

KS. JÁN MARTINČEK, CM

Nr albumu: 086925

**Zgromadzenie Księży misjonarzy św. Wincentego á Paulo
na Słowacji wobec wyzwań mediów masowych
w świetle posoborowego nauczania Kościoła**

**Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul na
Slovensku voči výzvam masmédií
v svetle pokoncilového učenia Cirkvi**

Praca licencjacka

napisana na Wydziale Teologii

Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

pod kierunkiem

Ks. prof. dr hab. Tadeusza Zasepy

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Lublin 2004

Spis treści

Spis treści.....	2
Obsah.....	3
Wykaz skrótów - skratky	4
Bibliografia	5
Wstęp	21
Úvod.....	24
1. Zgromadzenie Księży misjonarzy na Słowacji po Soborze Watykańskim II.....	27
1.1. Historyczny pogląd do 1989 roku.....	27
1.2. Czas poszukiwania tożsamości po 1989 roku	35
1.3. Na progu trzeciego tysiąclecia.....	39
2. Posoborowe nauczanie Kościoła wobec mediów masowych	46
2.1. Od Inter mirifica i Communio et progressio do Katechizmu Kościół katolickiego.....	46
2.2. Wypowiedzi papieży z okazji Światowego dnia środków społecznego przekazu	53
2.3. Dokumenty Papieskiej rady dla środków społecznego przekazu ..	59
3. Kościół na Słowacji i środowisko medialne po roku 1989.....	72
3.1. Biskupi Słowacy i media	72
3.2. Wiedza teologiczna na Słowacji a media	81
3.3. Katolicycy świeccy a media	90
4. Działalność duszpasterska Zgromadzenia Księży misjonarzy i media masowe.....	96
4.1. Teologia duchowości wincentyńskiej a teologia masmedialnego głoszenia.....	96
4.2. Duszpasterska działalność i principy masmedialnego oddziaływania	103
4.3. Opieka Zgromadzenia Księży misjonarzy nad szerzeniem wiary przez masmedia	111
Zakończenie.....	121
Záver.....	124

Obsah

Spis treści.....	2
Obsah.....	3
Wykaz skrótów - skratky	4
Bibliografia	5
Wstęp	21
Úvod.....	24
1. Misijná spoločnosť na Slovensku po Druhom vatikánskom koncile ..27	
1.1. Historický pohľad do roku 1989.....	27
1.2. Čas hľadania identity po roku 1989.....	35
1.3. Na prahu tretieho tisícročia	39
2. Pokoncilová náuka Cirkvi vo vzťahu k médiám	46
2.1. Od Inter mirifica i Communio et progressio ku Katechizmu katolíckej cirkvi	46
2.2. Posolstvá pápežov k Svetovému dňu spoločenských komunikačných prostriedkov	53
2.3. Dokumenty Pápežskej rady pre spoločenské komunikačné prostriedky	59
3. Cirkev na Slovensku a mediálne prostredie po roku 1989.....	72
3.1. Slovenskí biskupi a média.....	72
3.2. Teologická veda na Slovensku a médiá	81
3.3. Katolícky laici a masmédiá	90
4. Pastoračná činnosť Misijnej spoločnosti a masmédiá.....	96
4.1. Teológia vinčentskej spirituality a teológia masmediálneho ohlasovania.....	96
4.2. Pastoračné pôsobenie Misijnej spoločnosti a princípy masmediálneho pôsobenia.....	103
4.3. Starostlivosť Misijnej spoločnosti o šírenie viery v masmédiách	111
Zakończenie.....	121
Záver.....	124

Wykaz skrótów - skratky

1 Kor	Prvý list Korint'anom
č.	číslo
ČSR	Československá republika
GBF	Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta
J.E.	Jeho Eminencia
KBS	Konferencia biskupov Slovenska
KDH	Kresťansko-demokratické hnutie
KN	Katolícke noviny
KUL	Katolícka univerzita v Lubline
Lk	Evanjelium podľa Lukáša
Mk	Evanjelium podľa Marka
Mons.	Monsignor
Mt	Evanjelium podľa Matúša
Porov.	porovnaj
PU	Prešovská univerzita
Rim	List Rimanom
RKCMBF	Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta
roč.	ročník
s.	strana
SR	Slovenská republika
SRO	Slovenský rozhlas
SSV	Spolok sv. Vojtecha
STV	Slovenská televízia
SÚSCM	Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda
sv.	Svätý
TA3	spravodajská televízia TA3
TK	tlačová kancelária
TU	Trnavská univerzita
TVR	Televízia Ružinov
UK	Univerzita komenského

Bibliografia

Pramene

ARCHÍV SLOVENSKEJ PROVINIE: *Kronika Misijnej spoločnosti*.

ARCHÍV SLOVENSKEJ PROVINIE: *Vinzentinische Nachrichten*, Nr. 44, Gráz 1992.

BISKUPSKÁ SYNODA: *Ježiš Kristus, ktorý žije vo svojej Cirkvi, prameň nádeje pre Európu*. Trnava : SSV, 1999.

CONGREGATIO MISSIONIS, *Catalogus provinciarum domorum ac personarum*, Anno CLI, Roma, 2003.

DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu I a II*. Trnava : SSV, 1993.

IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ M., MANÍKOVÁ Z.: *Slovník cudzích slov*, Bratislava : SPN, 1979.

JÁN PAVOL II., *Redemptor hominis*. Trnava : SSV, 1997.

JÁN PAVOL II.: Pastor bonus. In *Kódex kanonického práva*. Trnava : SSV, 1996.

JÁN PAVOL II.: Fidei depositum. In *Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : SSV, 1998.

JÁN PAVOL II.: Internet: nové fórum na ohlasovanie evanjelia. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002.

JÁN PAVOL II.: Médiá v rodine: riziko a obohatenie. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 47. zväzok, Trnava : SSV, 2003.

JÁN PAVOL II.: Posolstvo pri príležitosti 35. setového dňa spoločenských komunikačných prostriedkov. In PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Cirkev a internet - Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002.

JÁN PAVOL II.: Prostriedky spoločenskej komunikácie v službe pravému pokoji vo svetle Pacem in terris. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 38. zväzok, Trnava : SSV, 2003.

Katechizmus Katolíckej cirkvi. Trnava : SSV, 1998.

KOMISIA PRE MASMÉDIÁ PRI KBS: Štatút Komisie masmédií Konferencie biskupov Slovenska. In SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*.

KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Pastiersky list biskupov Slovenska na Svetový deň masmédií v roku 1997*. <http://www.rcc.sk/> (2.6.2004).

KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Pastoračný a evanjelizačný plán katolíckej cirkvi na Slovensku 2001 – 2006*. Bratislava : KBS, 2001.

KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Základná zmluva medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou s komentárom*. Bratislava : Lúč, 2001.

KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: Zápisnica plenárneho zasadania KBS v Banskej Bystrici – v Badíne. In SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*.

KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: Zápisnica prvého plenárneho zasadania KBS. In SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*.

KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, *Pokyny na formovanie budúcich kňazov v oblasti využívania prostriedkov spoločenskej komunikácie*. Trnava : SSV, 1999.

MALONEY, R. P.: *List vizitátorom Misijnej spoločnosti zo 6. decembra 1999*. In ARCHÍV MISIJNEJ SPOLOČNOSTI.

MALONEY, R.P.: *List všetkým spolubratom provincie z 19. januára 2000*. In ARCHÍV MISIJNEJ SPOLOČNOSTI.

Mc CULLEN R., *Zverejňujúci dekrét*. In MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA: *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*. Bratislava, 1995.

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Potvrdenie právnej subjektivity č. 56/1994-15 D*, Bratislava 11. február 1994.

MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA DE PAUL: *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*. Bratislava, 1995.

PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY, *Etika v spoločenskej komunikácii*, SSV, Trnava 2000.

PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Aetatis novae*. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 7. zväzok, Trnava : SSV, 1996.

PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY:
Cirkev a internet. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002.

PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY:
Communio et progressio. Trnava : SSV, 1999.

PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY:
Etika a internet. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002.

PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY:
Etika reklamy. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 12. zväzok, Trnava : SSV, 1997.

PIUS XII.: *Miranda prorsus*. In PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*. Trnava : SSV, 1999.

SLANINKA, A.: *Vyhlasenie Misijnej spolocnosti sv. Vincenta de Paul v Jubilejnom roku 2000*. In ARCHÍV MISIJNEJ SPOLOČNOSTI.

SV XI - súborné dielo sv. Vincenta, skratka SV označuje pomenovanie sv. Vincent, rímska číslica zväzok.

Sväté písmo Starého i Nového zákona. Rím : SÚSCM, 1995.

UK RKCMBF: *Študijný program – akademický rok 2003/2004*. Bratislava : UK RKCMBF, 2003.

VINCENT DE PAUL: Všeobecné pravidlá Misijnej spolocnosti. In MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA: *Konštitúcie Misijnej spolocnosti*. Bratislava, 1995.

VINCENŤSKÁ RODINA: *Deklarácia v mene chudobných z 27. septembra 1999*. In ARCHÍV MISIJNEJ SPOLOČNOSTI.

Pramene v elektronickej forme

A brief outline and history of the pontifical council for social communications.

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_pro_14101999_en.html (11.6.2004).

BAGINOVÁ, M.: *Muzikál o sv. Vincentovi*. Zvuková nahrávka na CD. Bratislava : Misijná spoločnosť, 2002.

BAGINOVÁ, M.: *Nechajme ho vstúpiť medzi nás...* Zvuková nahrávka na CD. Bratislava : Misijná spoločnosť, 2002.

BARTOŠ, M.: *Cirkev a tradície – procesia na Božie telo*. Relácia Stopy odvysielaná na TVR v roku 2002, dátum nie je presne zaznamenaný. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

BARTOŠ, M.: *Návšteva generálneho predstaveného Misijnej spoločnosti Roberta P. Malloney*. Relácia Stopy odvysielaná na TVR v roku 2002, dátum nie je presne zaznamenaný. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

BARTOŠ, M.: *Návšteva z Lublinskej univerzity*. Relácia Stopy odvysielaná na TVR, dátum nie je zaznamenaný. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

CONGREGATIO MISSIONIS: *The Globalization of Charity: the Fight Against Hunger*.

<http://www.famvin.org/en/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=13> (30.6.2004).

E-mailovú poštovú schránku pápeža zavreli. Článok v časopise.

http://www.dimenzie.sk/1999_04/03spravy.htm (24. 6.2004)

GRÉCKOKATOLÍCKA BOHOSLOVECKÁ FAKULTA PREŠOVskej
UNIVERZITY: *Dlhodobý zámer Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty
Prešovskej univerzity na obdobie rokov 2003 – 2008 s výhľadom do roku 2010*. In
http://www.unipo.sk/PU/GBF/dlhodoby_zamer.doc (25.6.2004).

GRÉCKOKATOLÍCKA BOHOSLOVECKÁ FAKULTA PREŠOVskej
UNIVERZITY: *Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta*.

<http://www.unipo.sk/PU/GBF/gbf.htm> (30.6.2004)

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XIII World communications day. Theme: Social Communications: protecting in the Child and promoting his best interest in the family and in society*.

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_23051979_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XIV World communications day. Theme: Social Communications and Family*.

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_01051980_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XIX World communications day. Theme: Social Communications for a Christian Promotion of Youth.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_15041985_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XV World communications day. Theme: Social Communications and Responsible human Freedom.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_10051981_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XVI World communications day. Theme: Social Communications and the Problems of the Elderly.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_10051982_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XVII World communications day. Theme: Social Communications and the Promotion of Peace.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_25031983_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XVIII World communications day. Theme: Social Communication: Instruments of Encounter Between Faith and Culture.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24051984_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XX World communications day. Theme: Social Communications and the Christian Formation of Public Opinion.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011986_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXI World communications day. Theme: Social Communications at the Service of Justice and Peace.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011987_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXII World communications day. Theme: Social Communications and the Promotion of Solidarity and Fraternity Between Peoples and Nations.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011988_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXIII World communications day. Theme: Religion in the Mass Media.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011989_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXIV World communications day. Theme: The christian message in a computer culture.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011990_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXIX World communications day. "Cinema: communicator of culture and of values."*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_06011995_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXV World communications day. Theme: The Communications media and the unity and progress of the human family.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011991_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXVI World communications day. Theme: The proclamation of Christ' Message in the Communications media.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011992_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXVII World communications day. Theme: Videocassettes and audiocassettes in the formation of culture and of conscience.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011993_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXVIII World communications day. Theme: Television and family: guidelines for good viewing.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011994_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXX World communications day. Theme: The Media: Modern Forum for Promoting the Role of Women in Society.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011996_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXXI World communications day. "Communicating Jesus: The Way, the Truth and the Life."*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011997_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXXII World communications day. "Sustained by the Spirit, communicate hope."*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_26011998_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

KATOLÍCKA CIRKEV NA SLOVENSKEJ: *Katolícka Cirkev na Slovensku.*

<http://www.rcc.sk/> (10.6.2004).

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUZOMBERKU - TEOLOGICKÁ FAKULTA SO SÍDLOM V KOSICIACH: *Pozvánka na slávnostnú inauguráciu Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku.*

<http://www.ktfke.sk/toCP1250/diar/aktual.html> (28.6.2004).

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUZOMBERKU - TEOLOGICKÁ FAKULTA SO SÍDLOM V KOSICIACH: *Katolícka univerzita v Ružomberku - Teologická fakulta so sídlom v Kosiciach.* <http://www.ktfke.sk/toISO-8859-1/index2.html> (28.6.2004).

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUZOMBERKU: *Akreditácia.*

<http://www.ku.sk/doc/akreditacia.pdf> (22.6.2004).

MESTSKÁ ČASŤ BRATISLAVA – RUŽINOV: *Kultúra.* <http://www.ba-ruzinov.sk/display.php?id=17> (30.6.2004).

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou.*

<http://www.culture.gov.sk/main/index.php3?ida=434> (2.2.2004).

MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA DE PAUL: *Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul.* <http://www.alfa-studio.sk/lazaristi/index.htm> (20.6.2004)

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Church and Social Communication: First World Communication Day.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19670507_i-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and the Development of Nations.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19680326_ii-com-day_en.html(30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and the Family.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19690407_iii-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and Youth.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19700406_iv-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The role of Communications Media in promoting unity among men.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19710325_v-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The Media of Social Communications at the Service of Truth.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19720421_vi-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The Mass Media and the Affirmation and Promotion of Spiritual Values.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19730501_vii-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and Evangelization in Today's World.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19740516_viii-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The Mass Media and Reconciliation.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19750419_ix-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and the Fundamental Rights and Duties of Man.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19760411_x-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Advertising in the Mass Media: Benefits, Dangers, Responsibilities.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19770512_xi-com-day_en.html (30.5.2004).

PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The receiver in Social Communications; his expectations, his rights, is duties.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19780423_xii-com-day_en.html (30.5.2004).

PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *100 years of cinema.*

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_19960101_100-cinema_en.html(15.6.2004).

PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *Aetatis novae.*

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_22021992_aetatis_en.html (15.6.2004).

PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *An appeal to all contemplative religious.*

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_03061973_contemplative-religious_en.html (15.6.2004).

PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *Criteria for ecumenical and inter – religious cooperation in communications.*

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_04101989_criteria_en.html (11.6.2004).

PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *Pornography and violence in the communications media.*

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_07051989_pornography_en.html#Nota%203 (12.6.2004).

PONTIFICIO CONSIGLIO DELLE COMUNICAZIONI SOCIALI:

Regolamento per riprese audiovisive delle cerimonie e dei luoghi direttamente dipendenti dalla Santa Sede.

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_13081965_regulations_it.html (15.6.2004).

PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Duchovné slovo – Kristus Pán*. Relácia odvysielaná na STV2 24.11.2002. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Posvätenie bohostánku v kostole sv. Vincenta de Paul v Bratislave*. Relácia Dobrá zvesť odvysielaná na STV1 12.1.2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Pôst ako cesta*. Relácia odvysielaná na STV2 21.4.2002. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Prenos biskupskej vysviacky z Vatikánu*. Sv. omša odvysielaná v priamom prenose na STV2 6.1.2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Životopisná črta Mons. Milana Šášika*. Relácia Dobrá zvesť odvysielaná na STV1 9.2.2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

SLANINKA, A.: *The Slovak confreres stride toward the east*. In <http://www.famvin.net/cm/curia/vincentiana/1995/95-2-slaninka.html>. (24.4.2004).

STARŠIA, J. MARTINČEK, J., MARTIŠ, M.: *Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. Diskusná relácia Od ucha k duchu odvysielaná v Rádiu Lumen 25.5.2002. Záznam na dvoch CD nosičoch. Archív autora tejto práce.

STARŠIA, J., HULIAKOVÁ, L., MARTINČEK, J.: *Zasvätený život*. Diskusná relácia Od ucha k duchu odvysielaná v Rádiu Lumen 21.7.2001. Záznam na dvoch MG kazetách. Archív autora tejto práce.

TA3: *Veľkonočná vigília*. Správy odvysielané na TA3 11.4. 2004. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

TEOLOGICKÁ FAKULTA TRNAVSKEJ UNIVERZITY: *Teologická fakulta Trnavskej univerzity*. <http://www.tftu.sk/> (23.6.2004).

TEOLOGICKÝ INŠTITÚT NA SPIŠSKEJ KAPITULE: *INFO box - informačný zdroj Teologického inštitútu na Spišskej Kapitule. Informačný servis – masmédiá.*

<http://spiskap.host.sk/ibox/index.php?open=info&view=info§ion=masrec>
(14.6.2004).

TK KBS: *Forum scientiae et sapientiae.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004050605> (15.6.2004).

TK KBS: *Kardinál za synodu biskupov na tému Cirkev a médiá.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004031714> (2.5.2004).

TK KBS: *MÉDIÁ: Ponuka pre tvorcov farských časopisov.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003061113> (11.6.2004).

TK KBS: *Mladí novinári ponúkajú vzdelávacie semináre.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004031514> (11.6.2004).

TK KBS: *Orbis communicationis socialis 2002.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003020305> (15.6.2004).

TK KBS: *Orbis communicationis socialis 2003.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003091718> (15.6.2004).

TK KBS: *Pápežská rada pre masmédiá slávi 40. výročie existencie.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004031015> (2.5.2004).

TK KBS: *Seminár o farských časopisoch.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003082015> (11.6.2004).

TK KBS: *Stretnutie katolíckych vydavateľov Slovenska.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004031711> (11.6.2004).

TK KBS: *Stretnutie s prof. Tadeuszom Zasepom.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004051415> (11.6.2004).

TK KBS: *Význam komunikácie v Európe.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003120422> (27.6.2004).

TK KBS: *Význam spoločenskej komunikácie v zjednocujúcej sa Európe.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003121513> (15.6.2004).

TK KBS: *Ženy v masmédiách - hlasy odvahy.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003032806> (11.6.2004).

TK KBS: *Žurnalisti: Stretnutie pri príležitosti Mediálnej nedele.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004051309> (11.6.2004).

TLAČOVÁ KANCELÁRIA KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA:

Tlačová kancelária Konferencie biskupov Slovenska.

<http://www.tkkbs.sk/showpage.php?name=redakcia> (15.6.2004).

TVR: *Súrodenci Jendruchovcí*. Relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 8.3.

2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

TVR: *Veľký pôst*. Relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 15.3. 2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

TVR: *Verejné ocenenie občanov Ružinova*. Relácia Týždeň v obraze odvysielaná na TVR 3.12.2002 a taktiež v relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 16.12.

2002. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

TVR: *Vianočné želanie*. Relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 22.2. 2003.

Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

TVR: *Zaujímavosť z kostola*. Relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 23.3.

2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE - RÍMSKOKATOLÍCKA
CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA: *Univerzita Komenského
v Bratislave - Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta.*

<http://www.frcth.uniba.sk/> (18.6.2004).

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE - RÍMSKOKATOLÍCKA
CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA: *Potrebujeme mediálnu
výchovu?* <http://www.frcth.uniba.sk/new/science/conferences/20020504/index.html>
(15.6.2004).

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE - RÍMSKOKATOLÍCKA
CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA: *ACTA facultatis
theologicae Universitatis Comenianae Bratislaviensis.*

http://www.frcth.uniba.sk/new/science/acta/acta_2002_01.html (16.6.2004).

ZASEPA, T.: *Internet: možnosti a nebezpečenstvo.*

<http://www.frcth.uniba.sk/new/news/imm.html> (12.6.2004).

ŽÁKOVÁ, K.: *Deo et patriae – Dni Katolíckej univerzity v Lubline.*

http://www.katnoviny.sk/Kn_2002/07_2002/ (14.6.2004).

Literatúra a periodiká

- BENKO, V.: *Zimková odmietla hrať v reklame*. In *Nový čas*. Denník. roč. 12, 2002, č. 80.
- BINDAS, S.: *Miesto a úloha ľudových misií v Cirkvi*. Diplomová práca. Spišské Podhradie : UK RKCMBF, 2001.
- BOMBA, W.: *Słownik duchowości wincentyńskiej – tom 1*. In NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003.
- DIAN, D.: Etika v spoločenskej komunikácii. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2001, roč. 82, č. 5.
- DIAN, D.: Inter Mirifica. In *Duchovný pastier*, roč. LXXXIII., 2002, č. 9
- DIAN, D.: Médiá v našom živote – Médiá sú mocným činiteľom. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2002, roč. 83, č. 5.
- DIAN, D.: Médiá v živote Cirkvi. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2000, roč. 81, č. 6.
- DIAN, D.: Vplyv médií na morálku mládeže. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2000, roč. 81, č. 1.
- DROBNÝ, J.: Médiá v našom živote – V Cirkvi v mediálnej dobe (s akcentom na televíziu). In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2002, roč. 83, č. 5.
- DUDA, J.: *Boží ľud*. Spišská Kapitula, 1995, s. 145.
- FABIÁN, A.: Evanjelizácia v masmédiách podľa pastoračnej inštrukcie Aetatis Novae o spoločenskej komunikácii. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 1998, roč. 79, č. 4.
- GALIS, T.: *Počiatočná formácia kandidátov kňazstva*. Badín : Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2002.
- GARAJ, J.: *Farské oznamy na dvadsiatu druhú cezročnú nedeľa*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2003. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.
- GARAJ, J.: *Farské oznamy na dvadsiatu štvrtú cezročnú nedeľa*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2001. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.

- GARAJ, J.: *Farské oznamy na Kvetnú nedeľu – Nedeľu utrpenia Pána*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2003. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.
- GARAJ, J.: *Farské oznamy na siedmu veľkonočnú nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2003. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.
- GARAJ, J.: *Farské oznamy na Štvrtú pôstnu nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2003. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.
- GARAJ, J.: *Farské oznamy na tridsiatu cezročnú nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2002. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.
- GARAJ, J.: *Farské oznamy na tridsiatu druhú cezročnú nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2001. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.
- HALČÁK, M.: *Elektronické médiá ako priestor na ohlasovanie evanjelia podľa dokumentov magistéria*. Diplomová práca. Bratislava : Trnavská univerzita, 2004.
- HIMIČ, D.: Ježiško čas nevracia. In *Život*. Týždenník z 15. 12. 2003, č. 51.
- IGAZ, R.: Pred oltárom s gitarou. In *Život*. Týždenník z 3.2. 2003, č. 6.
- JUDÁK, V., DANKOVÁ, S.: *Exodus*, Nitra 1997.
- KOREC, Ch. J.: *Od barbarskej noci*. Bratislava : Lúč, 1990.
- KOREC, CH.J: *Koncil cez mreže väzenia*. In *Duchovný pastier*, roč. LXXXIII, 2002, č. 9
- KOREC, J. CH.: *O poslaní kňaza*. Bratislava : Nové mesto, 1996.
- KRUPČIAK, M.: *Prenos liturgických slávení v slovenských masmédiách*. Diplomová práca. Spišské Podhradie: UK RKCMBF Bratislava, 2003.
- KUCIK, J.: *Čo sú ľudové misie?* In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. XI., 2002, č. 7, s. 13.
- LOVAŠ, K. SPIŠÁK, R.: Fašiangy v Domove dôchodcov. In *Katolícke noviny*. roč. 117, 2002, č. 8.
- LOVAŠ, K.: *Cesty nádeje – projekt*. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, 2004. Archív Misijnej spoločnosti.
- MALONEY R.P., La dimension missionnaire de la Famille Vincentienne, s. 354-364 In: *Vincentiana*, roč.42, č.4-5, 1998.
- MALONEY, R.P.: *Príležitosti pre tvorivú činnosť v Misijnej spoločnosti dnes*. Bratislava : Misijná spoločnosť, 2002.
- MALONEY, R.P.: *Cesta k chudobným*. In NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003, s. 49.

- MARTINČEK, J.: *Patrimonium Misijnej spoločnosti sv. Vincent de Paul vo svetle výkladu kán. 578 CIC*. Diplomová práca. Spišské Podhradie : UK RKCMBF, 2000
- McNEIL, B.A.: The extended Vincentian Family. in *Vincentiana*, 1994, č. 4 – 5.
- MEZZADRI, L.: *Putovať s modlitbou a s láskou*. Bratislava : Charis, 2002.
- MOCHNÁČ, M.: Zaujímavé podujatie vo väznici. In *Katolícke noviny*. roč. 118, 2003, č. 32.
- NOGA, P.: *Ludové farské misie*. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. XI., 2002, č. 5, s. 11.
- NOGA, P.: *Správny z ľudových misií*. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. X., 2001, č. 4, s. 19.
- NOGA, P.: *Z dejín Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. Diplomová práca. Spišské Podhradie, 2000
- NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Diplomová práca. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003.
- POLČIN, S.: Dekrét „Inter Mirifica“ o spoločenských komunikatívnych prostriedkoch. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Trnava : SSV, 1993.
- PROVINCIALÁT MISIJNEJ SPOLOČNOSTI SV. VINCENTA DE PAUL.: *Informačný katalóg Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul 2004*. Bratislava : Misijná spoločnosť, 2004.
- RATZINGER, J.: *Sol' zeme*, Trnava : SSV, 1997.
- SLANINKA, A., DANKOVÁ, S.: *Budete mi svedkami*. Bratislava : Oto Németh, 1998
- SLANINKA, A.: *Dušpastierska činnosť vinčentskej rodiny na Slovensku v XX. storočí*. Licenciátna práca. Lublin : KUL, 2001.
- SLANINKA, A.: Dušpastierska činnosť vinčentskej rodiny na Slovensku v XX. storočí. In *Vincentínske ozveny*, roč. XI., 2002, č. 7
- SLANINKA, A.: *Oznamy, Vrbové 1988/89*. Osobný archív Augustína Slaninku.
- SLANINKA, A.: Príhovor vizitátora na Provinciálnom zhromaždení o stave slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. VIII., 1999, č. 7.
- SLANINKA, A.: Záverečný príhovor vizitátora. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. XI., 2002, č. 3.

- SLOVÁK, V.: *O organizácii rádiového vysielania*. Poznámky z prednášok autora odprednášané v Poprade na Katolíckej univerzite v akademickom roku 2003/2004.
- SOČUFKA, F.: *Diakonia v slovenskom vysielaní Vatikánskeho rozhlasu*. Dizertačná práca. UK CMBF v Bratislave, 2002.
- SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. Spišské Podhradie : UK RK CMBF Bratislava 2000.
- STANČEK, L.: *Kňaz*. Spišské Podhradie : Kňazský seminár biskupa Jána Vojtašáka, 2004.
- STANČEK, L.: *Pastoračné dokumenty Jána Pavla II.* Spišské Podhradie, 2003.
- ŠELIGA, A.: *Katolícky kalendár 2004*, Bratislava : Charis, 2003.
- ŠTEVICA, J.: Príchod prvého Lazaristu slovenskej národnosti do ČSR. In *Vincentínske ozveny*, roč. XI., 2002, č. 2.
- VOJTEK, Š.: Médiá v našom živote – Vplyv prostriedkov spoločenskej komunikácie na verejnú mienku. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2002, roč. 83, č. 5.
- VRABLEC, Š.: Druhý vatikánsky koncil. Krátky pohľad naň. In: *Slovenské hlasy z Ríma*, roč. XIV., 1965, č. 4.
- WEIGEL, G., *Svedok nádeje*, Bratislava : Slovart, 2000.
- WM (skratka mena a priezviska novinára): Komentár k fotografii o výstave diel mentálne postihnutých umelcov. In *Sme*. Denník. roč. 10, 2002, č. 81.
- ZONTÁK, S. Vincentínska spiritualita. In NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. s. 55.

Wstęp

„Radości i nadzieje, smutki i niepokoje ludzi dzisiejszej doby, zwłaszcza ubogich i wszystkich, którzy cierpią, są zarówno radościami i nadziejami, smutkami i niepokojami uczniów Chrystusa i nie ma nic naprawdę ludzkiego, co by nie znalazło oddźwięku w ich sercach.” Kościół w konfrontacji ze światem chce stać po stronie praw człowieka i być mu bliski w każdej dziedzinie życia. Nie dlatego aby panować nad nim, bądź wykorzystać go, ale dla objawienia i głoszenia mu Prawdy i Życia. Kościół bogaty w tradycję i doświadczenie jest świadomy, że musi znać oczekiwania człowieka w aktualnej dobie. Na te oczekiwania chce zarówno odpowiedzieć jak i przedstawić jaki jest Boży plan względem człowieka. Dla realizacji tego planu powołuje Bóg w różny sposób, w każdym czasie nowych ludzi, którzy rozpoznają znaki aktualnej doby i świadczą o Bogu żywym.

Zgromadzenie Księży misjonarzy św. Wincentego á Paulo jest jedną z wielu wspólnot w Kościele Katolickim, która usiłuje zrozumieć radości i nadzieje, smutki i niepokoje ludzi swojej doby. Jako członek tego Zgromadzenia starałem się je poznać z prawnego punktu widzenia podczas pisania pracy dyplomowej na zakończenie studiów teologicznych na TI UK RKCMBF w Spiškom Podhardí, na Słowacji. W trakcie dalszych studiów teologii pastoralnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim po konsultacjach z prof. dr hab. Tadeuszem Zasepą zdecydowałem się opracować temat Zgromadzenie Księży Misjonarzy św. Wincentego á Paulo na Słowacji wobec wyzwań mediów masowych w świetle posoborowego nauczania Kościoła, co wskazałoby na pewną nowość Zgromadzenia Księży misjonarzy. Ta praca może pomóc kapłanom i braciom Zgromadzenia w zorientowaniu się we współczesnych ofertach mediów, wskazać na rozszerzenie podstawowej i permanentnej formacji o nowy wymiar – komunikacja mass medialna.

Wobec szybkiego rozwoju mass mediów i nowych technologii informacyjnych Kościół bardzo jasno i precyzyjnie zajął stanowisko w swoich dokumentach w stosunku do nowych środków komunikacji, które pokonują przestrzeń i czas i są zdolne wpływać na wielką liczbę ludzi. Właśnie te dokumenty Kościoła powszechnego, jak i Kościoła na Słowacji będą punktem

wyjścia w tej pracy. Przy wyborze literatury na ten temat kierowałem się jednym kryterium – jak najwięcej korzystać z autorów słowackich. Nie towarzyszyły mi przy tym jakieś nacjonalistyczne pobudki, ale to, co nam nasi profesorowie z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego często mówili, abyśmy odkrywali własne bogactwo i kulturę ducha właściwą naszemu narodowi. Studiowanie tej literatury oświetliło mi to, co możemy nazwać medialną przestrzenią Kościoła na Słowacji. Bogatym źródłem informacji stał się Internet.

Za główny cel tej pracy poczytuję oświetlenie relacji charyzmatu Zgromadzenia Księża misjonarzy i tych możliwości, które mass media oferują w komunikacji z dzisiejszymi ludźmi. Inaczej mówiąc: chciałbym uzyskać teoretyczny fundament dla skuteczniejszego wykorzystywania środków społecznego przekazu przez kapłanów Zgromadzenia Księża Misjonarzy w środowisku słowackim. Czasowo jest ten temat umiejscowiony po Soborze Watykańskim II., przy czym bardziej jest zwracana uwaga na to, co nastąpiło po roku 1989, kiedy ustąpił reżim komunistyczny. Rok 2000 i wejście w trzecie tysiąclecie na nowo wytworzyły możliwość rozważania o perspektywach, które ma Zgromadzenie Księża misjonarzy przed sobą. Dlatego w pracy chcę się poświęcić czterem podstawowym tematom: 1. możliwości, które miało Zgromadzenie Księża misjonarzy w ramach swojej historii po Soborze Watykańskim II.; 2. stanowisku dokumentów Kościoła; 3. spojrzeniu na to, jak Kościół na Słowacji zareagował na wolny dostęp do mass mediów po roku 1989 i jak się mu udało wytworzyć medialną przestrzeń; 4. pastoralnej działalności Zgromadzenia.

Przy opracowaniu informacji korzystałem z metody analizy i syntezy. W pierwszej części pracy korzystałem przeważnie z historycznej i chronologicznej metody – zebrane historyczne fakty o życiu Zgromadzenia i realizowanie wezwań Soboru Watykańskiego II. o mass mediach są uporządkowane według wzajemnych stosunków w porządku chronologicznym. W drugiej części podaję komentarz do poszczególnych dokumentów i przedstawiam tematyczny wykaz wypowiedzi papieży na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. W trzeciej części przy pomocy syntezy porządkuję aktualne zasady, którymi się w relacji do mass

mediów kieruje Kościół na Słowacji, jak też, prasowe wiadomości, które informują o działalności w dziedzinie mass mediów. W końcowej części formuję teologiczne zasady, którymi Zgromadzenie Księża Misjonarzy kieruje się w życiu i duszpasterskiej pracy i przedstawiam syntezę jego mass medialnego działania.

W tym miejscu chciałbym podziękować profesorom z Polski i Słowacji, którzy podczas dwóch lat w Ružomberku i Popradzie intensywnie poświęcali się formacji studentów w zakresie masmediów. Moje oddzielne podziękowanie kieruję w stronę Promotora, który mnie kierował swoimi cennymi myślami podczas pisania tej pracy i częstymi zachętami pobudzał do jej zakończenia. Wierzę, że ta praca w szczególny sposób pomoże przy rozwijaniu programów formacyjnych Zgromadzenia Księża Misjonarzy i tworzeniu nowych projektów, które umożliwią skorzystanie ze współczesnych ofert mediów.

Úvod

„Radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešnej doby, najmä chudobných a všetkých, čo trpia, sú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami Kristových učeníkov a niet nič naozaj ľudského, čo by nenašlo ozvenu v ich srdci.“¹ Cirkev² v komunikácii so svetom chce stáť na strane práv človeka a byť mu blízko v každej oblasti jeho života. Nie kvôli jeho ovládnutiu, alebo využitiu, ale kvôli zjaveniu a ohláseniu Pravdy a Života. Cirkev bohatá na tradíciu a skúsenosť si je vedomá, že musí poznať očakávania človeka v aktuálnej dobe. Na tieto očakávania chce odpovedať a zároveň prezentovať Boží plán s človekom. Kvôli realizácii tohto plánu si Boh povoláva v rozmanitosti a v každom čase nových ľudí, ktorí rozoznávajú znaky aktuálnej doby a prinášajú živého Boha.

Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul³ je jedným z mnohých spoločenstiev v Katolíckej cirkvi, ktoré sa snaží chápať radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí svojej doby. Ako člen tejto Spoločnosti som sa ju snažil spoznať z jej právneho hľadiska počas písanie diplomovej práce na záver teologických štúdií na TI UK RKCMBF v Spišskom Podhradí.⁴ Počas ďalších štúdií pastorálnej teológie na Katolíckej univerzite v Lubline som sa po konzultáciách s Prof. dr. hab. Tadeuszom Zasepom rozhodol spracovať tému *Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul na Slovensku voči výzvam masmédií v svetle pokoncilového učenia Cirkvi*, ktorá by z iného uhlu pohľadu poukázala na život Misijnej spoločnosti. Táto práca môže pomôcť kňazom a bratom Spoločnosti v zorientovaní sa v súčasných ponukách zo strany médií,

¹ DRUHÝ Vatikánsky koncil: Gaudium et spes. In *Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu II.* RÍM : SÚSCM, 1968, s. 227.

² Keď je v texte použité slovo Cirkev, myslí sa tým Rímskokatolícka cirkev.

³ V texte kvôli zotrúchneniu používam označenie Misijná spoločnosť alebo len Spoločnosť. Vo svete je úradný názov iba *Congregatio Missionis*. Na Slovensku sa však pri registrácii právnej subjektivity na Ministerstve kultúry Slovenskej republiky uviedol trocha odlišný názov: Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul – Slovenská provincia. Porov. MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY, *Potvrdenie právnej subjektivity č. 56/1994-15 D*, Bratislava 11. február 1994.

⁴ MARTINČEK, J.: *Patrimonium Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul vo svetle výkladu kán. 578 CIC*. Spišské Podhradie : UK RKCMBF, 2000.

poukázať na rozšírenie základnej i permanentnej formácie o nový rozmer – masmediálna komunikácia.

Od prudkého nástupu masmédií a nových informačných technológií Cirkev veľmi jasne a presne zaujala vo svojich dokumentoch stanovisko k týmto novým prostriedkom komunikácie, ktoré prekonávajú priestor a čas a dokážu ovplyvniť veľký počet ľudí. Práve tieto dokumenty všeobecnej Cirkvi ako aj miestnej Cirkvi na Slovensku budú východiskovým bodom v tejto práci. Pri voľbe literatúry na túto tému som sa riadil jedným kritériom – čo najviac čerpať zo slovenských autorov. Nesprevádzali ma pri tom nejaké nacionalistické pohnútky, ale to, čo nám naši profesori z Katolíckej univerzity v Lubline často hovorievali, aby sme objavovali vlastné bohatstvo a kultúru ducha vlastnú nášmu národu. Naštudovanie tejto literatúry mi osvetlilo to, čo môžeme nazvať mediálny priestor Cirkvi na Slovensku. Bohatým zdrojom informácií sa stal internet.

Za hlavný cieľ tejto práce považujem osvetlenie vzťahu charizmy Misijnej spoločnosti a tých možností, ktoré masmédiá ponúkajú v komunikácii s dnešnými ľuďmi. Inými slovami: chcel by som získať teoretický základ pre účinnejšie využívanie prostriedkov spoločenskej komunikácie kňazmi Misijnej spoločnosti v slovenskom prostredí.

Časovo je táto téma zasadená do obdobia po Druhom vatikánskom koncile, pričom si viac všíma to, čo nasledovalo po roku 1989, kedy prestala vládla komunistického režimu. Rok 2000 a vstup do tretieho tisícročia zas vytvorili možnosť uvažovať o perspektívach, ktoré má Misijná spoločnosť pred sebou. Preto sa chcem v práci venovať štyrom základným témam: 1. možnosti, ktoré mala Misijná spoločnosť v rámci svojej histórie po Druhom vatikánskom koncile; 2. stanovisko dokumentov Cirkvi; 3. pohľad na to, ako Cirkev na Slovensku zareagovala na slobodný prístup k masmédiám po roku 1989 a ako sa jej podarilo vytvoriť mediálny priestor; 4. samotná pastoračná činnosť Spoločnosti.

Pri spracovávaní informácií som použil v celej práci analýzu a syntézu. V prvej časti práce som použil prevažne historickú a chronologickú metódu - zozbierané historické fakty o živote Misijnej spoločnosti a realizovanie výziev Druhého vatikánskeho koncilu o masmédiách sú usporiadané do vzťahov s

v časovom poradí. V druhej časti podávam komentár o jednotlivých dokumentoch a predstavujem tematický zoznam vyjadrení pápežov ku Svetovému dňu spoločenských komunikačných prostriedkov. V tretej časti syntézou dávam do vzťahu aktuálne zásady, ktorými sa vo vzťahu k masmédiám riadi Cirkev na Slovensku, ako aj tlačové správy, ktoré informujú o aktivitách v oblasti masmédií. V záverečnej časti formulujem teologické princípy, ktorými sa riadi život a pastoračná práca Misijnej spoločnosti a predkladám syntézu jej masmediálneho pôsobenia.

Na tomto mieste by som rád poďakoval profesorom z Poľska i zo Slovenska, ktorí sa počas dvoch rokov v Ružomberku a Poprade intenzívne venovali formácii študentov v oblasti masmédií. Moje osobitné poďakovanie patrí Prof. dr. hab. Tadeuszovi Zasepovi, ktorý ma usmerňoval cennými myšlienkami počas písania a častými povzbudeniami stimuloval k dokončeniu tejto práce. Verím, že táto práca zvlášť pomôže pri rozvíjaní formačných programov Misijnej spoločnosti a vytvorení nových projektov, ktoré umožnia využiť súčasné ponuky médií.

1. Zgromadzenie Księży misjonarzy na Słowacji po Soborze Watykańskim II.

Misijná spoločnosť na Slovensku po Druhom vatikánskom koncile

O histórii Misijnej spoločnosti na Slovensku sa v posledných rokoch objavili viaceré kvalitné diela, ktoré z historických podkladov i zo svedectiev opísali dosť podrobne zvlášť časy komunistického režimu. Táto kapitola má byť istým historickým exkurzom, ktorý má načrtnúť, akými situáciami prechádzal vývoj Misijnej spoločnosti na Slovensku. Tým sa vytvorí kontext, v ktorom sa dá ľahšie pochopiť ako mohli byť prijímané, či neprijímané nové výzvy, ktoré dávali masovokomunikačné prostriedky, ako aj výzvy, ktoré dávala Katolícka cirkev cez svoje dokumenty.

1.1. Historyczny pogląd do 1989 roku

Historický pohľad do roku 1989

V podkapitole sa zameriame na to, ako bol Druhý vatikánsky koncil vnímaný na Slovensku, ako pôsobili misionári sv. Vincenta v tom čase a aké boli podmienky života Cirkvi vo vtedajšom Československu.

1.1.1. Przebieg Soboru Watykańskiego II. a Zgromadzenie Księży misjonarzy

Priebeh Druhého vatikánskeho koncilu a Misijná spoločnosť

Zvolanie Druhého vatikánskeho koncilu oznámil pápež Ján XXIII. krátko po svojom zvolení 25. januára 1959. Obdobie príprav trvalo do júna 1960. V tom čase už boli v Československu uväznení alebo aj odsúdení mnohí kňazi, zvlášť rehoľníci. Správy o koncile mohli kňazi sledovať len zo skúpych

správ, ktoré sa objavovali v tlači, ktorú si mohli niektorí väzni kupovať z osobného finančného konta.⁵ Toto obdobie opísal biskup Ján Chryzostom kardinál Korec, ktorý sám okúsil väznenie komunistickým režimom: „*Jednou z najväčších udalostí nielen roku 1963, ale i nášho storočia vôbec, bolo zvolanie všeobecného koncilu Katolíckej cirkvi, ktorý vstúpil do dejín ako Druhý vatikánsky koncil. Z článkov v kultúrnych časopisoch sme sa kde – tu niečo o tomto veľkom podujatí dozvedeli. Pomáhalo nám i to, že tlač bola po smrti Pia XII. väčšmi naklonená novému pápežovi Jánovi XXIII. a viac zhovievavejšie o ňom písala.*“⁶ Pozvanie na koncil dostal aj pán biskup Vojtašák, čo na mnohých kňazov v československých väzniciach pôsobilo povzbudivo a hovorili si sami pre seba: V Ríme o nás vedia a rátajú s nami. V tom čase sa však nedozvedeli žiadne podrobnosti z Ríma. Tie k nim cez múry a mreže väzníc neprenikli.⁷ Preto sa nedozvedeli, „*že po smrti Jána XXIII. pápež Pavol VI. 29. septembra 1963 pri otváraní druhej časti koncilu medziiným povedal toto: „Musíme byť realisti a nesmieme skrývať rany, ktoré z mnohých krajín zasadzujú tomuto všeobecnému snemu. Smieme byť slepí a nevidieť, že rad miest v tejto sále je prázdnych? Kde sú naši bratia z krajín, v ktorých Cirkev trpí protivenstvá? Naša bolesť sa ešte zväčšuje, keď si uvážime všetko to, čo vieme či vlastne nevieme o živote biskupov, rehoľníkov, rehoľných sestier, tolkých laikov, ktorí sú vystavení strachu, príkoriu, chudobe a prenasledovaniu pre svoju vernosť Kristovi – Cirkvi. Náš nárek sa chce premeniť na napomenutie všetkým zodpovedným činiteľom, aby zanechali svoje otvorené nepriateľstvo voči Katolíckej cirkvi.*“⁸

Kňazi a bratia Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul na Slovensku sledovali začiatok a aj samotný priebeh koncilu taktiež spoza mreží. Práve obdobie vymedzené koncom Druhej svetovej vojny a začiatkom Druhého vatikánskeho koncilu bolo jedným z najťažších pre Katolícku cirkev na

⁵ Porov. KOREC, CH.J: *Koncil cez mreže väzenia*. In *Duchovný pastier*, roč. LXXXIII, 2002, č. 9, s. 432.

⁶ KOREC, Ch. J.: *Od barbarskej noci*. Bratislava : Lúč, 1990, s. 306

⁷ Porov. KOREC, CH.J: *Koncil cez mreže väzenia*. In *Duchovný pastier*, roč. LXXXIII, 2002, č. 9, s. 433.

⁸ KOREC, Ch. J.: *Od barbarskej noci*. Bratislava : Lúč, 1990, s. 306.

Slovensku. Biskupi, kňazi, rehoľníci boli väznení, využívaní na nútené práce, mučení. Ich život bol zápasom o ľudský život. Napriek tomu denne dokazovali vernosť Kristovi a jeho Cirkvi. Malá Misijná spoločnosť⁹ bola na Slovensku v skutočnosti malou a takmer všetci jej členovia zakúsili tvrdosť komunistického režimu (vypočúvania štátnou tajnou bezpečnosťou, násilie¹⁰, väznenie¹¹).

⁹ Sv. Vincent často nazýval Misijnú spoločnosť týmto prívlastkom: malá.

¹⁰ O situácii vtedajších členov Misijnej spoločnosti sa môžeme dozvedieť z historických materiálov. Zo zápisnice, ktorú dňa 8. 11. 1947 spísal spolu s J. Hutyrom sudca Dr. Ivan Kleskoň sa dozvedáme: *Bolo so mnou spísaných pätnásť zápisníc, ktoré vôbec nezodpovedajú pravde, pretože boli vynútené bitkou. Bol som trikrát bitý, prvýkrát 2. októbra na čísle 230, kde ma bil nejaký referent českej národnosti, dával mi medzi prsty drevá a proboval mi ich lámať, tiež mi dával silné zaucha. 10. októbra ma bil vysoký blondavý referent s fyzikmi policajným obuškom po prstoch rúk a nôh, takže mi úplne zdreveneli a dostal som kľče. Ten istý deň ma ten istý blondák bil veľkým sukovitým bičom, vyzliekol ma do pol tela a bil po holých nohách, stehnách a chrbte, vynucujúc si takto odpovede. Keď som zamdlieval, namočil ma do vody... Ako kňaz som im po bitkách prehlásil, že im odpúšťam.* Správanie sa komunistickej polície bolo tak násilné a bezočivé, že sa o tom jednalo až v parlamente. Poslanec Štefan Blaško tam totiž podal 18. decembra 1947 túto správu o metódach vyšetrovania: *Vyšetrovanie vedené VII.odborom Povereníctva vnútra je tak brutálne, že Dr. Mišík mal rozbitú spodnú sánku, lazarista Hutyra bol taký zbitý, že si nevládal ani sadnúť, ani stáť na nohách a triasol sa ako človek, ktorý utrpel otras mozgu.* Páter Hutyra, ktorý sa cítil absolútne nevinný podal 16. januára 1948 sťažnosť proti vyšetrovacej väzbe, pretože mu nebola dokázaná žiadna protištátna činnosť, a tak na základe tohto odvolania bol páter Hutyra 27. januára 1948 prepustený, no musel sa ísť hneď liečiť do nemocnice, najprv v Bratislave, potom v Martine. Podobné ako páter Hutyra dopadol aj brat Ondrej Mihál. Páter František Kosnáč o tom hovorí: *Keď nás koncom augusta 1949 odviekli zo Svoradova do vyšetrovacej väzby odôvodnili to, že našli u nás protištátne plagáty...Brat Ondrej Mihál sa bránil príliš energický, preto ho ťikli hlava - nehlava. Videl som, že sa nemohol ani na nohy postaviť, a keď strácal vedomie polievali ho vodou* (Porov. NOGA, P.: *Z dejín Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. Diplomová práca. Spišské Podhradie, 2000, s. 44 – 48.)

¹¹ Uskutočnili sa tri veľké procesy, ktorými mala byť paralyzovaná celá Misijná spoločnosť na Slovensku: **1. Proces „Štefan Krištín a spol.“** - obžalovaných, okrem Štefana Krištína, bolo šesť študentov, dve sestry sv. Vincenta a aj niektorí laici. Krajský súd v Nitre 5. februára 1953 odsúdil Štefana Krištína na doživotie (neskôr zmenené na 20 rokov). Všetci spolu vrátane seminaristov, rehoľných sestier a laikov dostali 129 rokov trestu. O tom, v akom duchu sa viedol celý proces svedčí aj obžaloba generálneho prokurátora: *V duchu tajných smerníc a v zmysle pokynov na neznámom mieste zdržujúceho sa Jána Hutyru... obvinený Š. Krištín na jeseň roku 1950 zriadil v Nitre tajné bohoslovecké učilište RUSSICUM. Zoskupil okolo seba bývalých seminaristov (6) z Banskej Bystrice ... a utvorili ilegálnu skupinu a pod rúskom teologických štúdií vykonávali protištátnu činnosť...2. Proces „Ján Hutyra a spol.“* sa konal od 8.- 12. septembra 1958 v Prahe. Obžaloba je

V čase ohlásenia koncilu Jánom XXIII. ostávali kňazi, bratia a bohoslovci stále vo väzení. Predsa však nastalo isté politické oteplenie v napätej spoločenskej situácii. Toto oteplenie spôsobili aj určité hospodárske problémy socialistických štátov. Spojené štáty americké na žiadosť Jána XXIII. poskytli východnému bloku pšenicu pod podmienkou, že budú prepustení biskupi a kňazi.¹²

Z príležitosti 15. výročia skončenia II. svetovej vojny bola v máji 1960 prvá veľká amnestia, vtedy sa mnoho kňazov a rehoľníkov dostalo na slobodu. No nepustili vedúce osobnosti napr. biskupov a rehoľných predstavených, medzi nimi boli aj hlavní predstavitelia Misijnej spoločnosti. Na slobodu sa dostali až v roku 1965, kedy sa uskutočnila rozsiahla amnestia. Tieto amnestie sa uskutočnili v čase priebehu koncilu. Neznamenali však návrat k slobodnému vykonávaniu kňazskej činnosti. Po prepustení z väzenia, či už v r. 1960 alebo 1965, sa museli spolubratia zamestnať, a tak si každý našiel nejakú prácu. Tak Emil Schmidt pracoval ako obyčajný robotník, neskôr v Drevone Turany, páter Rudolf Puchovský ako robotník na štátnom majetku Krušovce a neskôr ako údržbár v Domove dôchodcov v Krásnej Lípe, páter Hutyra bol zamestnaný v pražskej nemocnici „Na Františku“ ako ošetrovateľ.¹³

Z opísanej situácie členov Misijnej spoločnosti v čase koncilu si môžeme ľahko predstaviť, že samotný priebeh koncilu bol pre nich len vzdialeným svetlom. Hoci vzdialeným, ale predsa svetlom. V čase kedy Cirkev hľadala spôsob, ako chce o sebe povedať dnešnému svetu,

napísaná na pätnástich hustopísaných stranách. Okrem Hutyru tu boli obvinení aj ďalší členovia Misijnej spoločnosti: Ľudovít Orješek, Rudolf Puchovský, Ing. Miroslav Schmidt a štyri sestry vincentky. Otec Hutyra dostal 10 rokov, ostatní dostali spolu 40 rokov. **3. Proces „František Mihina a spol.“** Obžalovaní okrem Františka Mihinu boli ešte (alebo znova) Ľudovít Orejšek a František Kosnáč a tri sestry sv. Vincenta. Za svoju *podvratnú a protištátnu činnosť, ktorú konali na pokyn Vatikánu* boli odsúdení František Mihina na šesť rokov a ostatní spolu na tridsaťštyri a pol roka. (Porov. SLANINKA, A., DANKOVÁ, S.: *Budete mi svedkami*. Bratislava : Oto Németh, 1998, s. 115 – 138.)

¹² Porov. NOGA, P.: *Z dejín Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. Diplomová práca. Spišské Podhradie, 2000, s. 53.

¹³ Porov. NOGA, P.: *Z dejín Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. 2000, s. 54.

v Československu i v iných štátoch s komunistickým režimom veriaci bez náboženskej slobody dokazovali svoju vernosť Kristovi. Práve im do Československa adresoval pápež na záver koncilu posolstvo tohto znenia: „*Ctihodným bratom biskupom a ordinárom, diecéznemu i rehoľnému duchovenstvu, rehoľným sestrám, otcom a matkám rodín, deťom, mládeži, pracujúcim, chorým. Je nám na veľkú potechu, že všetci živo a pozorne sledovali priebeh koncilových prác a sprevádzali ich vrúcnyimi modlitbami a že sa horlivo usilujú uviesť do života uverejnené uznesenia koncilu. Ale ešte väčšiu radosť a útechu spôsobujú Nášmu dojatému srdcu, že vytrvávajú pevní vo viere a že zostávajú úzko spojení s touto Rímskou stolicou a s pokorným námestníkom Kristovým...*“¹⁴

1.1.2. Okres posoborowy – Praska wiosna a okres normalizacji *Obdobie po koncile – Pražská jar a obdobie normalizácie*

Slávnostne zakončenie koncilu bolo svätou omšou, ktorú celebroidal svätý Otec Pavol VI. na Námestí sv. Petra 8. decembra 1965 za účasti koncilových Otcov v počte 2392 a vyše 250 tisíc veriacich laikov.¹⁵ „Konciloví otcovia chceli *aggiornovať* vieru na podmienky súčasnosti, ale zároveň ju tým ponúknuť v jej celej sile.“¹⁶ Misionári sv. Vincenta v čase ukončenia koncilu boli poprepúšťaní z väzníc a začali sa nanovo s novými skúsenosťami organizovať v komunistickom režime. Učenie koncilu nemali naštudované, ale ich ochota žiť autenticky vieru a svoje zasvätenie plnou silou nebola zlomená.

V r. 1968 nastáva „pražská jar.“ To bola možnosť ako pre Cirkev, tak aj pre Spoločnosť znova začať budovať to, čo bolo zničené. V tomto roku sa členovia Misijnej spoločnosti stretli v ústrednom dome sestier vincentiek v Mendrike, aby si stanovili plán pre ďalšiu činnosť viceprovincie, aby si dali

¹⁴ Porov. SOČUFKA, F.: *Diakonia v slovenskom vysielaní Vatikánskeho rozhlasu*. Dizertačná práca. UK RKCMBF v Bratislave, 2002, s. 90.

¹⁵ Porov. VRABLEC, Š: *Druhý vatikánsky koncil. Krátky pohľad naň*. In: *Slovenské hlasy z Ríma*, roč. XIV., 1965, č. 4, s. 5.

¹⁶ RATZINGER, J.: *Sol' zeme*, Trnava : SSV, 1997, s. 65

nejaký plán komunitného života.¹⁷ Vznikla dohoda medzi rakúskou provinciou a slovenskou viceprovinciou Misijnej spoločnosti, že vznikne jeden misijný dom slovenskej viceprovincie na území Rakúska. Na základe tejto dohody bolo potom možné, že aj počas ďalšej komunistickej nadvlády predsa existoval kanonicky zriadený dom slovenskej viceprovincie Misijnej spoločnosti - totiž v Salzburgu.¹⁸

V r. 1969 bol vtedajší vizitátor Ján Hutyra pozvaný do Ríma na Generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti, kde sa stretol aj so svätým otcom Pavlom VI. Po návrate sa presťahoval do ústredného domu vincentiek v Mendrike, odkiaľ organizoval komunitný spôsob života spolubratov. Dokonca v čase nastávajúcej normalizácie¹⁹ zavítali na návštevu Česko - slovenskej provincie generálna matka sestier vincentiek Christiana Chiron a generálny otec Jacques Richardson.²⁰ V čase normalizácie sa znova ujal cirkevný úrad pri ministerstve školstva svojej moci. Patrične to dával pociťovať v náboženskom živote a zasahoval aj do života reholí, ktoré zakrátko aj zrušil. Hneď nato vzniklo hnutie „Pacem in terris,“ (vlasteneckí kňazi), ktoré sa snažilo rozleptať a zničiť Cirkev zvnútra.²¹

Misionári sv. Vincenta začali od roku 1972 nadväzovať tajné kontakty s poľskou provinciou Misijnej spoločnosti. Tam väčšinou trávili bohoslovci Misijnej spoločnosti cez prázdniny aspoň týždeň alebo dva, potom zase prichádzali na Slovensko členovia poľskej provincie.²²

Kým partikulárne Cirkvi na celom svete sa snažili prijať do svojho života Druhý vatikánsky koncil a využívať nové pastoračné inštrukcie, pred Misijnou spoločnosťou na Slovensku stál stále problém prežitia. Keďže bolo treba akútne riešiť ďalší spôsob života a činnosti Misijnej spoločnosti už vtedy

¹⁷ Porov. SLANINKA, A., DANKOVÁ, S.: *Budete mi svedkami*. Bratislava : Oto Németh, 1998, s. 243 - 245.

¹⁸ ARCHÍV SLOVENSKEJ PROVINCIE: *Vinzentinische Nachrichten*, č. 44, Gráz 1992, s. 8.

¹⁹ Obdobím normalizácie sa v súčasných slovenských dejinách označuje čas, ktorý nastal v Československu po okupácii vojskami Varšavskej zmluvy (21.8.1968).

²⁰ Porov. JUDÁK, V., DANKOVÁ, S.: *Exodus*, Nitra 1997, s. 213.

²¹ Porov. SLANINKA, A., DANKOVÁ, S.: *Budete mi svedkami*. Bratislava : Oto Németh, 1998, s. 160.

²² Porov. NOGA, P.: *Z dejín Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. s. 56.

v „znormalizovanom“ Československu, stretli sa v roku 1978 v Poľsku prakticky všetci členovia slovenskej viceprovincie a pod vedením generálneho asistenta sa dohodli, že ich komunitný život sa bude viesť vo forme „kvázi domov“ (quasi - domus), a to podľa oblastí, v ktorých pôsobili členovia Misijnej spoločnosti, buď ako diecézni kňazi, alebo tajní kňazi vo svojich zamestnaniach. Takýchto vytvorených „kvázi domov“ bolo päť: dom „Východ“ (Košice), dom „Stred“ (Banská Bystrica), dom „Severo - západ“ (Trenčín), dom „Západ“ (Trnava), dom „Morava“ (Brno). Každý z týchto domov mal svojho superiora, ktorý mal na starosti, aby sa spolubratia aspoň raz za mesiac stretávali. Na každom takomto stretnutí sa spoločné modlili, rozprávali o svojich skúsenostiach, o svojich problémoch.

Utrpenie, ktoré v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch v táboroch a vo väzeniach znášala staršia generácia Misijnej spoločnosti prinieslo bohaté Božie požehnanie. Toto požehnanie sa zviditeľnilo v počte povolání do Misijnej spoločnosti v druhej fáze totality v rokoch 1969 - 1989. Tieto povolania a dorast Misijnej spoločnosti sa formoval z jednej časti oficiálne ako diecézni Bohoslovci vo vtedajšom olomouckom seminári, ako aj vo vtedajšom bratislavskom seminári. Títo mali svoju vincentínsku formáciu hlavne cez prázdniny a počas školského roku sa stretávali v Bratislave v súkromných domoch s pátrami Misijnej spoločnosti. Druhá časť povolání a dorastu do Misijnej spoločnosti sa formovala tajne, popri svojom zamestnaní, kde si tajne robili seminár, a taktiež boli aj tajne vysvätení.²³ Pomocnú ruku pri kňazských vysviackach podali poľskí biskupi, ktorí sa nazdávali, že je ich povinnosťou prejavovať solidaritu s prenasledovaným a hlboko raneným susedom, Cirkvou v Československu, kde sa situácia počas vatikánskej *ostpolitiky* značne zhoršila. Poľskí biskupi tajne svätili kňazov pre službu v Československu napriek tomu (a možno práve preto), že Svätá stolica zakázala tajným biskupom svätiť kňazov v tejto krajine.²⁴

To všetko sa dialo v čase, kedy univerzálna Cirkev vyjadrovala samu seba cez nový Kódex kanonického práva, keď mimoriadna synoda v roku

²³ ARCHÍV SLOVENSKEJ PROVINIE: *Kronika Misijnej spoločnosti*. s. 5 -6.

²⁴ Porov. WEIGEL, G., *Svedok nádeje*, Bratislava : Slovart, 2000, s. 219.

1985 chcela oživiť v Cirkvi koncilovú skúsenosť.²⁵ Paradoxom slobody v západnej Európe bol úpadok katolíckeho života v nej. Boli to krajiny, ktorých sa najviac dotkol Druhý vatikánsky koncil a mali z neho mať čo najväčší osoh. Naopak za železnou oponou sa vynárali silné katolícke spoločenstvá – v Poľsku, v Československu, v Litve, na Ukrajine.²⁶

Misijná spoločnosť sa začala napriek tlaku štátnych orgánov a všadeprítomnej štátnej bezpečnosti postupne rozvíjať a rozrastať na Slovensku, pričom jej členovia naďalej žili na farách alebo boli niekde zamestnaní a snažili sa podľa možnosti žiť a stretávať sa na spôsob „kvázi domov“. Čas uvádzania do života mnohých zásad obnovy Druhého vatikánskeho koncilu prebiehal v Československu veľmi pomaly. Zdá sa, že najkvalitnejšie prebehla liturgická reforma. Spoznávanie koncilových dokumentov a nového cirkevného práva z roku 1983 sa dialo vďaka nadšeniu, ktoré bolo paradoxne z veľkej časti vyvolané neprajnosťou komunistického režimu.

1.1.3. Powstanie prowincji Zgromadzenie Księży misjonarzy na Słowacji

Vznik provincie Misijnej spoločnosti na Slovensku

Annus mirabiles 1989 mal pre celú Európu veľký význam. Pre krajiny strednej a východnej to bol čas získavania slobody od komunistického útlaku.²⁷ Misijná spoločnosť však ešte pred nežnou revolúciou zažila veľké oživenie.

Mimoriadnou udalosťou pre život Misijnej spoločnosti počas totality bola návšteva Československa generálnym predstaveným Misijnej spoločnosti Richardom McCullenom v roku 1988. Podarilo sa mu tu dostať ako turistovi. Stretnutie z členmi Misijnej spoločnosti bolo zorganizované v najväčšej diskretnosti. Počas tejto návštevy schválil aj nové provizórne provinciálne

²⁵ Porov. WEIGEL, G., *Svedok nádeje*, s. 171 – 172.

²⁶ Porov. WEIGEL, G., *Svedok nádeje*, s. 158.

²⁷ Porov. WEIGEL, G., *Svedok nádeje*, s. 29 – 30.

normy. Bol to mimoriadny impulz pre hlbšie prežívanie svojho vincentského povolania. Taktiež počas stretnutia so slovenskými členmi Misijnej spoločnosti mu bol predložený návrh, aby doterajšia slovenská viceprovincia Misijnej spoločnosti sa stala autonómnou slovenskou provinciou. Generálny predstavený vidiac veľký počet nových slovenských spolubratov sa rozhodol túto vec urýchliť a skutočne bol tento návrh realizovaný. O rok neskôršie 24.októbra 1989 bola erigovaná samostatná slovenská provincia. Je zaujímavé, že toto sa uskutočnilo tri týždne pred „nežnou revolúciou“.²⁸

Pre rehoľný život v Československu mal význam aj vznik organizačného výboru budúcej „Konferencie vyšších rehoľných predstavených“ v roku 1988, v práci ktorej sa aktívne podieľala aj Misijná spoločnosť.²⁹

1.2. Czas poszukiwania tożsamości po 1989 roku

Čas hľadania identity po roku 1989

Rok 1989, ktorý mal okrem pádu komunistického režimu pre Misijnú spoločnosť ešte iný význam – právne bola erigovaná provincia. Čas slobody poukáže na eufóriu, ktorá bola prítomná v ponovembrových dňoch 1989, s čím sa spájalo hľadania identity Misijnej spoločnosti i krízy z nových situácií.

1.2.1. Euforia z wolności i pierwsze niezgody

Eufória zo slobody a prvé nezhody

Po politickej zmene, ktorá nastala 17. novembra 1989 „nežnou revolúciou“, môžeme hovoriť o istej eufórii, ktorá nastala medzi ľuďmi,

²⁸ Za zmienku stojí fakt, že od príchodu prvého misionára sv. Vincenta na Slovensko po vznik samostatnej provincie uplynulo 67 rokov. „A tak deň 30.1.1922 je dňom kedy prišiel do ČSR, konkrétne na Slovensko oficiálne prvý lazarista a z toho semiačka vyrástol mohutný strom Misijnej spoločnosti frátrov a pátrov.“ (ŠTEVICA, J.: Príchod prvého Lazaristu slovenskej národnosti do ČSR. In *Vincentínske ozveny*, roč. XI., 2002, č. 2, s. 16 – 17.

²⁹ZONTÁK, V.: Ústna výpoveď z roku 1996. In NOGA, P.: *Z dejín Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. s. 59.

nevyvímajúc Cirkev a rehoľné spoločenstvá. Začali sa veľkolepé plány do budúcnosti a mnohé pastoračné experimenty. Nastala všeobecná sloboda slova a záplava informáciami všetkého druhu. Pád „železnej opony“ priniesol so sebou aj mnohé negatíva, na ktoré mnohí neboli pripravení. Tak tomu bolo aj v Cirkvi, a aj v rehoľných spoločenstvách. Ukázalo sa, že mnohí neboli naučení žiť komunitný život, neboli naň pripravení. Samostatné „farárčenie“ niektorým viac vyhovovalo. Preto mnohí opustili rehole a svoje spoločenstvá. Bolo tomu tak aj v Misijnej spoločnosti. Nadobudnutá sloboda priniesla omnoho viac pozitív: nastal nový rozvoj rehoľného života, mohlo sa otvorene stretávať a začať budovať prvé komunity, prijímať nových členov, naplno rozvíjať svoju charizmu a dedičstvo svojich zakladateľov.

Samotná Misijná spoločnosť zareagovala na novú situáciu tiež veľmi pružne. V prvom rade bolo potrebné zaviesť organizáciu Spoločnosti v slobodných podmienkach. Kvôli tomu sa takmer všetci spolubratia z celej provincie stretli 25. januára 1990 v Trnave, aby po prvý raz v slobodnej existencii riešili ako ďalej. Vypracoval sa plán, aby sa obsadili tri miesta na Slovensku – na západnom, strednom a východnom Slovensku. Najskôr Misijná spoločnosť prevzala farnosť v Bratislave – Prievoze, o niekoľko mesiacov bola prevzatá v Banskej Bystrici duchovná správa vo väzniciach a nemocnici a v Košickej diecéze sa prevzala farnosť v Košiciach - Šaci, ku ktorej patrila ešte aj duchovná správa farnosti, väznice a nemocnice. Všetko to boli farnosti (okrem Banskej Bystrice), ktoré boli v „havarijnom stave“ nielen po materiálnej, ale aj duchovnej stránke. V tom istom roku odpovedala Misijná spoločnosť na žiadosť košického biskupa, ktorý hľadal kňazov pre prácu medzi Slovákami na Ukrajine (Zakarpacie).³⁰

Čas prvých rokov po páde komunizmu bol teda časom budovania štruktúr, hľadania pastoračných modelov, vytvárania komunit. Zároveň sa však poznával život Cirkvi v Európe, začali sa prvé odborné kontakty s teologickou vedou, ktorá sa počas komunizmu nemohla rozvíjať. Po prvý krát sa začalo hovoriť o potrebe nových prístupov v pastorácii okrem iného aj cez masmédiálnu komunikáciu, čo bol dovtedy neznámy pastoračný pojem.

³⁰ Porov. NOGA, P.: *Z dejín Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. s. 60 - 61.

1.2.2. *Formacja i troska o nowe powołania*

Formácia a starostlivosť o nový dorast

Jednou z prvých dôležitých povinností, ktorú si členovia Misijnej spoločnosti uvedomovali bola starostlivosť o nové povolania. Bolo zrejmé, že budúcnosť provincie záleží na formácii nových povolaní. Hoci neboli kňazi, ktorí by skončili formačné štúdiá, či kurzy, bolo nutné zriadiť vnútorný seminár (noviciát). Vybralo sa miesto neďaleko od Bratislavy v Čuňove a po prvýkrát v slobodných podmienkach nastúpilo do noviciátu 13 novicov.

Keď sa končilo obdobie noviciátu v Čuňove, bola veľmi akútna otázka, kde budú bývať bohoslovci Misijnej spoločnosti, ktorí budú študovať na teologickej fakulte. Po uvažovaní a hľadaní miesta sa prevzala farnosť Bijacovce v Spišskej diecéze, ktorá je blízko bohosloveckej fakulty na Spišskej Kapitule. Tu sa preukázali kontakty, ktoré mali slovenskí misionári sv. Vincenta s poľskými spolubratmi z čias totality. Poľskí spolubratia boli ochotní poslať jedného spolubrata, ktorý začal pôsobiť ako špirituál v novovzniknutom seminári Misijnej spoločnosti. Neskôr ešte poľská provincia pomohla Slovenskej dvoma spolubratmi, ktorí využili svoje skúsenosti pri výchove budúcich generácií Misijnej spoločnosti na Slovensku

Zároveň sa ukázalo, aké je náročné pre kňazov zo Slovenskej provincie zabezpečiť formáciu v dvoch formačných domoch – v seminári i noviciáte. Preto s dovolením poľského vizitátora počas niekoľkých rokov odchádzali záujemci pre vstup do Misijnej spoločnosti na formáciu do Krzeszowic v Poľsku.³¹

Po skúsenostiach s nezištnou pomocou poľských spolubratov, začali kňazi zo Slovenska s formačnou prípravou chlapcov z Ukrajiny. Vtedy bol úmysel, že možno raz vznikne samostatná provincia na Ukrajine.³² A naozaj

³¹ Porov. ARCHÍV SLOVENSKEJ PROVINIE: *Kronika Misijnej spoločnosti*, s. 8 - 11.

³² Porov. SLANINKA, A.: *The Slovak confreres stride toward the east*.

<http://www.famvin.net/cm/curia/vincentiana/1995/95-2-slaninka.html>. (24.4.2004).

od roku 2001 existuje samostatná provincia sv. Cyrila a Metoda³³, ktorá mohla vzniknúť aj vďaka ukrajinským kňazom vychovaným na Slovensku.

Veľkou pomocou pri zabezpečovaní formácie bolo vyslanie kňazov na štúdiá zamerané na formáciu budúcich kňazov. Okrem ich vedomostí, ktoré využívajú v praxi, sú stálym prínosom aj novovzniknuté direktória pre formáciu (zvlášť pre seminár a zvlášť pre noviciát).

Čas ukázal, že je potrebné zaviesť ešte ďalšie stupne formácie. Preto od roku 1996 sa zaviedol uprostred teologických štúdií jeden povinný rok pastoračnej praxe a od roku 2002 aj čas kandidatúry. Zároveň formačná komisia zostavila direktorium kandidatúry pre vstup do Misijnej spoločnosti.

Popri materiálnej i duchovnej formácii základných stupňov formácie sa objavila potreba vytvoriť spôsob permanentnej formácie vysvätených kňazov – misionárov sv. Vincenta. Zároveň sa hľadá spôsob ako zabezpečiť pokračovanie formácie bratov – misionárov. Obidva tieto druhy formácie ešte čakajú na svoje zrealizovanie, aj keď zo strany provinciálnych predstavených boli mnohé ponuky, ako tieto formačné potreby naplniť.

1.2.3. Stwarzanie relacji w ramach rodziny Wincentyńskiej

Vytváranie vzťahov v rámci Vincentskej rodiny

Generálny predstavený Misijnej spoločnosti Robert P. Maloney od prevzatia svojho úradu v roku 1992 preukazoval veľkú snahu o spoluprácu s každým, kto by mohol pomôcť naplniť charizmu sv. Vincenta. Práve počas jeho úradu sa začal používať termín Vincentská rodina³⁴ a vzájomná

³³ CONGREGATIO MISSIONIS, *Catalogus provinciarum domorum ac personarum*, Anno CLI, Roma, 2003, s. 199.

³⁴ Počas mnohých rokov sa rozrástla široká vincentská rodina do niekoľko sto rozličných skupín mužov a žien, laikov a rehoľníkov, katolíkov a nekatolíkov. To svedčí o pokračujúcom zanechávaní dojmov výnimočného života jedinečnej individuality. Misia, duch, a pravidlá Vincenta de Paul boli adaptované mnohými kultúrami z Francúzska od sedemnásteho storočia. Takto sa vytvoril majestátny rodinný strom. Jeho široké konáre objímajú komunity, s ktorými Vincent de Paul bol osobne spojený, tie, ktoré sú pod jeho patronátom alebo tie, ktoré boli založené členmi jeho vlastných komunit. Iný obrovský úd podporuje početné kongregácie, ktoré čerpajú z pôvodných Spoločných pravidiel Dcéry kresťanskej lásky. Tieto pravidlá sa vyvinuli zo spolupráce Vincenta s Lujzou de

spolupráca medzi jej jednotlivými vetvami. Vizitátor Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti Augustín Slaninka, ktorý prevzal svoj úrad v tom istom období ako generálny predstavený sa veľmi aktívne pustil do budovania vzťahov medzi vetvami Vincentskej rodiny na Slovensku. Výrazne tomu napomohlo začatie študijného seminára Vincentskej rodiny. V roku 2003 sa uskutočnil už štvrtý ročník, počas ktorého sa jednotlivé vetvy na Slovensku viac spoznávajú, predstavujú svoju činnosť a vzájomne sa obohacujú skúsenosťami a poznatkami.

Na Slovensku v súčasnosti pôsobí sedem vetiev vincentskej rodiny.³⁵ Pomery na Slovensku, najmä počas štyridsiatich rokov socialistického systému podmienili, že na verejnosti je vincentská rodina málo známa.³⁶ Práve kňazi Misijnej spoločnosti sa za posledných pätnásť rokov venovali jednotlivým vetvám a spolupráci medzi nimi.

1.3. Na progu trzeciego tysiąclecia

Na prahu tretieho tisícročia

Historický medzník, ktorý vytýčilo dvetisíce výročie od narodenia Ježiša Krista bolo pre celú Cirkev veľkou výzvou duchovnej obnovy pre

Marillac trvajúcej viac ako tridsať rokov. Iné údy na rodinnom strome sú pôvodcom iných výhonkov podieľajúcich sa na Vincentovej misii služby Ježiša Krista v chudobných v duchu pokory, jednoduchosti a milosrdnej lásky. (Porov. McNEIL, B.A.: The extended Vincentian Family. in *Vincentiana*, 1994, č. 4–5, s. 212–221.) Je to teda veľká celosvetová duchovná rodina s rozsiahlou evanjelizačnou i charitatívnou činnosťou. Podľa najnovších výskumov na celom svete v súčasnosti do vincentskej rodiny patrí 268 rôznych reholí, spolkov, hnutí a organizácií. (Porov. SLANINKA, A.: Dušpastierska činnosť vincentskej rodiny na Slovensku v XX. storočí. In *Vincentínske ozveny*, roč. XI., 2002, č. 7, s. 15.)

³⁵ 1. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, 2. Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, 3. Kongregácia Milosrdných sestier sv. Vincenta, 4. Spolok sv. Vincenta de Paul na Slovensku, 5. Národné združenie Spolkov kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul na Slovensku, 6. Združenie mariánskej mládeže, 7. Spoločnosť Máriiných sestier zázračnej medaily. (Porov. ŠELIGA, A.: *Katolícky kalendár 2004*, Bratislava : Charis, 2003.)

³⁶ Porov. SLANINKA, A.: Dušpastierska činnosť vincentskej rodiny na Slovensku v XX. storočí. In *Vincentínske ozveny*, roč. XI., 2002, č. 7, s. 15.

začínajúce sa tretie tisícročie. V tejto podkapitole bude predstavený stav a možnosti, v ktorých sa Misijná spoločnosť nachádzala a nachádza na začiatku tretieho tisícročia.

1.3.1. Wielki Jubileusz a deklaracja w imieniu ubogich

Veľké Jubileum a deklarácia v mene chudobných

Od konca druhého tisícročia sa Misijná spoločnosť sv. Vincenta vo svete prezentuje ako člen vinčentskej rodiny. Veľké Jubileum bol nielen čas osláv, ale aj aktívneho pôsobenia v duchu biblických slov, ktorými Ježiš Kristus ohlásil v Nazaratskej synagóge svoju činnosť: „*Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok.*“ (Lk 4, 18 – 19) Práve tieto slová zvolil aj sv. Vincent za motto Misijnej spoločnosti. Práve z tohto dôvodu misionári sv. Vincenta i celá vinčentská rodina chápali čas Jubilea ako čas osobného oživenia charizmy.

Medzi prvými aktivitami sa objavila Deklarácia v mene chudobných adresovaná národom sveta a všetkým ľuďom dobrej vôle. Tento dokument mal byť podľa želania generálneho predstaveného Misijnej spoločnosti rozoslaný po všetkých provinciách a malo byť zabezpečené jeho šírenie vo vlastných informačných bulletinoch, miestnych denníkoch a periodikách, cez rozhlas, televíziu a cez internet. Medializovaním tohto dokumentu sa malo prispieť k pochopeniu potrieb chudobných.³⁷

Dokument obsahuje deklarovanie tohto presvedčenia: 1. každá ľudská bytosť vlastní základnú hodnotu a má právo na úctu; 2. druhy chudoby, ktoré jestvujú už dávno, pretrvávajú až do dnešných dní: nevedomosť, hlad, nedostatok bývania, nezamestnanosť, nízke mzdy, choroba, intoxikácia, nedostatočná hygiena, útlak, ničivé vojny; 3. uprostred nás sú noví chudobní a objavili sa nové druhy chorôb: AIDS, rozpad rodiny, nemožnosť mať prístup

³⁷ Porov. MALONEY, R. P.: *List vizitátorom Misijnej spoločnosti zo 6. decembra 1999*. In ARCHÍV MISIJNEJ SPOLOČNOSTI.

k technológii, znečistenie ovzdušia, kultúra smrti; 4. niektoré z týchto chudôb, pretrvávajúcích i nových, sú zosilnené štruktúrami našej spoločnosti; Kristus, náš Spasiteľ, žije a trpí dnes s tými, ktorí sú chudobní; 5. činná láska k chudobným ohlasuje radostnú zvesť, že Božie kráľovstvo je blízko.

Ako prostriedky na zmiernenie chudoby deklarácia ponúka: 1. výzvu k budovaniu kultúry solidarity, porozumenia a dialógu, pričom má vzrastať úcta k právam každej osoby; 2. poskytnutie k dispozícii každej osobe bez výnimky štatútu, rasy alebo rodu prostriedky prístupu k vzdelaniu; 3. zaistenie základnej mzdy všetkým pracujúcim; 4. odľahčenie ťarchy dlhov tých, ktorí majú ťažkosti k ich splateniu, či sa jedná o krajiny alebo jednotlivcov; 5. ponúknutie hladným stravy, prostriedkov a kompetencie, ktorými by mohli uživiť seba a svoje rodiny.³⁸

K tejto deklarácii sa 25. marca 2000 pripojili aj kňazi a bratia Misijnej spoločnosti na Slovensku s nádejou, že nielen sa upozorní na problémy chudobných v dnešnom svete, ale sa aj povzbudia kompetentní, aby zaujali spravodlivý postoj k príčinám, ktoré spôsobujú chudobu. Táto deklarácia mala byť hlasom chudobných, a preto ju misionári sv. Vincenta zaslali Prezidentovi Slovenskej republiky, Predsedovi parlamentu Slovenskej republiky, Úradu vlády Slovenskej republiky, Ministerstvu práce a sociálnych vecí Slovenskej republiky, Apoštolskej nunciatúre na Slovensku, Konferencii biskupov Slovenska, Národnému stredisku pre ľudské práva na Slovensku, Slovenskej únii pre mier a ľudské práva, redakcii týždenníka Katolícke noviny a redakcii mesačníka Veľké Jubileum.³⁹

1.3.2. Wizytacja kanoniczna – impuls dla trzeciego tysiąclecia

Kánonická vizitácia – impulz pre tretie tisícročie

V novembri 1999 vykonal v Slovenskej provincii Misijnej spoločnosti kánonickú vizitáciu generálny asistent Józef Kapuściak. Na základe tejto vizitácie sa rozhodol generálny predstavený v januári 2000 obrátiť pozornosť

³⁸ VINCENTSKÁ RODINA: *Deklarácia v mene chudobných z 27. septembra 1999*. In ARCHÍV MISIJNEJ SPOLOČNOSTI.

³⁹ SLANINKA, A.: *Vyhlásenie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul v Jubilejnom roku 2000*. In ARCHÍV MISIJNEJ SPOLOČNOSTI.

na niektoré odporúčania, ktoré môžeme pokladať za smerodajné pre život v najbližších rokoch tretieho tisícročia.

Generálny predstavený ocenil ťažko zmerateľné duchovné dobro, ktoré sa uskutočnilo v srdciach toľkých ľudí, vďaka horlivej apoštolskej službe vo farnostiach, v školách, v nemocniciach, v domovoch formácie, vo väzniciach, v domovoch pre starých ľudí alebo pre handicapovaných mladých.

Uznanie sa dostalo za zlepšenie materiálnych štruktúr v provincii, vydavateľskej činnosti ako aj spolupráci s vincentskou rodinou. Napriek personálnemu nedostatku bola provincia ochotná posielat' spolubratov na misie do zahraničia a vylepšovali sa aj podmienky života vo vlastných domoch formácie i samotná formácia.

Napriek mnohému dobrému však generálny predstavený konštatoval, že sú oblasti, v ktorých sa nedokázalo veľa urobiť, a ktoré podľa jeho mienky musia byť urobené.

Ako prvú oblasť spomenul ľudové misie. Napriek mnohým uzneseniam nebola vytvorená aspoň malá skupina kazateľov. Dôvod vidí v tom, že chýba provinciálny plán, ktorý by určil apoštolské priority provincie. Preto povzbudil k dvom veciam: vypracovať Provinciálny projekt a vytvoriť disponibilitu - byť členom skupiny kazateľov na ľudových misiách.

Nedokázali sa prekonať nedorozumenia, ktoré sa nahromadili počas mnohých rokov okolo neokatechumenátneho hnutia, ku ktorému sú niektorí misionári viac alebo menej viazaní. Generálny predstavený nechcel vyhlasať žiadny rozsudok v tejto delikátnej záležitosti, ale žiadal o otvorený a úprimný dialóg, pričom treba objasniť, aké sú pravé dôvody rozdelenia, ktoré vzniklo ohľadom tohoto argumentu. Inak bude v provincii pokračovať boj, ktorý nemá víťazov a nastane ešte väčšie rozdelenie.

Povzbudenie ku komunitnému spôsobu života ostáva stále aktuálne, lebo sa zdá, že pre niektorých je to ešte cieľ, ktorý treba dosiahnuť. Prostriedok ako oživiť život v komunite vidí generálny predstavený vo vypracovaní a overovaní komunitného plánu.

Za nedostatočnú pokladá generálny predstavený pastoráciu povolání. Je teda potrebné, aby bol menovaný Promótor povolání, a tiež má byť

vypracovaný program pastoračie povolání, pričom sa všetci musia cítiť byť ustarostení o nové povolania.⁴⁰

Zverených úloh nie je veľa, ale iste sa nemôžu urobiť zaraz. Niektoré z nich vyžadujú viac času, iné menej, aby mohli byť vykonané. Pri hodnotení týchto postvizitačných výziev je možné skonštatovať, že počas nasledujúcich dvoch až troch rokoch sa tieto výzvy podarilo v rozličnom stupni zrealizovať.⁴¹

*1.3.3. Duszpasterska wizyta generalnego przłożonego i okazja twórczej działalności w Zgromadzeniu Księży misjonarzy dzisiaj
Pastoračná návšteva generálneho predstaveného a príležitosť pre tvorivú činnosť v Misijnej spoločnosti dnes*

„Kto prijme proroka ako proroka, dostane odmenu proroka.“ (Mt 10, 41) Práve tento biblický citát sa vynáral v mysli misionárov sv. Vincenta, keď 25. apríla 2002 zavítal na pastoračnú návštevu Slovenskej provincie 23. nástupca sv. Vincenta de Paul – Robert P. Maloney. Generálny predstavený prišiel v čase, kedy Misijná spoločnosť mala prevahu veľmi mladých kňazov a adresoval všetkým výzvu k tvorivosti. Poukázal na to, že sv. Vincent si najviac vážil na Ježišovi práve tvorivosť. Ježiš si bol vedomý, že oveľa silnejšie nás oslovujú činy než slová, že silnejšie nami pohnú svedectvá ako príkazy, symboly nás celkom iste angažujú viac, než kázne.⁴² „Láska je

⁴⁰ Porov. MALONEY, R.P.: *List všetkým spolubratom provincie z 19. januára 2000*. In ARCHÍV MISIJNEJ SPOLOČNOSTI.

⁴¹ Ešte na jeseň v roku 2000 bol vytvorený Misijný tím z dvoch spolubratov. V decembri bol vydaný Provinciálny plán. Spolubratia boli povzbudzovaní, aby čo najskôr vytvorili komunitné plány. Bolo prijaté Vyhlásenie k pôsobeniu spolubratov v neokatechumenálnom hnutí. Cez ľudové misie sa našla forma pastoračie nových povolání, v súčasnosti sú takmer všetci mladší seminaristi oslovení cez ľudové misie.

⁴² Porov. MALONEY, R.P.: *Príležitosti pre tvorivú činnosť v Misijnej spoločnosti dnes*. Bratislava : Misijná spoločnosť, 2002, s. 2 – 3.

nekonečne tvorivá, lebo láska dychtí urobiť všetko možné.⁴³ Zároveň platí, že človek vykonávajúci tvorivú činnosť nie vždy si je toho aj vedomý. Semeno je krásne iba v kvitnúcom strome, preto treba mať uši vždy otvorené pre nové myšlienky, akoby to boli uši Vincentove.

Vincentská rodina má na celom svete vyše milión laických členov. Od misionárov sv. Vincenta požadujú tri veci: formáciu, modlitbu, praktické služby.⁴⁴

Je potrebné vytvárať mládežnícke skupiny. Šesťdesiatštyri percent obyvateľov Zeme má menej ako 25 rokov. Pre Cirkev a vincentskú rodinu nemôže byť nič dôležitejším cieľom, ako sa snažiť ponúknuť mladým ľuďom kresťanskú a vincentskú formáciu plnú života.⁴⁵

Potvrďuje sa fakt, že pokrok techniky prináša bohatým krajinám nové bohatstvá, ale aj zväčšujúcu sa priepasť medzi bohatými a chudobnými. Je to veľká výzva pre Misijnú spoločnosť, ako vie techniku pastoračne využiť pre pomoc chudobným ako aj pre vyhľadávanie príčin chudoby. Pri internete presedí veľký počet ľudí a strávi tam mnoho času. Je to evanjelizačná výzva pre Misijnú spoločnosť, ako tvoriť atraktívne web stránky, cez ktoré sa dá ohlásiť evanjelium.⁴⁶

Je potrebné systematicky vytvárať kultúru povolání. Je to možné cez kladný obraz o jednotlivých misionároch, o spoločnom živote, o modlitbe a službe Misijnej spoločnosti, o kňazstve a o bratstve. Nepochybne nie je možné pri tom obísť prirodzené spoločenstvá ako rodina, škola, skupiny priateľov. Hoci je v tom všetkom potrebné využívať technické prostriedky, nedá sa nahradiť osobný kontakt, cez ktorý sa najľahšie overí ohlasovaná skutočnosť. Nemožno obísť modlitbu, bez ktorej by kultúru povolání nebolo možné vytvárať.⁴⁷

⁴³ Porov. SV XI, 146 (Tento spôsob je zaužívaný na označenie súborného diela sv. Vincenta, skratka SV označuje pomenovanie sv. Vincent, rímska číslica zväzok a arabská stranu. Kvôli všeobecnému zaužívaniu takéhoto označenia je použitý tento spôsob aj v tejto práci.)

⁴⁴ Porov. MALONEY, R.P.: *Príležitosti pre tvorivú činnosť v Misijnej spoločnosti dnes*. s. 5.

⁴⁵ Porov. MALONEY, R.P.: *Príležitosti pre tvorivú činnosť v Misijnej spoločnosti dnes*. s. 6.

⁴⁶ Porov. MALONEY, R.P.: *Príležitosti pre tvorivú činnosť v Misijnej spoločnosti dnes*. s. 7 - 8.

⁴⁷ Porov. MALONEY, R.P.: *Príležitosti pre tvorivú činnosť v Misijnej spoločnosti dnes*. s. 8 - 9.

Hoci sv. Vincent bol neuveriteľne aktívny, bol pokladaný svojimi súčasníkmi za kontemplatívneho človeka. Jeho spiritualita bola hlboko evanjeliová, sústredil sa na osobu Ježiša ako bol zjavený v Písme a neustále citoval jeho slová. Odhaľuje sa teda ďalšia výzva pre Misijnú spoločnosť – vytvárať prostredie sústredené okolo Biblie.

Okrem týchto výziev je možné formulovať aj ďalšie: ako konať službu vážnom a v útulkoch pre chudobných, ako v tejto dobe prisťahovalcov dokážeme účinne reagovať na vzniknutú situáciu? Ako sa zapojiť do verejného programu Vincentskej rodiny: „*Globalizácia milosrdenstva: Boj proti hladu*“?⁴⁸

⁴⁸ Porov. MALONEY, R.P.: *Príležitosti pre tvorivú činnosť v Misijnej spoločnosti dnes*. s. 10.

2. Posoborowe nauczanie Kościoła wobec mediów masowych

Pokoncilová náuka Cirkvi vo vzťahu k médiám

Katolícka cirkev nestála mimo oblasti masmédií. Túto oblasť si všímala nielen ako komentátorka zvonka, ale sa ju cez svojich najvyšších pastierov snažila chápať aj zvnútra. Pred Druhým vatikánskym koncilom sa pápeži často nielen vyjadrovali, ale zaujímali aj konkrétne postoje k týmto novým vynálezom techniky, akými tlač, rádio, televízia a kino v tom čase boli.⁴⁹ Postoj Cirkvi k masmédiám je v zásade kladný.⁵⁰ Svedčí o tom aj správa, podľa ktorej Taliansky kardinál Ennio Antonelli navrhol zvolať celosvetovú Synodu biskupov na tému Cirkev a masmédiá. Kardinál podal tento návrh na plenárnom zasadnutí Pápežskej rady pre spoločenské komunikačné prostriedky, ktoré sa skončilo 12. marca 2004 a jeho návrh prijalo zhromaždenie veľkým potleskom.⁵¹ V nasledujúcej kapitole je podaný obraz o oficiálnych vyjadrenia magistéria na tému masmédií od Druhého vatikánskeho koncilu.

2.1. Od *Inter mirifica* i *Communio et progressio* do *Katechizmu Kościoła katolickiego*

Od *Inter mirifica* a *Communio et progressio* ku *Katechizmu katolíckej cirkvi*

Od prijatia koncilového dekrétu o masmédiách po vydanie kompendia celého katolíckeho učenia uplynulo tridsať rokov. Za týchto tridsať rokov sa

⁴⁹ Táto téma, vyjadrenia pápežov k masmédiám pred Druhým vatikánskym koncilom je veľmi pekne a podrobne opísaná v: DIAN, D.: *Inter Mirifica*. In *Duchovný pastier*, roč. LXXXIII., 2002, č. 9, s. 531 - 533.

⁵⁰ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Cirkev a internet*. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002. s. 13.

⁵¹ Porov. TK KBS: *Kardinál za synodu biskupov na tému Cirkev a médiá*.
<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004031714> (2.5.2004).

na nepoznanie zmenila a rozvinula technika, cez ktorú masmédiá pôsobia. Je možné vidieť, ako sa Cirkev pozorne zaujíma a hodnotí výzvy, možnosti a ohrozenia, ktoré so sebou masmédiá prinášajú.

2.1.1. *Podstawowy dokument Kościoła o masmediach*

Základný dokument Katolíckej cirkvi o masmédiách

Ide o prvý koncilový dokument v dvetisícročných dejinách Cirkvi, ktorý sa zapodieva masmédiami.⁵² Zároveň je pokladaný za základný dokument Katolíckej cirkvi o masmédiách.⁵³ Schválený bol 4. decembra 1963 v Ríme a podpísaný pápežom Pavlom VI. Celý obsah tohto dokumentu možno rozdeliť na štyri časti: predhovor – úvod, kapitola o učení Cirkvi, kapitola o pastoračnej činnosti Cirkvi a záver.⁵⁴

V úvode je možné nájsť veľmi jasnú odpoveď na to, čím sú masmédiá: Sú to podivuhodné vynálezy techniky vyvinuté geniálnosťou človeka a s Božou pomocou. S osobitnou starostlivosťou Cirkev víta a sleduje tie masmédiá, ktoré sa týkajú ľudského ducha a otvárajú nové cesty k veľmi rýchlemu šíreniu správ, myšlienok a poznatkov každého druhu. Zvlášť tie, ktoré sú svojou povahou usposobené zasiahnuť a ovplyvňovať nielen jednotlivcov, ale aj masy a celú ľudskú spoločnosť.

Tieto prostriedky je možné využívať: 1. pre služby ľudstvu – na duševné osvieženie a vzdelávanie, šírenie Božieho kráľovstva; 2. proti plánom Stvoriteľa a na vlastnú ujmu.⁵⁵ Cirkev sa preto cíti byť viazaná využívať masmédiá, lebo má priniesť spásu všetkým ľuďom. Má preto prirodzené právo používať a vlastniť všetky tieto prostriedky, pokiaľ sú potrebné ku kresťanskej výchove a k spáse duší.

⁵² Porov. POLČIN, S.: Dekrét „Inter Mirifica“ o spoločenských komunikatívnych prostriedkoch. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Trnava : SSV, 1993, s. 264.

⁵³ DIAN, D.: Inter Mirifica. In *Duchovný pastier*, roč. LXXXIII., 2002, č. 9, s. 534.

⁵⁴ Porov.: SPUCHEĽÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. Spišské Podhradie : UK RKCMBF Bratislava 2000, s. 44.

⁵⁵ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, Inter Mirifica. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, Trnava : SSV, 1993, s. 267.

Dekrét definuje aj úlohu veriacich vo vzťahu masmédiám, pričom pastieri majú poučovať a viesť veriacich k tomu, ako ich majú využívať ku spáse a laici majú za úlohu preniknúť tieto prostriedky humánnym a kresťanským duchom. K bezpodmienečnému správne využitíu masmédií patrí to, aby všetci čo ich využívajú, poznali mravné hodnoty a uplatňovali ich.⁵⁶ Celá ľudská spoločnosť má právo na vhodné informovanie. K tomu je potrebné: aby informácia bola pravdivá a úplná, podaná slušným a primeraným spôsobom. Nie každá vedomosť je užitočná, „zatiaľ čo láska povzbudzuje.“ (1Kor 8, 1)⁵⁷

Masmédiá sa nevyhnú opisu zla, je teda potrebné pri opise a predstavovaní zla ozrejmiť a zvelebiť pravdu a dobro a vyvarovať sa, aby zlo nemalo na duše škodlivé účinky.⁵⁸ Všetci prijímatelia informácií z masmédií majú dbať na správny výber toho, čo buduje a chrániť sa toho, čo je na ujmu a poskytnutie zlej príležitosti. Vo vzťahu k mládeži je adresovaná výzva, aby si zvykli používať masmédiá s mierou a sebaovládaním, pričom nech sa snažia dôkladne pochopiť, čo videli, počuli, alebo čítali, nech diskutujú a učia sa vytvárať si správny úsudok. Rodičia nech chránia mládež pred tým čo môže poškodiť vieru a mravy.⁵⁹

Zvláštnu zodpovednosť za správne používanie masmédií majú novinári, spisovatelia, herci, režiséri, producenti, poskytovatelia finančných zdrojov, distributéri, prevádzkari, predavači, kritici, lebo títo môžu viesť ľudí po správnej alebo skazonosnej ceste.⁶⁰ Majú sa usilovať utvárať a šíriť

⁵⁶ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, Inter Mirifica. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 268.

⁵⁷ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, Inter Mirifica. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 269.

⁵⁸ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, Inter Mirifica. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 270.

⁵⁹ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, Inter Mirifica. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 270–271.

⁶⁰ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, Inter Mirifica. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 271.

správnú verejnú mienku.⁶¹ Občianskej moci má zabezpečiť tlačovú slobodu, zaistiť náboženské, kultúrne a umelecké hodnoty, podporovať podujatia pre mládež, pamätať na zdravie obyvateľstva a zabezpečiť neohrozenie mravnosti a spoločenského pokroku.⁶²

Pri apoštoláte treba bez meškania, všemožne a účinne využívať masmédiá. Preto treba včas pripraviť kňazov, rehoľníkov a laikov vzdelávaním v umení, vede a mravoch. Dôkladne pripravovať kritikov, ktorí postavia mravné hľadisko do správneho svetla. Nepatrí sa na synov a dcéry Cirkvi, aby sa nečinne prihliadali, ako slovo spásy hatia prekážky technického a finančného rázu. Z tohto dôvodu sa má každoročne sláviť deň, v ktorom sa bude o tomto veriacim hovoriť a povzbudia sa k venovaniu milodaru na tento cieľ. Z vyššie povedaného je zrejmé, že Najvyšší veľkňaz má mať pre oblasť masmédií osobitný úrad.

Apoštolská činnosť má byť charakterizovaná jednotou zámerov a síl, preto nech vznikajú celonárodné kancelárie pre tlač, film, rozhlas a televíziu. Nech tieto národné podujatia, navzájom spolupracujú na medzinárodnom poli.⁶³ Na zabezpečenie toho, aby sa všetky zásady a smernice koncilu dostali do praxe sa prijalo nariadenie, podľa ktorého treba vypracovať po koncile pastorálnu inštrukciu.⁶⁴ Stalo sa tak do ôsmich rokoch, od prijatia dekrétu *Inter mirifica*.

⁶¹ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Inter Mirifica*. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 270

⁶² Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Inter Mirifica*. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 272.

⁶³ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Inter Mirifica*. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 272 – 277.

⁶⁴ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Inter Mirifica*. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 276.

2.1.2. *Chrystologiczne podejście w Communio et progressio stwarza teologiczny fundament dla zrozumienia masmediów*

*Kristologický prístup v Communio et progressio vytvára teologický základ pre pochopenie masmédií*⁶⁵

Pastorálna inštrukcia *Communio et progressio* bola vydaná 23. mája 1971 v Ríme. Bola vydaná podľa nariadenia koncilu na zachovanie jeho ustanovení. Pápežská rada pre spoločenské komunikačné prostriedky pozvala k jej vypracovaniu odborníkov z celého sveta. Iné dokumenty Cirkvi vychádzajú z morálnych pravidiel, s dogmaticko – právnym podtónom. *Communio et progressio* má jazyk biblický, vychádzajúci z práva ľudí na informáciu. Má úvod, tri časti a záver.

Prvá časť tvorí akoby teoretický základ cirkevnej masmediológie, cirkevnej komunikácie. Dovtedy sa na masmédiá pozeralo zvonku a boli tými, na ktoré sa iba pozeráme a charakterizujeme ich. *Communio et progressio* pozerá na komunikáciu, sprostredkovanú masmédiami zvnútra, ako na obraz Božieho života vo svete. Ježiš Kristus je verným obrazom Boha, aj masmédiá sú obrazom Boha. Preto je Ježiš najlepším vzorom pre masmédiá, preto je Eucharistia vzorom komunikácie. „Ustanovením Eucharistie nám Kristus dal najvyššiu možnú formu vzájomného stretnutia a spojenia, ktorú možno poskytnúť ľuďom na zemi, menovite: spojenie s Bohom a človekom a cez túto zmluvu zároveň blízke a dokonalejšie spoločenstvo medzi ľuďmi navzájom.“⁶⁶

Communio et progressio kopíruje dejiny spásy. Tak ako je spása vec jednotlivca, ale sa uskutočňuje v spoločnosti, tak aj masmédiá sú vecou

⁶⁵ Táto podkapitola je spracovaná z písomných poznámok autora tejto práce, ktoré si zaznamenal na prednáškach licenciatského štúdia v rokoch 2002 – 2004. Najviac sú v tejto podkapitole použité myšlienky ThLic. Vladimíra Slováka, odprednášané v Poprade z predmetu: O organizácii rádiového vysielania. Hoci táto inštrukcia je dokumentom Pápežskej rady pre spoločenské komunikačné prostriedky, ktorej dokumenty budú rozobrané v podkapitole 2.3., predsa pre svoj veľký význam je uvedená na tomto mieste.

⁶⁶ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*. Trnava : SSV, 1999, s. 14.

jednotlivca a zároveň sa týkajú spoločnosti. Pri uvádzaní zásad Druhého vatikánskeho koncilu cez *Communio et progressio* je použitý kristologický prístup, ktorý nám predstavuje Ježiša Krista ako vzor dokonalej komunikácie. Kristus chcel natoľko spoznať svoju cieľovú skupinu, až sa stal jej súčasťou. Chcel spoznať všetko ľudské okrem hriechu. „Vo svojom ohlasovaní – komunikácii prijal taký spôsob reči a myslenia, ktorý bol vlastný ľudu jeho doby, krajiny a jeho položeniu.“⁶⁷ Nevyberá si na oslovenie celý svet, lebo človek je obmedzený tvor, hovorí: „Ja som poslaný iba k ovciam strateným z domu Izraela.“ (Mt 15, 24) Výber cieľovej skupiny je zrejмый.

Ježiš prijal aj obmedzenosť človeka a ponúkol mu to, čo človek očakával (to tvorí aj základ mediálnej ponuky - ponúknuť to, čo ľudia očakávajú). Robí akoby skupinový výskum, podľa ktorého sa Ježiš zariadil: „Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?“ (Mt 16, 13) Tým, ktorí ho nepokladajú za Mesiáša sa nemá o tom hovoriť. Tým, ktorí v ňom Mesiáša spoznali, hovorí o svojom účinkovaní v Jeruzaleme. Mienka väčšiny ešte nemusí byť pravdivá.

Ježiš mal často pred sebou zástupy ľudí, svojich učeníkov, avšak nekopíroval len ich požiadavky, ale „učil ako ten, čo má moc“ (Mk 1, 22), pričom do toho vnášal svoju božskú originalitu. Dokonca ak poslucháči odmietli pravdu eucharistickej reči, Ježiš sa s nimi nebaví, ale jasne naformuluje pravdu a bodka.

Eucharistia buduje jednotu – stáva sa teda najlepším prototypom spoločenskej komunikácie. Médiá taktiež budujú jednotu – nie ako prototyp, ale ako sériový prístup k spoločenskej komunikácii. Médiá zjednocujú ľudí, ktorí rovnako zmýšľajú. Zároveň aj Eucharistia spája ľudí, ktorí tomu rozumejú (rovnako zmýšľajú).

Pri pohľade na Krista, vzor dokonalej komunikácie zistíme, že: 1. najskôr si na púšti ujasnil, čo bude robiť; 2. pridal sa k davu Jána Krstiteľa; 3. prijal prezentáciu Boha Otca pri krste; 4. vybral si médium - ohlasovanie; 5. vybral si učeníkov (široký výber); 6. vybral si dvanástich (úzky výber). Tým

⁶⁷ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*, s. 13 – 14.

dal taktiež vzor, aké základné otázky má človek vyriešiť pred rozbehom hocijakého média. Základom sú myšlienky, potom sa budujú štruktúry a potom sa štruktúry obsadzujú ľuďmi.

Kristologický prístup, ktorý si *Communio et progressio* vzala za pracovnú metódu, sa odráža v jej ďalších kapitolách, v ktorých rozoberá masmédiá ako súčasť ľudského pokroku a prekladá prostriedky na harmonickú činnosť. Ďalej rieši aká má byť služba katolíkov masmédiám, masmédií katolíkom a ako má táto činnosť vyzerat' v jednotlivých masmédiách, pričom zaujíma postoj aj k zriaďovaniu masmédií, ich pracovníkom a organizačnej štruktúre.⁶⁸

2.1.3. *Masmedia i respektowanie prawdy w Kachizmie Kościoła katolickiego*

Masmédiá a rešpektovanie pravdy v Katechizme Katolíckej cirkvi

Katechizmus Katolíckej cirkvi neprináša teologické objavy pre tretie tisícročie. Je to smerodajný text celého katolíckeho učenia pre katechézu obnovenú zo živých prameňov viery.⁶⁹ Vydaný bo 11. októbra 1992 na tridsiate výročie otvorenia Druhého vatikánskeho koncilu. Práve Druhý vatikánsky koncil je stálym orientačným bodom, ktorého smernice treba vo vedomej snahe konkrétne a verne aplikovat' na úrovni každej partikulárnej Cirkvi i celej Katolíckej cirkvi.⁷⁰

Postoj k masmédiám je v Katechizme vyjadrený v tretej časti: Život v Kristovi; v druhom oddieli: Desat' Božích prikázaní; druhej kapitole: „Milovat' budeš svojho blížneho ako seba samého“; v ôsmom článku: Ôsme prikázanie; v piatom odseku: Používanie spoločenských komunikačných

⁶⁸ Porov. STANČEK, E.: *Pastoračné dokumenty Jána Pavla II.* Spišské Podhradie, 2003, s. 242 – 246.

⁶⁹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Fidei depositum.* In *Katechizmus Katolíckej cirkvi.* Trnava : SSV, 1998, s. 2 - 3.

⁷⁰ Porov. JÁN PAVOL II.: *Fidei depositum.* In *Katechizmus Katolíckej cirkvi.* Trnava : SSV, 1998, s. 2.

prostriedkov.⁷¹ Obsah je vyjadrený v siedmych článkoch (KKC 2493 – 2499), ktorých základom je koncilový dekrét *Inter mirifica*. Za pozornosť nepochybne stojí umiestnenie učenia o masmédiách, že je umiestnené v časti, ktorá v Katechizme pozýva k životu v pravde.

2.2. Wypowiedzi papieży z okazji Światowego dnia środków społecznego przekazu

Posolstwa pápežov k Svetovému dňu spoločenských komunikačných prostriedkov

Slávenie Svetového dňa spoločenských komunikačných prostriedkov na celom svete bola výslovná požiadavka koncilových otcov.⁷² Prvýkrát jeho slávenie začal pápež Pavol VI. v roku 1967. Odvtedy sa každoročne slávi v nedeľu pred slávnosťou Zoslania Ducha Svätého a pápeži vydávajú posolstvo, ktorým poukazujú na rozličné aktuálne rozmery masmédií. Zdá sa, že v slovenskom jazyku nenájdeme presný tematický zoznam týchto posolstiev, preto nasledujúce riadky témy týchto posolstiev priblížia.⁷³

2.2.1. Wypowiedzi Pawła VI.

Posolstwa pápeža Pavla VI.

Počas svojho pontifikátu slávil pápež Pavol VI. Svetový deň komunikačných prostriedkov celkovo dvanásťkrát. Náplň týchto dní vyjadril v posolstvách, ktoré sa venovali týmto témam: v roku 1967 *Cirkev a*

⁷¹ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : SSV, 1998, s. 909 – 914.

⁷² Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, *Inter Mirifica*. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 275.

⁷³ Zdá sa, že samotné posolstva pápežov ku Svetovému dňu spoločenských komunikačných prostriedkov predstavujú kompaktný celok, ktorý si zaslúži, aby bol samostatne rozpracovaný v osobitnej práci.

*spoločenská komunikácia: Prvý svetový deň komunikačných prostriedkov*⁷⁴; v roku 1968 *Spoločenská komunikácia a rozvoj národov*⁷⁵; v roku 1969 *Spoločenská komunikácia a rodina*⁷⁶; v roku 1970 *Spoločenská komunikácia a mládež*⁷⁷; v roku 1971 *Úloha spoločenskej komunikácie v šírení jednoty medzi ľuďmi*⁷⁸; v roku 1972 *Prostriedky spoločenskej komunikácie v službe pravdy*⁷⁹; v roku 1973 *Masmédiá a ich úloha pri potvrdzovaní a šírení duchovných hodnôt*⁸⁰; v roku 1974 *Spoločenská komunikácia a evanjelizácia v dnešnom svete*⁸¹; v roku 1975 *Masmédiá a zmierenie*⁸²; v roku 1976

⁷⁴ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Church and Social Communication: First World Communication Day.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19670507_i-com-day_en.html (30.5.2004).

⁷⁵ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and the Development of Nations.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19680326_ii-com-day_en.html(30.5.2004).

⁷⁶ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and the Family.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19690407_iii-com-day_en.html (30.5.2004).

⁷⁷ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and Youth.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19700406_iv-com-day_en.html (30.5.2004).

⁷⁸ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The role of Communications Media in promoting unity among men.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19710325_v-com-day_en.html (30.5.2004).

⁷⁹ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The Media of Social Communications at the Service of Truth.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19720421_vi-com-day_en.html (30.5.2004).

⁸⁰ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The Mass Media and the Affirmation and Promotion of Spiritual Values.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19730501_vii-com-day_en.html (30.5.2004).

⁸¹ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and Evangelization in Today's World.*

*Spoločenská komunikácia a základné práva a povinnosti človeka*⁸³; v roku 1977 *Reklama v masmédiách: úžitok, nebezpečenstvá a zodpovednosť*⁸⁴; v roku 1978 *Prijímateľ v spoločenskej komunikácii: jeho očakávania, práva a povinnosti*⁸⁵.

2.2.2. Wypowiedzi Jana Pawła II.

Posolstvá pápeža Jána Pavla II.

Pápež Ján Pavol II. býva často označovaný ako mediálny pápež. Dokáže masmédiá nielen využiť pre evanjelizáciu, ale sám so svojim úradom ovplyvňuje úlohu masmédií. Svetový deň spoločenských komunikačných prostriedkov slávil dvadsaťpäťkrát. Posolstvá adresované ľuďom, ktorí tvoria masmédiá, alebo sú ich konzumentmi, sa venujú týmto témam: v roku 1979 to bola téma *Spoločenská komunikácia: ochrana dieťaťa a poskytnutie najvyššieho záujmu o rodinu a spoločnosť*⁸⁶; v roku 1980 *Spoločenská*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19740516_viii-com-day_en.html (30.5.2004).

⁸² PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The Mass Media and Reconciliation.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19750419_ix-com-day_en.html (30.5.2004).

⁸³ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Social Communications and the Fundamental Rights and Duties of Man.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19760411_x-com-day_en.html (30.5.2004).

⁸⁴ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: Advertising in the Mass Media: Benefits, Dangers, Responsibilities.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19770512_xi-com-day_en.html (30.5.2004).

⁸⁵ PAVOL VI.: *Message of the Holy Father for the World social communications day. Theme: The receiver in Social Communications; his expectations, his rights, is duties.*

http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/messages/communications/documents/hf_p-vi_mes_19780423_xii-com-day_en.html (30.5.2004).

⁸⁶ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XIII World communications day. Theme: Social Communications: protecting in the Child and promoting his best interest in the family and in society.* http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_23051979_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

*komunikácia a rodina*⁸⁷; v roku 1981 *Spoločenská komunikácia a zodpovedná ľudská sloboda*⁸⁸; v roku 1982 *Spoločenská komunikácia a problémy starých ľudí*⁸⁹; v roku 1983 *Spoločenská komunikácia a šírenie pokoja*⁹⁰; v roku 1984 *Spoločenská komunikácia: Nástroj na stretnutie medzi kultúrou a vierou*⁹¹; v roku 1985 *Spoločenská komunikácia pre kresťanské predstavenie mládeže*⁹²; v roku 1986 *Spoločenská komunikácia a kresťanské formovanie verejnej mienky*⁹³; v roku 1987 *Spoločenská komunikácia v službe spravodlivosti a pokoja*⁹⁴; v roku 1988 *Spoločenská komunikácia a šírenie solidarity a bratstva*

⁸⁷ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XIV World communications day. Theme: Social Communications and Family.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_01051980_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁸⁸ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XV World communications day. Theme: Social Communications and Responsible human Freedom.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_10051981_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁸⁹ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XVI World communications day. Theme: Social Communications and the Problems of the Elderly.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_10051982_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹⁰ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XVII World communications day. Theme: Social Communications and the Promotion of Peace.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_25031983_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹¹ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XVIII World communications day. Theme: Social Communication: Instruments of Encounter Between Faith and Culture.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24051984_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹² JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XIX World communications day. Theme: Social Communications for a Christian Promotion of Youth.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_15041985_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹³ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XX World communications day. Theme: Social Communications and the Christian Formation of Public Opinion.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011986_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹⁴ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXI World communications day. Theme: Social Communications at the Service of Justice and Peace.*

medzi ľuďmi a národmi⁹⁵; v roku 1989 *Náboženstvo v masmédiách*⁹⁶; v roku 1990 *Kresťanské posolstvo v počítačovej kultúre*⁹⁷; v roku 1991 *Prostriedky komunikácie a jednota a vývoj ľudskej rodiny*⁹⁸; v roku 1992 *Ježišova zvesť: Posolstvo v prostriedkoch komunikácie*⁹⁹; v roku 1993 *Videokazety a audiokazety vo formácii kultúry a svedomia*¹⁰⁰; v roku 1994 *Televízia a rodiny: odporúčania pre správne sledovanie*¹⁰¹; v roku 1995 *Kino:*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011987_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹⁵ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXII World communications day. Theme: Social Communications and the Promotion of Solidarity and Fraternity Between Peoples and Nations.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011988_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹⁶ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXIII World communications day. Theme: Religion in the Mass Media.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011989_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹⁷ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXIV World communications day. Theme: The christian message in a computer culture.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011990_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹⁸ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXV World communications day. Theme: The Communications media and the unity and progress of the human family.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011991_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

⁹⁹ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXVI World communications day. Theme: The proclamation of Christ' Message in the Communications media.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011992_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

¹⁰⁰ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXVII World communications day. Theme: Videocassettes and audiocassettes in the formation of culture and of conscience.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011993_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

¹⁰¹ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXVIII World communications day. Theme: Television and family: guidelines for good viewing.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011994_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

*Komunikátor kultúry a hodnôt*¹⁰²; v roku 1996 *Médiá: Moderné fórum pre predstavovanie úlohy ženy v spoločnosti*¹⁰³; v roku 1997 *Komunikujúci Ježiš: Cesta, Pravda, Život*¹⁰⁴; v roku 1998 *Podporovaný Duchom, komunikovať nádej*¹⁰⁵; v roku 1999 *Spoločenské dorozumievacie prostriedky: priateľskí sprievodcovia pre tých, ktorí hľadajú Otca*; v roku 2000 *Ohlasovať Krista v spoločenských dorozumievacích prostriedkoch na prahu nového tisícročia*; v roku 2001 *Rozhlasujte to zo striech: evanjelium v dobe globálnej komunikácie*; v roku 2002 *Internet: nové fórum na ohlasovanie evanjelia*¹⁰⁶; v roku 2003 *Prostriedky spoločenskej komunikácie v službe pravému pokoji vo svetle Pacem in terris*¹⁰⁷; v roku 2004 *Médiá v rodine: riziko a obohatenie*¹⁰⁸.

¹⁰² JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXIX World communications day. "Cinema: communicator of culture and of values."*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_06011995_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

¹⁰³ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXX World communications day. Theme: The Media: Modern Forum for Promoting the Role of Women in Society.*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011996_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

¹⁰⁴ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXXI World communications day. "Communicating Jesus: The Way, the Truth and the Life."*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_24011997_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

¹⁰⁵ JÁN PAVOL II.: *Message of the Holy Father for the XXXII World communications day. "Sustained by the Spirit, communicate hope."*

http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/messages/communications/documents/hf_jp-ii_mes_26011998_world-communications-day_en.html (30.5.2004).

¹⁰⁶ JÁN PAVOL II.: *Internet: nové fórum na ohlasovanie evanjelia. In Pápežské listy a vatikánske dokumenty. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002. s. 5 – 10.*

¹⁰⁷ JÁN PAVOL II.: *Prostriedky spoločenskej komunikácie v službe pravému pokoji vo svetle Pacem in terris. In Pápežské listy a vatikánske dokumenty. 38. zväzok, Trnava : SSV, 2003. s. 25 – 30.*

¹⁰⁸ JÁN PAVOL II.: *Médiá v rodine: riziko a obohatenie. In Pápežské listy a vatikánske dokumenty. 47. zväzok, Trnava : SSV, 2003. s. 21 – 26.*

2.3. Dokumenty Pápešskej rady dľa šrodków społecznego przekazu

Dokumenty Pápežskej rady pre spoločenské komunikačné prostriedky

V januári 1948 pápež Pius XII. zriadil Pápežskú komisiu pre štúdium a cirkevný vývoj filmu na náboženské a morálne témy. O pár mesiacov neskôr, v septembri ju počas reformy Rímskej kúrie premenoval na Pápežskú komisiu pre náučné a náboženské filmy. Od januára 1952 zažala fungovať ako Pápežská komisia pre kino a od decembra roku 1954 ako Pápežská komisia pre kino, rádio a televíziu. Pápež Ján XXIII. tento malý úrad pričlenil k štátnemu sekretariátu, čím sa stal stálym úradom Svätej stolice. Apoštolským listom *Motu proprio In fructibus multis* bola 2. apríla 1964 ustanovená Pápežská komisia pre masovokomunikačné prostriedky.¹⁰⁹ Táto komisia prešla teda svojim vývojom, až kým pápež Ján Pavol II. 28. júna 1988 apoštolskou konštitúciou *Pastor bonus* nezreformoval Rímsku kúriu. Od 1. marca 1989 sa tak stala Pápežská rada pre masovokomunikačné prostriedky.¹¹⁰ Stará sa o to, 1. aby vďaka masovokomunikačným prostriedkom rôznych druhov zvest' spásy a ľudský pokrok prispeli k občianskej kultúre a k pestovaniu mravov; 2. aby sama Cirkev bola aktívna v mnohorakých formách masovokomunikačných prostriedkov; 3. aby správne a verne predkladali náboženské správy a učenie magistéria a 4. aby si kresťanský ľud zvlášť cez slávenie Svetového dňa masovokomunikačných prostriedkov uvedomoval dôležitosť ich významu pre šírenie viery.¹¹¹ V nasledujúcej časti budú predstavené jej jednotlivé dokumenty.

2.3.1. *Pornografia i przemoc w środkach społecznego przekazu*

Pornografia a násilie v masovokomunikačných prostriedkoch

Dokument vydaný 7. mája 1989 reaguje na celosvetovú revolúciu vo vnímaní hodnôt, čo spôsobuje vytváranie si nových postojov a životných štýlov. Vo významnej miere tomu pomáhajú práve masmédiá. Ako pozitívum

¹⁰⁹ Porov. Podrobne o histórii Pápežskej rady pre spoločenské komunikačné prostriedky pozri:

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_pro_14101999_en.html (11.6.2004) a <http://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=2004031015> (2.5.2004)

¹¹⁰ Porov. DUDA, J.: *Boží ľud*. Spišská Kapitula, 1995, s. 145.

¹¹¹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastor bonus*. In *Kódex kanonického práva*. Trnava : SSV, 1996, s. 737.

sa hodnotí, že mnoho mužov a žien objavuje svoju vlastnú hodnotu a aj hodnotu každej ľudskej bytosti. Avšak vplyv masmédií sa odráža aj v zlej rovine, keď popri starých formách násilia sa objavujú aj nové zneužitia ľudskej dôstojnosti a ľudských práv. Alarmujúcim sa stáva všeobecný nárast pornografie a bezohľadného násilia v masmédiách v nových rozmeroch, čoho dôsledkom sú nové sociálne problémy. Tak sa stáva, že masmédiá ako nástroje jednoty a porozumenia zrazu menia názory na život, rodinu, náboženstvo, morálku, pričom nové postoje nerešpektujú dôstojnosť ľudskej osoby.

Potvrďuje sa, že pornografie a násilia v masmédiách majú zlé účinky. Pornografiou v masmédiách sa rozumie: násilie cez využitie audiovizuálnych techník, je ním porušené právo na intimitu ľudského tela v jeho ľudskej prirodzenosti. Je to násilie, ktoré redukuje ľudskú osobu a ľudské telo na anonymný objekt, ktorý je zneužitý pre potešenie žiadostivosti.

Násilím v masmédiách môžeme rozumieť prezentovanie ukážky, ktorá vyzýva základné ľudské inštinkty k skutkom proti dôstojnosti osoby a vykreslenie intenzívnej fyzickej sily odskúšanej hlboko urážajúcim a často vášnivým spôsobom.

Málokto dokáže odhadnúť presné dôsledky pornografie a násilia na mužov a ženy, na mládež a osobitne na deti, ktoré nedokážu rozlíšiť medzi skutočnosťou a realitou. Je možné však potvrdiť, že znehodnocujú sexualitu, ničia medzilľudské vzťahy, zneužívajú jednotlivcov, zvlášť ženy a mládež, podkopávajú manželstvo a rodinný život, napomáhajú nespoločenskému správaniu a oslabujú morálne postavenie spoločnosti. Jedným jasným dôsledkom pornografie je hriech.

Základnou príčinou týchto problémov za zdá byť všadeprítomná tolerantnosť prameniaca vo vyhľadávaní potešení za každú cenu. Medzi príčiny môžeme zaradiť aj: 1. ziskový motív, lebo pornografia a násilie sú lukratívnym priemyslom, ktorý využíva ľudskú slabosť; 2. nesprávne indeterministické¹¹² názory; 3. nedostatok starostlivo pripravených zákonov, alebo nevynútiteľnosť práva podľa súčasne platných zákonov; 4. popletenie

¹¹² Popierajúce nevyhnutné, zákonité súvislosti. Opač determinizmu. (Porov. IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ M., MANÍKOVÁ Z.,: *Slovník cudzích slov*, Bratislava : SPN, 1979, s. 397.)

alebo apatia veľkej skupiny ľudí (včítane zasvätených osôb), ktorí sa nazdávajú, že tento problém sa ich netýka.

Ako odpoveď na tieto problémy Cirkev ponúka výzvy a zásady pre tých, ktorí sa profesionálne venujú masmédiám, rodičom, vychovávateľom, mladým ľuďom, verejnosti a verejným autoritám, pričom Cirkev neobchádza výzvami ani samu seba a náboženské skupiny, pričom dokument končí výzvou: „Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo.“ (Rim 12, 21)¹¹³

2.3.2. *Kriteria dla ekumenicznej i międzyreligijnej współpracy w masmediach*

Kritériá pre ekumenickú a medzináboženskú spoluprácu v masmédiách

Na sviatok sv. Františka z Assisi 4. októbra 1989 bol vydaný dokument, ktorý vychádza z predpokladu, že svedectvo viery, ktoré má byť prezentované na verejnosti cez masmédiá vytvára nutnosť, aby kresťania pracovali spoločne a viac efektívne v ich úsilí o porozumenie sa a konali viac otvorene v spolupráci s inými náboženstvami.

Tento dokument poskytuje konkrétne formy spolupráce a nepojednáva priamo o otázkach doktrinálneho charakteru, čím sa chce vyjadriť, že ponúknutá spolupráca neznamená zo strany Katolíckej cirkvi ústupky zo svojho doktrinálneho a morálneho učenia. Takáto iniciatíva má byť vždy spojená s vyhodnocovaním prípadných rizík, aby nedošlo k strate katolíckej identity.

S ekumenickým úsilím a medzináboženskou spoluprácou je nezlučiteľná každá forma manipulácie a prozelityzmu. Naopak, je možné tak na ekumenickej rovine, ako aj na rovine medzi rozličnými náboženstvami spolupracovať v každej oblasti masovokomunikačných prostriedkov.¹¹⁴

¹¹³ Porov. PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *Pornography and violence in the communications media.*

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_07051989_pornography_en.html#Nota%203 (12.6.2004).

¹¹⁴ Porov. PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *Criteria for ecumenical and inter – religious cooperation in communications.*

2.3.3. *Aetatis Novae*

Ide o pastorálnu inštrukciu v 33 článkoch, ktorá opäť reaguje na rýchlo sa meniacu situáciu človeka, na nové výzvy ako aj na priority. Vydaná bola 22. februára 1992. Končí výzvou, ktorá sa veľmi konkrétne týka metodiky plánovania pastorácie cez médiá.

V úvode, ako už tradične v cirkevných dokumentoch, nájdeme hodnotiaci pohľad na minulosť, ktorý opätovne potvrdzuje platnosť prijatých zásad a názorov vyjadrených v spomínaných dokumentoch.

Analýza kultúrneho a sociálneho prostredia, ako aj politickej a hospodárskej oblasti pomáha v tomto dokumente poukázať na odchýlky a zneužitia, ku ktorým napriek varovaniam došlo a stále dochádza. Práve táto analýza tohto stavu pomôže potvrdiť už známy pohľad na úlohu komunikácie v novom svetle. Média majú ostať v službe ľudí a kultúr ako aj v službe dialógu so svetom, v službe ľudskej spoločnosti a sociálneho pokroku, v službe cirkevného spoločenstva a v službe novej evanjelizácie.

Zdá sa, že tento dokument ide ďalej ako predchádzajúce dokumenty, lebo z pomenovaných aktuálnych výziev nielenže poukazuje na dôležitosť priorít vo vzťahu k médiám, ale zvlášť svojim veľmi konkrétnym dodatkom prináša niečo veľmi konkrétne. Ide o podrobný rozpis ako plánovať pastoráciu cez médiá a médiám, čím do pastoračného priestoru členov cirkvi posúva niečo z know how svetského marketingu a managementu.¹¹⁵

2.3.4. *Etyka w reklamie*

Etika v reklame

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_04101989_criteria_en.html (11.6.2004).

¹¹⁵ Porov. PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *Aetatis novae*.

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_22021992_aetatis_en.html (15.6.2004).

Všadeprítomnú reklamu si všíma dokument z 22. februára 1997. Vo vzťahu k médiám má reklama taký vzťah, že ich využíva ako nástroj. Sama o sebe nie je ani dobrá, ani zlá, je totiž tiež len prostriedkom na šírenie informácie. Reklame sa pripisuje všade prenikajúca sila, ktorá je schopná ovplyvňovať postoje a správanie dnešných ľudí. Má veľký vplyv na to, ako ľudia chápu život, svet i seba samých, ako vnímajú hodnoty, ako posudzujú spôsob a kritériá svojich rozhodnutí a správania.

Cirkev pokladá médiá za Božie dary, ktoré podľa prozreteľnosti spájajú ľudí a pomáhajú spoluúčinkovať na diele spásy. Médiá majú zodpovednosť prispievať k pravému, celistvému rozvoju ľudí a podporovať blahobyť.

Cieľom reklamy je verejným oznámením informácie získať záujemcov, alebo vyvolať reakciu. Má dva základné ciele: informovať a presviedčať.

Dnes už je prakticky nemožné žiť mimo vplyvu reklamy. Aj keby sa ľudia vyhli priamemu vplyvu, nemôžu sa nestretávať s ostatnými ľuďmi, ktorý sú kladne alebo záporne ovplyvňovaní reklamou. Práve to je spôsob, akým môžeme uvažovať o reklame: o jej užitočnosti a o možných škodách ňou spôsobených.

Užitočnosť, či škodlivosť reklamy môžeme vybadať v týchto oblastiach spoločenského života: hospodárstvo, politika, kultúra, morálka a náboženstvo.

V hospodárstve je reklama jedným z najúčinnějších nástrojov na využívanie zdrojov a na čo najlepšie uspokojenie potrieb, pričom prispieva k výkonnosti a k vzájomnému podporovaniu. Škody v tejto oblasti môžu byť spôsobené nepravdivým predstavením údajov, zatajením dôležitého. Reklama dokáže vzbudiť túžbu po tom, čo človek nepotrebuje. Človek sa tak spolieha na svoje inštinkty a nie na hodnoty osobného svedomia. Človek sa vtedy zameria na „mať“ namiesto „byť“.

V politike môže prispievať k demokracii, ktorú Cirkev oceňuje. Informovaním o myšlienkach a zámeroch politických strán a politikov môže pomôcť neutralizovať nezdravé a mocenské záujmy. Škody v tejto oblasti spôsobuje najmä to, že si ju môžu dovoliť len tí, ktorí na ňu majú. Stráca sa

tým nezávislosť, lebo je tu závislosť od peňazí. Útočí sa na nízke inštinkty ľudí a nie na zmysel pre spravodlivosť a verejné blaho.

V kultúrnej oblasti médiá prinášajú svetlo do života duchaplnosťou, vkusnosťou a zábavou. Mnohé reklamné ponuky sú vzorom populárneho umenia, neraz sú plné jedinečného elánu a sviežosti. Naopak, keď reklama propaguje konzumné postoje, ničí originalitu kultúr jednotlivých národov. Vedome sa pri tom v reklame obchádzajú výchovné a sociálne potreby určitých skupín. Často reklama nanucuje urážlivé stereotypy. Poľutovaniahodným príkladom zneužitia v reklame je zneužitie ženy, s ktorými sa zaobchádza nie ako s osobami, ale ako s objektmi, ktoré majú slúžiť na pobavenie a uspokojenie túžob.

V oblasti morálky a náboženstva je možné cez reklamu zverejňovanie posolstiev a výziev s obsahom, ktorý je zameraný na upevňovanie viery, vlastenectva, tolerancie, súcitu, služby bližným a trpiacim so zameraním na zdravie a výchovu. Tak ako môže byť reklama vkusná a povznášajúca, tak môže byť aj vulgárna a mravne ponižujúca.

Dokument ponúka aj niektoré morálne zásady ako je pravdivosť v reklame, dôstojnosť ľudskej osoby, výzva k spoločenskej zodpovednosti.¹¹⁶

2.3.5. *Etyka w komunikacji społecznej*

Etika v spoločenskej komunikácii

Dokument bol vydaný 2. júna 2000.¹¹⁷ Predstavuje masovokomunikačné prostriedky ako tie, ktoré sú v službe človeku. Masmédiá nič nerobia samé od seba; sú len nástrojom, ktorý je využívaný tak, ako chcú ľudia. Je teda vždy namieste otázka, či sa človek, ktorý je pod

¹¹⁶ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: Etika reklamy. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 12. zväzok, Trnava : SSV, 1997. s. 3 – 37.

¹¹⁷ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY, *Etika v spoločenskej komunikácii*, SSV, Trnava 2000

vplyvom médií, stáva naozaj lepším človekom, čiže duchovne zrelším, či si uvedomuje svoju ľudskú dôstojnosť?¹¹⁸

Médiá nepochybne majú pozitívne účinky na oblasť hospodárstva, politiky, kultúry výchovy a náboženstva.¹¹⁹ Zároveň sa zdá byť v súčasnosti nemožné konať účinnú a pravdivú evanjelizáciu bez zasiahnutia do týchto oblastí. A práve tu nachádzame spoločný podmet evanjelizácie i masmédií, je ním človek. Nie masa, ale tak ako v evanjeliu – konkrétny človek.

Masovokomunikačné prostriedky bývajú aj na škodu človeku. Zdá sa, že aj masmédiá sa dajú použiť na obťažovanie spoločenstva a na poškodzovanie dobra ľudí. Stáva sa to vždy, keď svojou činnosťou ľudí odcudzujú, vytlačujú na okraj spoločnosti a izolujú, keď vťahujú ľudí do zvrátených spoločenstiev, ktoré sa organizujú okolo falošných a deštruktívnych hodnôt, keď propagujú nevraživosť a konflikty, keď démonizujú iných a keď vytvárajú náladu „my“ proti „nim“, keď ponúkajú nízke a človeka nedôstojné veci vo falošnom pozlátku, keď rozširujú nepravdivé informácie a dezinformácie, keď sa bagatelizujú fakty.

Tieto a mnohé iné činnosti pôsobenia médií bývajú o to zákernejšie, že adresáti ani nie sú si vedomí, že sa s nimi manipuluje.

Spoločenská komunikácia cez médiá si často nevšíma, čo je nové a dôležité, vrátane evanjelia a sústreďuje sa na to, čo je dočasne v móde.¹²⁰

Pre mravné princípy je dôležité, že morálny rozmer má nielen: 1. obsah komunikácie (informácia) a 2. komunikačný proces (ako sa komunikácia uskutočňuje), ale aj 3. otázky súvisiace s rozdeľovaním informačnej technológie a techniky (kto má byť informačne bohatý a kto chudobný).

Pre všetky tieto zložky komunikácie platí základný mravný princíp: ľudská osoba a ľudské spoločenstvo sú cieľom a mierou využívania médií

¹¹⁸ Porov JÁN PAVOL II., *Redemptor hominis*. In PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY, *Etika v spoločenskej komunikácii*. Trnava : SSV, 2000, s. 11.

¹¹⁹ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY, *Etika v spoločenskej komunikácii*. Trnava : SSV, 2000, s. 15.

¹²⁰ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY, *Etika v spoločenskej komunikácii*. s. 20.

v spoločenskej komunikácii. Komunikácia sa má uskutočňovať ľuďmi, pre ľudí a v záujme rozvoja človeka.¹²¹

Druhý princíp je doplnením prvého: Dobro ľudských osôb sa nedá realizovať bez všeobecného dobra spoločnosti, ku ktorým patria. Nie je možné teda podnecovať jednu skupinu ľudí proti druhej. Pracovníci médií sa musia postaviť do služieb skutočných potrieb a záujmov jednotlivcov i skupín.¹²²

Ďalší dôležitý princíp: v záujme účasti verejnosti na živote médií je potrebné s ľuďmi komunikovať a nie k nim iba hovoriť. Na to treba poznať ich potreby a vyznať sa v ich problémoch.¹²³

Evanjelizácia i médiá môžu existovať len v zameraní na človeka. Médiá podliehajú mnohým pokušeniam urobiť človeka nie subjektom, ale svojim objektom. Sú to však len príležitosti, ktoré nie sú nevyhnutnosťou. A práve preto môžu byť médiá s celým svojím aktuálnym know how zapojené do evanjelizácie.

2.3.6. *Kościół a internet*

Cirkev a internet

Na začiatku tretieho tisícročia sa Cirkev intenzívne zaujíma o nový, veľmi expanzívny druh média akým je internet. Hovorca Vatikánu Joaquín Navarro-Valls neraz uviedol, že pápež Ján Pavol II. sa neustále informuje o vývoji internetu. Zaujíma ho ako médium, ktoré siaha až za hranice kresťanskej geografie.¹²⁴ Nepochybne aj z tohto dôvodu bolo k 36. svetovému dňu masovokomunikačných prostriedkov prichystané posolstvo: Internet:

¹²¹ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY, *Etika v spoločenskej komunikácii*. s. 30.

¹²² Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY, *Etika v spoločenskej komunikácii*. s. 31.

¹²³ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY, *Etika v spoločenskej komunikácii*. s. 34.

¹²⁴ Porov. *E-mailovú poštovú schránku pápeža zavreli*. Článok v časopise. http://www.dimenzie.sk/1999_04/03spravy.htm (24. 6.2004)

nové fórum na ohlasovanie evanjelia a 28. februára toho istého roku boli vydané dva dokumenty na tému internetu.

Prvý z nich *Etika v internete* sa snaží pomenovať možnosti a výzvy, ktoré internet ponúka. Kým pastoračná inštrukcia *Communio et progressio* používa k masmédiám kristologický prístup, zdá sa, že vo vzťahu k internetu Cirkev používa trojičný teologický prístup.

Ani internet ako ani ostatné masmédiá nestačí len využívať pre pastoraáciu, ale treba, aby evanjeliové posolstvo bolo integrované do tejto novej kultúry. Je dôležité, aby Cirkev porozumela internetu kvôli účinnej komunikácii s mladými ľuďmi a kvôli jeho lepšiemu využitiu.

K výtoku internetu patrí jeho schopnosť umožniť okamžitý a priamy prístup k dôležitým náboženským a duchovným zdrojom, pričom jeho cennou schopnosťou je prekonávanie vzdialeností a izolácie, čím umožňuje kontakt navzájom si blízkych ľudí, aby sa navzájom povzbudili a pomáhali si. Virtuálna realita kybernetického priestoru nemôže nahradiť skutočné medziľudské spoločenstvo a skutočné sviatosti a liturgiu Cirkvi. Nenahradí ani priame a bezprostredné ohlasovanie evanjelia. Účinne však môže dopĺňať.

Cirkev musí tiež chápať a používať internet ako nástroj komunikácie vo svojom vnútri. Internet využíva dvojsmernú interaktívnosť, ktorá stiera rozdiely medzi tým, kto odovzdáva informácie a tým, kto ich prijíma. Nejde o novú myšlienku, len o novú technológiu. Myšlienku dvojsmerného dialógu si nesie samotná Cirkev sama v sebe dávno.

Tí, ktorí majú byť vychovávaný k správneému používaniu internetu, nemajú byť vedení len k technickému poznaniu, ale majú byť formovaní aj kritériami vkusu a pravdivého morálneho úsudku. Tým sa formuje ich svedomie.

Masmédiá sú súčasťou stále sa vyvíjajúcej sa kultúry, pričom ich dosah doteraz ešte úplne nepoznáme. Zvlášť mladí ľudia sa musia naučiť: 1. dobre zaobchádzať so svetom kybernetického priestoru; 2. podľa správnych kritérií posúdiť to, čo v ňom nájdu; 3. naučiť sa používať nové technológie.

Tak ako sa dá hovoriť o kladoch internetu, dá sa hovoriť aj o záporoch. Medzi problémy patria stránky, ktoré osočujú a napádajú náboženské

a etnické skupiny, pornografia a násilie, falošné predstavovanie stránok, že sú katolícke ako aj záplava podnetov v oblasti náboženstva a podporovanie konzumného prístupu aj vo veciach viery (čo neraz spôsobuje, že samotní katolíci majú tendenciu súhlasiť s učením Cirkvi len selektívne).

Ostáva výzvou pre predstaviteľov Cirkvi, pracovníkov v pastorácii, vychovávateľov a katechétov, rodičov, deti a mladých i všetkých ľudí dobrej vôle, aby ľudia pochopili, že virtuálna realita nemôže nahradiť skutočnú prítomnosť Krista v Eucharistii, sviatostnú realitu ani spoločenstvo pri bohoslužbe. Je potrebné myslieť na to, ako priviesť ľudí z kybernetického priestoru do skutočného spoločenstva.

Za zmienku stojí aj výzva nábožným ľuďom, od ktorých sa občas vyžaduje, aby pozmenili svoj spôsob zmýšľania a konania. Ľudia v Cirkvi by mali používať internet tvorivým spôsobom, aby naplnili pranie Cirkvi vstúpiť do trvalej diskusie s okolitým svetom.¹²⁵

2.3.7. *Etyka a internet*

Etika a internet

Kým dokument *Cirkev a internet* sa venuje otázke využitia internetu zo strany Cirkvi a jeho úlohe v živote Cirkvi, v dokumente *Etika a internet* sa rozoberá etický rozmer otázok súvisiacich so zmenami, ktoré internet prináša pre život. Sú ľudia, ktorí používajú elektronické médiá, zvlášť internet, šťastní? V mnohých ohľadoch sú, napriek tomu môžu byť práve cez médiá zneužívaní, manipulovaní, ovládaní a vedení k mravnej skaze.

Tento dokument chce predložiť pohľad Cirkvi na internet ako východiskový bod jej dialógu s okolitým svetom. Internet slúži na dobré ciele a zdá sa, že bude ešte viac, avšak môže slúžiť aj na zlé. Dobro a zlo, ktoré z neho pochádza, závisí od niektorých rozhodnutí. Ponuka Cirkvi vo vzťahu k internetu je takáto: 1. ponúka svoje angažovanie sa v prospech dôstojnosti ľudskej osoby; 2. ponúka svoju dlhú tradíciu múdrosti v morálnej oblasti. V centre pozornosti má teda stáť človek a spoločenstvo ľudí. Komunikácia sa

¹²⁵ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Cirkev a internet*. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002. s. 13 – 36.

má uskutočňovať medzi ľuďmi, pre ľudí a v záujme rozvoja človeka. Do úvahy treba brať spoločné dobro, ako aj dobro jednotlivcov, ktoré závisí od spoločného dobra spoločenstiev, ku ktorým patria. Starat' sa o spoločné dobro a rozvíjať ho, umožňuje čnosť solidarity – pevné rozhodnutie angažovať sa za spoločné dobro.

Nová technika, medzi ňou aj internet, vo veľkej miere napomáhajú globalizácii. S ňou okrem internetu súvisia ďalšie skutočnosti ako medzinárodné spoločné dobro, čnosť solidarity, revolúcia v oblasti masmédií a informačných technológií. Tak ako globalizácia – svetovosť môže napomáhať blahobytu, tak zároveň spôsobila, že mnohí v nej ďaleko zaostávajú, čo vytvára veľké rozdiely. Často býva globalizácia vnímaná aj ako ničivá záplava všetkého tradičného v morálke a kultúre.

V posledných rokoch môžeme pozorovať prechod moci z národnej úrovne na medzinárodné spoločnosti. Je zrejmé, že to je dôvod pre väčšiu komunikáciu a dialóg. Dnes si viac ako inokedy ľudia majú možnosť uvedomiť, že ak chcú žiť v šťastí a pokoji, nebudú to nikdy môcť dosiahnuť jedni bez druhých, a už vôbec nie, ak budú jedni proti druhým.

Rozširovanie internetu prináša aj tieto etické otázky, ku ktorým treba zaujať postoj verejnou diskusiou, legislatívou, ale v prvom rade vo svojom svedomí: 1. ochrana súkromia; 2. bezpečnosť údajov; 3. autorské práva; 4. právo na duchovné vlastníctvo; 5. šírenie pornografie; 6. stránok podporujúcich nenávisť; 7. ohováranie, osočovanie a mnohé iné. Napriek všetkým týmto otázkam Cirkev nepokladá internet za zdroj problémov, ale skôr za zdroj dobrodení pre ľudstvo.

Medzi základné prednosti internetu patrí: 1. jeho schopnosť prekonať izoláciu jednotlivcov, či skupín; 2. priama a okamžitá možnosť vstúpiť do sveta potrebných informácií; 3. jeho celosvetová prítomnosť; 4. decentrovanosť; 5. interaktívnosť; 6. neobmedzená možnosť rozširovania jeho obsahu; 7. flexibilita; 8. prispôsobivosť; 9. zaručuje všetkým rovnosť; umožňuje zostávať v anonymite; 10. hrať rozličné úlohy; 11. prebúdať fantáziu; 12. možnosť nadväzovať kontakt s inými ľuďmi a vymieňať si s nimi názory. Ostáva zároveň paradoxom, že práve tieto možnosti, ktoré môžu priviesť k lepšiemu dorozumeniu, môžu tiež spôsobiť nárast odcudzenia a egocentrizmu. Internet tak môže ľudí zjednocovať, ako aj rozdeľovať.

Obavy z internetu sú spôsobené najmä tým, že vytvára tzv. informačnú priepasť, čiže istú formu diskriminácie, ktorá rozdeľuje ľudí na bohatých a chudobných podľa toho, či majú alebo nemajú prístup k internetovej sieti. Je

prianím Cirkvi, aby globalizácia, ktorú vo veľkej miere spôsobil aj internet slúžila v celosti ľudskej osobnosti a zároveň všetkým ľuďom.

Internet prináša so sebou aj násilné vštepovanie nových kultúrnych hodnôt a ničenie tradičných kultúr do tej miery, že niekedy vytvára dojem kultúrneho imperializmu.

Cirkev vždy hájila princípy slobody a právo človeka hľadať a poznať pravdu. Sloboda vyjadrovania a z nej prameniaca verejná mienka sú základným vyjadrením ľudskej prirodzenosti v organizovanej spoločnosti. Napriek tomu môžu byť v ľudskej spoločnosti prítomné rôzne druhy manipulácií a propagandy, ako dezinformácií, ktoré obmedzujú legitímnu slobodu vyjadrovania a zmýšľania. Je to výzva ako pre verejných činiteľov, tak aj pre žurnalistov, aby boli vedení poctivosťou a objektívnosťou, vedúcou k spoločnému dobru. Ostáva omylom, aby bola sloboda vyzdvihovaná ako niečo absolútne, ako zdroj a pôvod dobra. Sloboda má pomáhať objavovať pravdu a nie umožňovať všetko, po čom ľudská prirodzenosť túži.¹²⁶

2.3.8. *Dalsze dokumenty*

Ďalšie dokumenty

Pre zabezpečenie masmediálnych prenosov z rozličných slávení boli 13. augusta 1965 vydané Pravidlá pre audiovizálne prenosy ceremónií a miest, ktoré priamo súvisia so Svätou stolicou.¹²⁷

Listom z 3. júna 1973 bola adresovaná výzva ku všetkým kontemplatívnym reholiam, aby vo svojom celkovom zasvätení sa Bohu v tichu a modlitbe pamätali na apoštolát, ktorý je možné vykonávať cez masmédiá.¹²⁸

¹²⁶ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Etika a internet*. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002. s. 39 – 61.

¹²⁷ Porov. PONTIFICIO CONSIGLIO DELLE COMUNICAZIONI SOCIALI: *Regolamento per riprese audiovisive delle cerimonie e dei luoghi direttamente dipendenti dalla Santa Sede*. http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_13081965_regulations_it.html (15.6.2004).

¹²⁸ Porov. PONTIFICIAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *An appeal to all contemplative religious..* http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_03061973_contemplative-religious_en.html (15.6.2004).

V spolupráci s Kongregáciou pre katolícku výchovu bol 19. marca 1986 vydaný dokument tejto kongregácie s názvom *Sprievodca* pre formáciu budúcich kňazov v oblasti využívania masovokomunikačných prostriedkov. Text samotného dokumentu nie je veľmi obsiahly, ale obsahuje dve prílohy, ktoré sú akýmsi kompendiom rozličných vyhlásení kompetentných autorít Cirkvi na tému formácia kňaza a masmédiá.¹²⁹

Na sté výročie vzniku kina bol vydaný dokument, ktorý by sme mohli pokojne nazvať katechizačnou pomôckou pre rodičov a vychovávateľov, ako využívať obraz, zvuk a slovo vo výchove detí. V jednotlivých častiach ponúka veľmi konkrétne ponuky práce a rôznych cvičení.¹³⁰

¹²⁹ Porov. KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU, *Pokyny na formovanie budúcich kňazov v oblasti využívania prostriedkov spoločenskej komunikácie*. Trnava : SSV, 1999

¹³⁰ Porov. PONTIFICAL COUNCIL FOR SOCIAL COMMUNICATIONS: *100 years of cinema*. http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/pccs/documents/rc_pc_pccs_doc_19960101_100-cinema_en.html(15.6.2004).

3. Kościół na Słowacji i środowisko medialne po roku 1989

Cirkev na Slovensku a mediálne prostredie po roku 1989

Obsah tejto kapitoly nechce predstaviť aktívnu prítomnosť členov Katolíckej cirkvi v masmédiách. Ide v nej skôr o zmapovanie princípov, ktoré určujú možnosti a hranice prítomnosti Cirkvi v mediálnom prostredí na Slovensku. Kapitola sa venuje právnym vzťahom, priblíženiu stavu teologickej vedy a činnosti laikov.

3.1. Biskupi Słowaccy i media

Slovenskí biskupi a média

Vedúcu úlohu v miestnych Cirkvách aj v oblasti masmédií majú biskupi. Sú to práve oni, ktorí „majú bedliť nad dielami a podujatiami tohto druhu vo svojich diecézach, organizovať ich, a pokiaľ sa týkajú verejnej apoštolskej činnosti, koordinovať ich, nevynímajúc tie, ktoré vedú rehoľníci vyňatí spod právomoci biskupa.“¹³¹ Slovenskú cirkevnú provinciu tvorí Rímskokatolícka cirkev so šiestimi diecézami a s vojenským ordinariátom a Gréckokatolícka cirkev s jednou diecézou a exarchátom. „Konferencia biskupov Slovenska, zriadená Apoštolskou stolicou, je zhromaždenie biskupov Slovenskej republiky, ktorí spoločne plnia niektoré pastoračné úlohy pre veriacich svojho územia, aby sa čoraz viac vzťahovalo dobro, ktoré Cirkev poskytuje ľuďom najmä formami a spôsobmi apoštolátu, vhodne prispôbenými okolnostiam času a miesta podľa normy práva.“¹³² Ustanovujúce zasadanie KBS bolo 23.marca 1993 v Bratislave.

¹³¹ DRUHÝ Vatikánsky koncil, Inter Mirifica. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 275.

¹³² <http://www.rcc.sk/> (10.6.2004)

3.1.1. Rada dla środków społecznego przekazu przy KBS

Rada pre spoločenské komunikačné prostriedky pri KBS

Prvé plenárne zasadanie KBS bolo 4. – 5. mája 1993 v Bratislave, kedy boli erigované komisie, pracujúce pri KBS, medzi nimi aj Komisia pre masmédiá.¹³³ Jej vedením bol poverený trnavský arcibiskup Mons. Ján Sokol.¹³⁴ O tri roky neskôr, na plenárnom zasadaní 16. októbra 1996 v Badíne – Banskej Bystrici bol z dôvodu preťažnosti zbavený vedenia tejto komisie arcibiskup Sokol a menovaný bol pomocný košický biskup Mons. Bernard Bober.¹³⁵ Pod jeho vedením boli 29. apríla 1997 vypracované smernice pre Komisiu pre masmédiá pri KBS vo forme štatútu.¹³⁶ Tento štatút bol upravený 21. novembra 1998.¹³⁷

3.1.2. Duszpasterski i ewangelizacyjny plan

Pastoračný a evanjelizačný plán

Diecézni biskupi na Slovensku, povzbudení apoštolským listom Jána Pavla II. *Nuovo millennio ineunte* čl. 29, sa rozhodli načrtnúť etapy budúcej cesty pastoračnej a evanjelizačnej činnosti vo svojich diecézach a po spoločných konzultáciách ich uviesť do súladu s plánmi susedných diecéz.¹³⁸

¹³³ Porov.: SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. s. 89

¹³⁴ Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Zápisnica prvého plenárneho zasadania KBS*. In SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. s. 90

¹³⁵ Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Zápisnica plenárneho zasadania KBS v Banskej Bystrici – v Badíne*. In SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. s. 90

¹³⁶ KRUPČIAK, M.: *Prenosa liturgických slávení v slovenských masmédiách : diplomová práca*. Spišské Podhradie: UK RKCMBF Bratislava, 2003, s. 20.

¹³⁷ KOMISIA PRE MASMÉDIÁ PRI KBS: *Štatút Komisie masmédií Konferencie biskupov Slovenska*. In SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. s. 90

¹³⁸ KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Pastoračný a evanjelizačný plán katolíckej cirkvi na Slovensku 2001 – 2006*. Bratislava : KBS, 2001, s. 4.

Výsledkom spolupráce odborníkov z mnohých oblastí je *Pastoračný a evanjelizačný plán katolíckej cirkvi na Slovensku 2001 – 2006*, ktorý bol schválený 9. – 10. mája 2001 v Bratislave. Pastoračnými prioritami tohto plánu sú: 1. obrátenie na svätosť; 2. prikázanie lásky; 3. vzájomné počúvanie členov Cirkvi a dialóg. Metóda podľa ktorej je plán vypracovaný, rešpektuje tento postup: 1. analýza situácie; 2. stanovenie cieľov; 3. návrh prostriedkov na dosiahnutie cieľov.¹³⁹ Plán sa delí na šesť častí a tridsaťtri tém. K téme masmédií zaujíma postoj v prvej časti, šiestej témy.

Analýza situácie: za východisko prístupu k masmédiám Cirkev považuje svoje povolanie k ohlasovaniu evanjelia, ktoré je vyjadrené v dokumentoch magistéria, predovšetkým však *Inter mirifica* a *Communio et progressio a Aetatis novae*. Katolícke masmediálne pôsobenie sa prejavuje v týchto oblastiach: 1. cez Tlačovú kanceláriu pri KBS ako oficiálneho orgánu reprezentujúceho v kontakte s médiami slovenskú katolícku Cirkev; 2. prostredníctvom náboženských redakcií verejnoprávnych médií (STV a Sro); 3. cez médiá vo vlastníctve Cirkvi alebo Cirkvou založených a kontrolovaných organizácií (Rádio Lumen, Katolícke noviny, Lux communication, SSV, diecézne a farské časopisy...); 4. cez médiá, ktoré sa k Cirkvi oficiálne hlásia (Vydavateľstvá Lúč, Michal Vaško, a iní - približne 13). Vychádza mnoho časopisov teologického aj populárno-spirituálneho charakteru (asi 40).

Vo vzťahu k médiám si Cirkev určila tieto ciele: 1. prezentácia obrazu Cirkvi v spoločnosti; 2. vytváranie jednoty a pocitu spoločenstva medzi veriacimi; 3. ponuka kresťanských hodnôt nepraktizujúcim kresťanom ako aj hľadajúcim i neveriacim.¹⁴⁰

Vymenované ciele je možné dosiahnuť týmito stanovenými prostriedkami a úsiliami: 1. rozvíjať činnosť TK KBS a prepojenia s jednotlivými BÚ, najmä na úrovni diecéznych hovorcov; 2. zabezpečiť rýchly

¹³⁹ Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Pastoračný a evanjelizačný plán katolíckej cirkvi na Slovensku 2001 – 2006*. s. 4 – 5.

¹⁴⁰ Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Pastoračný a evanjelizačný plán katolíckej cirkvi na Slovensku 2001 – 2006*. s. 25.

kontakt TK KBS na všetky vplyvné svetské médiá (najmä cez styčné osoby s pozitívnym vzťahom k Cirkvi) a tiež na všetky cirkevné médiá¹⁴¹; 3. nezlučovať funkciu hovorca KBS s prácou v médiách; 4. skvalitniť a rozvíjať internetovú stránku Katolíckej Cirkvi¹⁴²; 5. kvalitne personálne obsadiť Odbornú redakciu náboženského vysielania SRo a Programové centrum duchovného života STV; 6. nájsť spôsob na oficiálny vplyv KBS pri menovaní šéfov týchto inštitúcií; 7. usilovať sa o lepšie vysielacie časy pre náboženské programy; 8. dosiahnuť častejšie zaradovanie správ zo života Cirkvi do spravodajstva verejnoprávnych inštitúcií; 9. šírenie kresťanských myšlienok a programov s duchovným zameraním do práce iných redakcií v STV a Sro; 10. vysielaním Rádia Lumen pokryť celé Slovensko; 11. riešiť prepojenie KBS a Katolíckych novín, lebo hoci sú orgán SSV, verejnosťou sú ponímané ako oficiálne tlačové periodikum katolíckej Cirkvi; 12. zviditeľniť prácu videoštúdia LUX communication prostredníctvom farských knižníc, videopožičovní a propagáciou v tlačových periodikách blízkyh Cirkvi; 13. zefektívniť činnosť SSV; 14. skvalitniť farské časopisy pravidelnými školeniami redaktorov a zriadením odbornej pomoci pri TK KBS, prípadne pri hovorcoch Biskupských úradov; 15. zriadiť diecézny list v KN, ktorý by nahrádzal terajšie diecézne časopisy; 16. zlepšiť koordináciu práce medzi jednotlivými katolíckymi vydavateľmi, kníhkupcami, autormi, prekladateľmi, novinármi a oficiálnymi štruktúrami katolíckej Cirkvi; 17. vykonať prieskumy očakávaní veriacich i neveriacich od katolíckych médií a prieskum sledovanosti týchto médií ako i náboženských programov verejnoprávnych a privátnych médií; 18. presadiť do zákonov o Rade pre vysielanie a retransmisiu, Rade STV a Rade SRo možnosť delegovania kandidáta Cirkvi; 19. zakomponovať do dielčích zmlúv medzi Svätou Stolicou a SR právo na vlastné médiá a povinnosť štátu podpory a umožnenia celoslovenskej pôsobnosti; 20. vydať zoznam schválených katolíckych periodík; 21. zaradiť do učebných osnov bohosloveckých fakúlt k oblasti Homiletiky „nové formy

¹⁴¹ TK KBS využíva aktívne a tvorivo <http://www.tkkbs.sk/>.

¹⁴² Práve na internetovej stránke <http://www.rcc.sk/> je možné nájsť veľmi jasnú a prehľadnú štruktúru tlačových i elektronických médií Cirkvi na Slovensku ako aj rôznych združení, ktoré z oblasti masmédií.

ohlasovania viery ; 22. uskutočňovať pravidelné zbierky na masmédiá pre udržanie a podporu existujúcich médií a podporu nových projektov.¹⁴³

Tam kde je to možné a potrebné, má sa snaha Cirkvi vo svojom vzťahu k masmédiám opierať o ekumenickú spoluprácu s Ekumenickou radou cirkví. V súčasnosti je možné tieto ciele už aj hodnotiť, realizované ďalej rozvíjať a prehodnotiť nezrealizované.

3.1.3. *Podstawowa umowa pomiędzy Stolicą Apostolską a Słowacką Republiką*

Základná zmluva medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou

Od 24. novembra 2000 sú vzájomné vzťahy medzi Katolíckou cirkvou a Slovenskou republikou presnejšie definované dvojstrannou medzinárodnou zmluvou.¹⁴⁴ Jedným z východísk pre túto formu dohody je deklarovaná vôľa oboch strán „prispievať k celkovému duchovnému a materiálnemu dobru človeka a spoločnému dobru.“¹⁴⁵ Zmluva má 25 článkov. Oblasť masmédií sa venuje v článku 18 v štyroch bodoch:

„ 1. Zmluvné strany uznávajú, že spoločenské informačné prostriedky sú dôležitým prostriedkom ochrany slobody myslenia a svedomia, ako aj náboženského presvedčenia a viery.“ Tu sa deklaruje východiskový postoj oboch zmluvných strán k masmédiám – prostriedku uplatňovania základných ľudských práv.¹⁴⁶

2. „Zmluvné strany majú právo na slobodu prejavu, vrátane práva rozširovať svoje názory a podávať informácie slovom, písmom, tlačou,

¹⁴³ Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA: *Pastoračný a evanjelizačný plán katolíckej cirkvi na Slovensku 2001 – 2006*. s. 26 - 27.

¹⁴⁴ Podpísaná bola vo Vatikáne predsedom vlády Slovenskej republiky Mikulášom Dzurindom a Štátnym tajomníkom Svätej stolice Angelom Kardinálom Sodanom. Zmluva bola ratifikovaná Slovenským parlamentom 15. decembra 2000.

¹⁴⁵ MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou*. <http://www.culture.gov.sk/main/index.php?id=434> (2.2.2004)

¹⁴⁶ Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA, *Základná zmluva medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou s komentárom*. Bratislava : Lúč, 2001, s. 114.

*obrazom alebo iným spôsobom.*¹⁴⁷ Dikcia tohto textu zahrňuje klasické i novodobé druhy informačných prostriedkov. Ide nielen o deklarovanie spoločného postoja k slobode prejavu, rozširovania názorov a poskytovania informácií, ale ide o potvrdenie a zdôraznenie nezávislosti a autonómie štátu a Cirkvi.¹⁴⁸

3. *„Katolícka cirkev má právo vlastniť prostriedky na vydavateľskú činnosť, rozhlasové, televízne a iné spoločenské informačné prostriedky a zariadenia, a užívať tieto prostriedky a zariadenia v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky.“*¹⁴⁹ Tu je potrebné prihliadať práve na právny poriadok Slovenskej republiky, nakoľko Ústava SR kladie za povinnosť získať si príslušné oprávnenie. Ústava je totiž právna norma vyššej sily, než má medzinárodná zmluva.¹⁵⁰

4. *„Katolícka cirkev má právo vstupovať v primeranom rozsahu do vysielania verejno-právnych spoločenských informačných prostriedkov.“*¹⁵¹ Ide o rámcové ustanovenie práva Katolíckej cirkvi vstupovať do vysielania

¹⁴⁷ MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou*. <http://www.culture.gov.sk/main/index.php3?id=434> (2.2.2004)

¹⁴⁸ Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA, *Základná zmluva medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou s komentárom*. s. 114.

¹⁴⁹ MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou*. <http://www.culture.gov.sk/main/index.php3?id=434> (2.2.2004)

¹⁵⁰ „Podľa č. 26 ods. 2 Ústavy SR sa „podnikanie v oblasti rozhlasu a televízie môže viazať na povolenie štátu“ a „podmienky ustanoví zákon“. V SR sa skutočne v tejto oblasti zákonom kladú podmienky, za ktorých sa priznáva registrácia, povolenie, resp. licencia. (...) Na užívanie rozhlasových a televíznych prostriedkov a zariadení na ich účely musí teda na základe Ústavy SR aj bez osobitného odkazu na súlad s právnym poriadkom SR získať Katolícka cirkev príslušné oprávnenie. V ostatných oblastiach sa podľa čl. 26 ods. 2 Ústavy SR výslovne nevyžaduje povoloacie konanie.“ (Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA, *Základná zmluva medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou s komentárom*. s. 114.)

¹⁵¹ MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY: *Základná zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou*. <http://www.culture.gov.sk/main/index.php3?id=434> (2.2.2004)

spoločenských oznamovacích prostriedkov, pričom rozsah tohto vstupu musí byť primeraný.¹⁵²

3.1.4. Kancelarja prasowa

Tlačová kancelária

Jednou z požiadaviek Druhého vatikánskeho koncilu bolo, „aby sa všade zriadili a všemožne napomáhali celonárodné kancelárie pre tlač, film, rozhlas a televíziu. Hlavným poslaním týchto kancelárií je starať sa o správnu výchovu svedomia veriacich, čo sa týka používania týchto prostriedkov, ako aj napomáhať a koordinovať všetko, čo podnikajú katolíci v tejto oblasti. Vedenie týchto kancelárií nech sa v každom národe zverí osobitnej biskupskej komisii alebo na to určenému biskupovi. Nech majú v týchto kanceláriách svoje miesto aj laici zbehlí v katolíckom učení a v spomenutých odboroch.“¹⁵³

„Tlačová kancelária Konferencie biskupov Slovenska, je súčasťou sekretariátu KBS ako jeho tlačové oddelenie. Monitoruje dennú tlač, vydáva spravodajský servis zo života Cirkvi, organizuje tlačové konferencie po zasadaní KBS a pri iných príležitostiach, zabezpečuje kontakt medzi médiami a Katolíckou cirkvou na Slovensku. TK KBS vydáva tiež spravodajský bulletin "Život Cirkvi" obsahujúci správy z Cirkvi vo svete i na Slovensku a zabezpečuje web stránku KBS na internete.“¹⁵⁴ Jeho štruktúru tvoria: hovorca KBS, riaditeľ TK KBS, redakcia domáceho spravodajstva, redakcia zahraničného spravodajstva, prehľad tlače a správca redakčného systému.

¹⁵² Práva tohto druhu pozná i európske právo, problematiku upravujú aj európske normy a medzinárodné zmluvy. Tieto práva sa netýkajú súkromných informačných prostriedkov. (Porov. KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA, *Základná zmluva medzi Svätou stolicou a Slovenskou republikou s komentárom*. s. 115.)

¹⁵³ DRUHÝ Vatikánsky koncil, Inter Mirifica. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 275.

¹⁵⁴ TLAČOVÁ KANCELÁRIA KONFERENCIE BISKUPOV SLOVENSKA: *Tlačová kancelária Konferencie biskupov Slovenska*. <http://www.tkkbs.sk/showpage.php?name=redakcia> (15.6.2004).

3.1.5. *Listy duszpasterskie*

Pastierske listy

Existujú dva pastierske listy biskupov Slovenska, v ktorých vysvetľujú učenie Cirkvi o masmédiách. Obidva boli napísané z príležitosti slávania svetového dňa komunikačných prostriedkov.

Prvý z nich bol čítaný vo všetkých kostoloch na Slovensku na siedmu veľkonočnú nedeľu v roku 1997. Téma posolstva pápeža k tomuto dňu bola: *Odovzdávať Ježiša - Pravdu, Lásku, Život*. Celý text listu vychádza z dokumentov Cirkvi. Zvlášť si všíma štvrtý článok *Aetatis novae*: Ľudia pracujúci v masmédiách dnes v obrovskej miere ovplyvňujú myslenie celého ľudského spoločenstva. „Moc masmédií siaha tak ďaleko, že ovplyvňujú nielen spôsob myslenia, ale dokonca obsah myslenia. Pre mnohých ľudí je skutočné to, čo médiá predkladajú ako skutočné; čo neuznávajú médiá za významné, zdá sa bez významu.“¹⁵⁵ Zdá sa byť teda potrebné, aby samotní pracovníci v médiách považovali za významný práve vzťah človeka k Bohu.

Moderné médiá oslovujú predovšetkým rodiny, mladých a deti. Ako je však ľahko využiť médiá zlým spôsobom a aká je pomalosť pri využívaní médií zo strany tých, ktorí chcú pôsobiť v mene dobra?

Z tohoročného posolstva pápeža vybrali biskupi myšlienku, ktorá mala zapadnúť do kontextu príprav na slávenie Veľkého jubilea: „Snáď najkrajším darom, ktorý by sme mohli ponúknuť Ježišovi Kristovi k druhému tisícročiu výročia jeho narodenia by bolo to, že odovzdáme radostnú zvesť konečne každému človeku na svete - v prvom rade živým svedectvom kresťanského príkladu, ale tiež cez masmédiá.“¹⁵⁶

V závere sa obsah listu venuje významu evanjelizačného Rádia Lumen, ktoré je jediným svojho druhu na Slovensku. Biskupi vyjadrujú túžbu, aby jeho vysielaním bolo pokryté celé územie Slovenska. Kvôli materiálnemu

¹⁵⁵ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Aetatis novae*. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 7. zväzok, Trnava : SSV, 1996. s. 9.

¹⁵⁶ JÁN PAVOL II.: Posolstvo k svetovému dňu masmédií 1997. In *Pastiersky list biskupov Slovenska na Svetový deň masmédií v roku 1997*. <http://www.rcc.sk/> (2.6.2004)

a technickému zabezpečeniu Rádia Lumen bola vyslovená prosba, aby bol tento projekt podporený celoslovenskou peňažnou zbierkou. Aj týmto spôsobom sa má zabezpečiť účasť všetkých na výzve Krista: „*Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu*“ (Mk 16,15).¹⁵⁷

Na plenárnom zasadaní KBS 16.marca 1999 sa hovorilo aj o zbierke na masmédiá a ďalšie aktivity spojené s dňom masmédií. Biskupi hlasovaním schválili spomínanú zbierku. Preto mal byť 16. mája pripravený pastiersky list s touto tematikou, a biskupi sa stretnú s novinármi na úrovni predsedu KBS a na úrovni diecéz. Bude tiež vyhlásené výberové konanie pre masmediálne projekty, ktoré môžu byť podporené zo zbierky.¹⁵⁸

Obsah druhého pastierskeho listu o masmédiách sa opiera o tému posolstva pápeža k tomu istému dňu: *Spoločenské dorozumievacie prostriedky: priateľski sprievodcovia pre tých, ktorí hľadajú Otca*. List si všíma úlohu ohlasovania pri šírení evanjelia, zvlášť dve formy komunikácie: tlačenu a písanu. Veľká časť listu má hodnotiace – informatívny charakter.

Všíma si a oceňuje význam jednotlivých tlačných médií, ako aj inštitúcií, vďaka ktorým mohli tieto médiá byť šírené medzi ľuďmi. Tento obsah tvorí prevažnú časť listu.

Všíma si aj nové snahy, ako byť prítomný v mediálnom priestore na Slovensku. Osobitne sa vyzdvihuje Rádio Lumen. Veriacim bola adresovaná výzva dekrétu *Inter mirifica*: „Bolo by celkom nedôstojné synov Cirkvi, keby sme sa nečinne prizerali, ako je slovo spásy zväzované a zadržované technickými nedostatkami, alebo nedostačujúcimi prostriedkami... Posvätný snem pripomína veriacim, že sú povinní finančne a inak podporovať katolícke denníky a časopisy, podnikanie vo filme, rozhlasové a televízne stanice, vysielania, ktorých hlavným cieľom je šíriť a obhajovať pravdu a snažiť sa o pokresťančenie ľudskej spoločnosti“¹⁵⁹

¹⁵⁷ <http://www.rcc.sk/> (2.6.2004)

¹⁵⁸ <http://www.rcc.sk/> (2.6.2004)

¹⁵⁹ DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Inter Mirifica*. In *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu II.*, s. 274 - 275.

V závere listu je výzva, aby si každý kresťan uvedomil svoju zodpovednosť a úlohu urobiť všetko pre to, aby všetci ľudia hľadajúci pravdu spoznali radosť Božej sprevádzajúcej prítomnosti.¹⁶⁰

3.2. Wiedza teologiczna na Słowacji a media

Teologická veda na Slovensku a médiá

V oblasti teológie sa vďaka úsiliu teologických odborníkov v masovokomunikačných prostriedkoch vyvinula nová disciplína, ktorá sa volá teologická mass-mediológia.¹⁶¹ Teologická veda na Slovensku sa počas komunistického režimu nemohla do roku 1989 slobodne rozvíjať. Po páde totality sa zvlášť vďaka veľkej spolupráci medzi teologickými fakultami (rímskokatolíckou i gréckokatolíckou) na Slovensku a Katolíckou lublinskou univerzitou v Poľsku začali aj na Slovensku formovať teológovia – odborníci v oblasti masmédií. Svoje získane vedomosti rozvíjali aj organizovaním vedeckých konferencií a študijných seminárov, na ktorých riešili otázky súvisiace s masmédiami, publikačnou a prednáškovou činnosťou. Týmto spôsobom sa darí vnášať požiadavky Druhého vatikánskeho koncilu do života Cirkvi na Slovensku.

3.2.1. Konferencie naukowe, studijalne seminaria i prelekcje naukowe na temat masmediów

Vedecké konferencie, študijné semináre a vedecké prednášky na tému masmédií

Na Teologickom inštitúte RKCMBF v Spišskom Podhradí sa 14. novembra 2001 uskutočnil interdisciplinárny seminár na tému: *Výchova k používaniu spoločenských komunikačných prostriedkov v katolíckych výchovných inštitúciách*. Odznela na ňom prednáška Mareka Pribulu: *Výchova*

¹⁶⁰ Porov. <http://www.rcc.sk/> (2.6.2004)

¹⁶¹ Za tvorcov tohto pojmu a za zakladateľa tejto disciplína sa považujú Enrico Baragliho a A. Diaza Tortejada, ktorí najskôr prijali názov „teológia masmédií“ alebo „teológia masovokomunikačných prostriedkov“. Pod vplyvom rozvoja svetských výskumov v oblasti komunikácie sa ujal názov „mass-mediológia“ aj v teologickej oblasti. (Porov. SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. Spišské Podhradie : UK RK CMBF Bratislava 2000, s. 78).

k používaniu masmédií na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove; prednáška Silvie Horňákovej Prejavý násilia v masmédiách, na televíznej obrazovke a ich vplyv na percipienta, prednáška Stanislava Benčiča Hlásanie kresťanských ideí v turistike; prednáška Bukovského Krátke vystúpenia pred kamerou; prednáška Vladimíra Slováka; prednáška Mariána Gavendu Dôjde k renesancii tlačeného slova?; prednáška Tadeusza Zasepu: Smery pre výchovu v oblasti používania spoločenských komunikačných prostriedkov na Slovensku (Úvaha po sčítaní ľudu 2001); príspevok Rastislava Podperu, ktorý sa zaoberá problematikou prípravy a televízneho prenosu liturgických slávení.¹⁶²

V rámci osláv 10. výročia obnovenia Trnavskej univerzity v Trnave sa v Bratislave uskutočnili Dni Katolíckej univerzity v Lubline. Dni lublinskej Katolíckej univerzity slávnostne otvorili 7. februára 2002 na pôde Veľvyslanectva Poľskej republiky v SR. Táto katolícka vzdelávacia inštitúcia pôsobí v Lubline, vo východnom Poľsku, vyše osemdesiat rokov. V duchu hesla Deo et patriae (Bohu a vlasti) odpovedá na výzvy času a usiluje sa naplňať očakávania katolíckej inteligencie. Svoje vedeckovýskumné a didaktické poslanie uskutočňuje prostredníctvom šiestich fakúlt, desiatich medzifakultných ústavov a špecializovaných inštitútov. Činnosť KUL ako inštitúcie významne sa podieľajúcej na spolupráci krajín višegrádeskej štvorky v oblasti kultúry, médií a vydavateľskej činnosti prostredníctvom univerzitných a vedeckovýskumných inštitúcií predstavil 6. februára 2002 na tlačovej konferencii rektor KUL Andrzej Szostek a rektor Lublinskej obchodnej školy a vedúci Katedry masmédií a náboženskej komunikácie KUL Tadeusz Zasepa. Spolupráca kultúry médií TU a KUL sa začala v akademickom roku 1998/99 otvorením štúdia pastorálnej teológie so zameraním na spoločenskú komunikáciu - masmédiá v rámci celoživotného vzdelávania absolventov vysokých škôl. Garantom štúdia je Tadeusz Zasepa, ktorý okrem know-how priniesol na TU viac ako 800 publikácií a 500 časopisov z rôznych vedných disciplín. Významne prispel aj k utvoreniu

¹⁶² TEOLOGICKÝ INŠTITÚT NA SPIŠSKEJ KAPITULE: *INFO box - informačný zdroj Teologického inštitútu na Spišskej Kapitule. Informačný servis – masmédiá.*
<http://spiskap.host.sk/ibox/index.php?open=info&view=info§ion=masrec> (14.6.2004).

konceptie vydavateľstva TU a stal sa odborným garantom časopisu *Forum scientiae et sapientiae*. Verejnosť sa s činnosťou KUL mala príležitosť zoznámiť na prednáškach jej popredných predstaviteľov. V Kostole sv. Vincenta de Paul v Bratislave - Ružinove hovoril Tadeusz Zasepa na tému *Mentálne zmeny v spoločnosti pod vplyvom médií*. Ďalšej zaujímavej téme sa venoval rektor KUL Andrzej Szostek, ktorý na pôde Teologickej fakulty TU hovoril o *spoločnom dobre ako kľúčovej úlohe politiky*.¹⁶³

Z príležitosti 36. svetového dňa spoločenských komunikačných prostriedkov usporiadala 4. mája 2002 Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave odborný seminár *Potrebujeme mediálnu výchovu?* S prednáškami vystúpili J.E. Mons. Jozef Henryk Nowacki so svojim príhovorom; Juraj Spuchľák *Kňazská služba súčasných foriem ohlasovania viery pre Katolícku cirkev na Slovensku*; Silvia Horňáková *Násile v médiách a potreba mediálnej výchovy*; Ondrej Krajňák *Manipulácia v programoch pre deti a mládež*; Vladimír Slovák *Rádio Lumen v slovenskom mediálnom priestore*; Peter Šantavý *Areopág nového veku*. V rámci programu bol premietnutý dokumentárny film režiséra Mareka Kuboša *Taká malá propaganda*.¹⁶⁴

V aule Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave odznela 3. októbra 2002 členmi akademickej obce fakulty a záujemcami vedecká prednáška Tadeusza Zasepu *Internet: možnosti a nebezpečenstvo*.¹⁶⁵

Koncom roka 2002 sa uskutočnila na pôde GBF PU v Prešove Medzinárodná vedecká konferencia *Spoločenské komunikačné prostriedky v*

¹⁶³ Porov. ŽÁKOVÁ, K.: *Deo et patriae – Dni Katolíckej univerzity v Lubline*.

http://www.katnoviny.sk/Kn_2002/07_2002/ (14.6.2004).

¹⁶⁴ Porov. UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE - RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA: *Potrebujeme mediálnu výchovu?*

<http://www.frcth.uniba.sk/new/science/conferences/20020504/index.html> (15.6.2004).

¹⁶⁵ Porov. ZASEPA, T.: *Internet: možnosti a nebezpečenstvo*.

<http://www.frcth.uniba.sk/new/news/imm.html> (12.6.2004).

živote Katolíckej cirkvi. Odznali na nej príspevky domácich i zahraničných odborníkov v oblasti spoločenskej komunikácie.¹⁶⁶

Prešovská univerzita v Prešove, Katedra kresťanskej edukácie a spoločenskej komunikácie Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty v spolupráci s Lublinskou školou biznisu a Katedrou médií a náboženskej komunikácie Katolíckej univerzity v Lubline zorganizovali medzinárodnú vedeckú konferenciu *Význam spoločenskej komunikácie v zjednocujúcej sa Európe*. Táto konferencia sa uskutočnila 9. - 10. decembra 2003 v aule GBF PU pod záštitou prešovského eparchu, Mons. Jána Babjaka. Garantom konferencie bol: Tadeusz Zasepa. Odznali na nej prednášky Gabriela Paľa *Morálne dimenzie internetovej komunikácie v Európe*; Lubomíra Petrika *Nová evanjelizácia a budúcnosť Európy*; Marek Pribula *Nevyhnutnosť mediálnej edukácie v zjednotenej Európe*; Slavka Ganaja *Mediálno-prorocké pôsobenie Jána Pavla II. v prospech jednoty Európy*; Michala Varchola *Medzinárodná spolupráca v oblasti sociálnej komunikácie*; Andrzeja Zdunka *Medialna prezentacja regionu w zjednoczonej Europie* a Karola Klauzu *Kościelne instytucje medialne w jednoczącej się Europie*; Juraja Spuchľáka *Generácia mladých európanov ako internetová societa – videnie sveta*, Tadeusza Zasepu *Prezentacja chrześcijańskiej tożsamości Europy w mediach*.¹⁶⁷ Podľa slov predsedu organizačného výboru Mareka Pribulu budú aj v nasledujúcich rokoch organizovať na pôde fakulty medzinárodné konferencie o otázkach spoločenskej komunikácie. Účastníci konferencie vyjadrili silnú vôľu šíriť kresťanské hodnoty v spoločenských komunikačných prostriedkoch zjednotenej Európy, vychovávať k tejto úlohe budúcich žurnalistov a dušpastierov, a účinne vplývať na kresťanskú verejnú mienku. Túto vôľu vyjadrili vo výzve k morálnej obrode informačného priestoru v Európe

¹⁶⁶ Porov. TK KBS: *Orbis communicationis socialis 2002*.

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003020305> (15.6.2004).

¹⁶⁷ Porov. TK KBS: *Význam komunikácie v Európe*.

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003120422> (27.6.2004).

adresovanú mediálnym pracovníkom a všetkým ľuďom dobrej vôle žijúcim v Európe s kresťanskými koreňmi.¹⁶⁸

3.2.2. *Działalność publikacyjna*

Publikačná činnosť

Množstvo teologického materiálu od slovenských i zahraničných autorov na tému médií je možné nájsť v mnohých teologických časopisoch. V nasledujúcich riadkoch sú predstavené aspoň niektoré.

Teologický časopis *ACTA facultatis theologicae Universitatis Comenianae Bratislaviensis* vydáva RKCMBF UK. V intenciách rozvoja teologickej vedy má prispievať k šíreniu viery a jej aplikácii v praktickom kresťanskom duchovnom živote. V prvom čísle v roku 2002 sa správne postojú k masovokomunikačným prostriedkom sa venujú príspevky ThLic. Daniela Diana a ThLic. Štefana Vojteka.¹⁶⁹

Časopis *Forum scientiae et sapientiae* vydáva Občianske združenie FORUM SAPIENTIAE so sídlom v Bratislave v spolupráci s VEDOU, vydavateľstvom SAV, a TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS, vydavateľstvom Trnavskej univerzity. Býva distribuovaný na vybrané akademické a výskumné pracoviská, vysoké školy a univerzity na Slovensku i v zahraničí ako aj na mimovládne organizácie, na niektoré gymnáziá a stredné školy, rozličné záujmové spoločenstvá, na zastupiteľské úrady na Slovensku a do zahraničia, ako aj jednotlivcom, ktorí majú o časopis záujem. Jeho cieľom je okrem iného¹⁷⁰ napomôcť vytváraniu kultúry v médiách.

¹⁶⁸ Porov. TK KBS: *Význam spoločenskej komunikácie v zjednocujúcej sa Európe*. <http://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=2003121513> (15.6.2004).

¹⁶⁹ Porov. UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE - RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA: *ACTA facultatis theologicae Universitatis Comenianae Bratislaviensis*. http://www.frcth.uniba.sk/new/science/acta/acta_2002_01.html (16.6.2004).

¹⁷⁰ Šéfredaktorka Alena Erdziaková uvádza nasledovné ciele časopisu: rozvíjať otvorený a tvorivý dialóg o aktuálnych témach formovania zjednotenej Európy ako aj vysokoškolskom vzdelávaní, vede, výskume, legislatívnych procesoch vo výskume a v školstve, kultúre médií a politiky, o spoločensko-ekonomických pohyboch, ochrane ľudských práv a sociálnej zodpovednosti, rozvoji

V základnej štruktúre rubriík sa nachádza aj rubrika Kultúra médií. Časopis je zameraný na otvorenie diskusie v ktorejkoľvek aktuálnej oblasti ľudského života a spoločnosti. Jeho poslaním je aj tvorba, organizovanie a zabezpečovanie kultúrnych a vzdelávacích podujatí a prezentácií – tvorivá medializácia. Jeho ovocím je existencia koncepčných a rozvojových projektov v oblasti mediálnej kultúry na celoštátnej a medzinárodnej úrovni¹⁷¹. Plodom práce redakčného tímu časopisu *Forum scientiae et sapientiae* je okrem iného aj realizácia knižného projektu *Moc a nemoc médií* poľských autorov Macieja Ilowieckiego a Tadeusza Zasepu.¹⁷² Zároveň organizuje prednášky zamerané na tému médií.¹⁷³

Orbis communicationis socialis je Medzinárodná teologická revue o otázkach spoločenskej komunikácie v Cirkvi. Zborník je výsledkom spolupráce medzi Gréckokatolíckou bohosloveckou fakultou Prešovskej univerzity (GBF PU) v Prešove a Katedrou masmédií a náboženskej komunikácie Katolíckej univerzity v Lubline (Poľsko). Obsahom prvého čísla *Orbis communicationis socialis 2002* sú okrem iných aj príspevky domácich i zahraničných odborníkov v oblasti spoločenskej komunikácie, ktoré odzneli na Medzinárodnej vedeckej konferencii *Spoločenské komunikačné prostriedky v živote Katolíckej cirkvi*. Beáta Balogová sa venuje téme *Theologos* –

intelektuálnej spolupráce s európskymi krajinami. Časopis si ďalej kladie za cieľ utvorenie priestoru na kultúrny dialóg o aktuálnych spoločenských témach, ako napríklad ochrana ľudských práv, európska dimenzia vzdelávania, zodpovedná a solidárna veda, sociálna zodpovednosť, kultúra médií, formovanie verejnej mienky na rozvíjanie a šírenie duchovných hodnôt smerujúcich k uskutočňovaniu všeobecného dobra, ktoré sú súčasťou integrujúcich úsilí v Európe i vo svete.

¹⁷¹ Existuje spolupráca s týmito zahraničnými subjektami: 1. Brněnské centrum evropských studií; 2. Nadácia Alfa–Omega vo Varšava - Poľsko; 3. spolupráca v oblasti komunikácie vedy a médií s Európskou úniou, Informačná a komunikačná jednotka, Generálne riaditeľstvo pre výskum v Bruseli - Belgicko; 4. Plater college Oxford - Veľká Británia; 5. University of Manitoba vo WINNIPEG - KANADA; 6. Kwansai Gakuin university v KOBÉ-SANDA - Japonsko; 7. Katolícka univerzita v Lubline - Poľsko; 8. Univerzita kardinála Štefana Wyszyńskiego v Poľsku a s Association of European journalists.

¹⁷² Publikácia vyšla v roku 2003 pod záštitou J.E. Jana Komornického, veľvyslanca Poľskej republiky v SR, v edícii Kultúra médií vo vydavateľstve TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVIENSIS A VEDY, vydavateľstve SAV.

¹⁷³ Porov. TK KBS: *Forum scientiae et sapientiae*.

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004050605> (15.6.2004).

teologická revue GBF Prešovskej univerzity v Prešove; Gabriel Paľa Internet v službe evanjelizácie; Marek Pribula Spoločenské komunikačné prostriedky vo výchove a katechéze; Pavol Dancák Komunikácia ako výchova k radikálnej otvorenosti; Stanislav Stolárik Médiá v službe kultúry života; Juraj Spuchľák, Výchova mládeže a pedagogika v masmédiách; Tadeusz Zasepa Edukacja medialna w seminariach duchowych; Maciej Hłowiecki W świecie manipulacji; Alois Kříšťan Mediální problematika – součást výuky na teologických fakultách; Jozef Jarab Komunikácia v kontexte pastoračnej služby v Cirkvi. Tento zborník venovaný výhradne náboženskej masmediológii býva vydávaný každoročne pri príležitosti Svetového dňa spoločenských komunikačných prostriedkov.¹⁷⁴

Druhé číslo zborníka *Orbis communicationis socialis 2003* je opäť výsledkom spolupráce niekoľkých vysokých škôl na Slovensku i v zahraničí. Obsahom čísla sú príspevky slovenských i zahraničných odborníkov v oblasti masmediálnej a sociálnej komunikácie. Tadeusz Zasepa sa zamýšľa nad *kybernetickou komunikáciou ako výzvou pre Cirkev*. Marek Pribula mapuje *náboženské vysielanie vo verejnoprávných médiách na Slovensku*. Alois Kříšťan sa zamýšľa nad *mediálnou politikou ako súčasťou pastoračnej úlohy cirkvi po Druhom vatikánskom koncile*. Andrej Slodička sa vracia k *medzinárodnej vedeckej konferencii Spoločenské komunikačné prostriedky v živote Katolíckej cirkvi*. Sylvia Ďurechová píše o *dôležitosti mediálnej výchovy detí školského veku*. Gabriel Paľa sa zaoberá *internetovou komunikáciou v kontexte globalizácie*. Martina Ferencová skúma *čo majú spoločné masmédiá s biblickou frazeológiou*. Marián Gavenda sa pýta: *Dôjde k renesancii tlačeného Slova?* Vladimír Seman sa venuje *spoločným mechanizmom masmediálnej a bohoslužobnej praxe*. Na záver zborník prináša recenzie publikácií venovaných cirkevnej masmediológii, ktoré vyšli v poslednom období.¹⁷⁵

¹⁷⁴ Porov. TK KBS: *Orbis communicationis socialis 2002*.

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003020305> (15.6.2004).

¹⁷⁵ Porov. TK KBS: *Orbis communicationis socialis 2003*.

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003091718> (15.6.2004).

Najstarším slovenským mesačníkom je revue pre teológiu a duchovný život *Duchovný pastier*. Aj v ňom môžeme nájsť veľmi hodnotné teologické články na tému médií. Anton Fabián píše o *Evanjelizácii v masmédiách podľa pastoračnej inštrukcie Aetatis Novae o spoločenskej komunikácii*¹⁷⁶; Daniel Dian má uverejnených viacero článkov *Vplyv médií na morálku mládeže*¹⁷⁷; *Médiá v živote Cirkvi*¹⁷⁸; *Etika v spoločenskej komunikácii*¹⁷⁹; *Médiá v našom živote – Médiá sú mocným činiteľom*¹⁸⁰; Štefan Vojtek *Médiá v našom živote – Vplyv prostriedkov spoločenskej komunikácie na verejnú mienku*¹⁸¹; Juraj Drobný *Médiá v našom živote – Cirkev v mediálnej dobe (s akcentom na televíziu)*.¹⁸²

3.2.3. Plany naukowe w seminariach duchownych

Študijné plány v seminároch

Na Slovensku sa katolícka teológia vyučuje na štyroch teologických fakultách: na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity komenského v Bratislave (táto fakulta má tri teologické inštitúty - Nitra, Badín, Žilina)¹⁸³, na Teologickej fakulte Katolíckej univerzity

¹⁷⁶ FABIÁN, A.: Evanjelizácia v masmédiách podľa pastoračnej inštrukcie Aetatis Novae o spoločenskej komunikácii. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 1998, roč. 79, č. 4. s. 175 – 179.

¹⁷⁷ DIAN, D.: Vplyv médií na morálku mládeže. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2000, roč. 81, č. 1. s. 16 - 23.

¹⁷⁸ DIAN, D.: Médiá v živote Cirkvi. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2000, roč. 81, č. 6. s. 256 - 263.

¹⁷⁹ DIAN, D.: Etika v spoločenskej komunikácii. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2001, roč. 82, č. 5. s. 195 - 199.

¹⁸⁰ DIAN, D.: Médiá v našom živote – Médiá sú mocným činiteľom. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2002, roč. 83, č. 5. s. 208 - 214.

¹⁸¹ VOJTEK, Š.: Médiá v našom živote – Vplyv prostriedkov spoločenskej komunikácie na verejnú mienku. In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2002, roč. 83, č. 5. s. 214 - 220.

¹⁸² DROBNÝ, J.: Médiá v našom živote – V Cirkev v mediálnej dobe (s akcentom na televíziu). In *Duchovný pastier.*, Trnava : SSV, 2002, roč. 83, č. 5. s. 220 - 226.

¹⁸³ UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE - RÍMSKOKATOLÍCKA CYRILOMETODSKÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA: *Univerzita Komenského v Bratislave - Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta*. <http://www.frcth.uniba.sk/> (18.6.2004).

v Košiciach (táto fakulta má aj teologický inštitút v Spišskom Podhradí a Inštitút náboženských vied v Ružomberku)¹⁸⁴, na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity v Bratislave¹⁸⁵ a na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity¹⁸⁶. Štúdium žurnalistiky je možná študovať aj Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku.¹⁸⁷

Na katedre pastorálnej teológie RK CMBF UK je vyučovaný predmet Masmediálna komunikácia pre denné i diaľkové magisterské štúdium. Počas denného štúdia je tento predmet vyučovaný v šiestom ročníku, pričom je predmet hodnotený ako výberový s rozsahom výučby jedna hodina týždenne a jeden deň praktického cvičenia počas semestra. Počas diaľkového štúdia sa vyučuje tento predmet v piatom ročníku ako výberový s rozsahom výučby päť hodín za semester. Je vyučovaný len jeden semester. Cieľom vyučovaného predmetu je: 1. naučiť študenta, aby sám seba ovládal pri využívaní komunikačných prostriedkov; 2. aby študent nadobudol schopnosť takto formovať iných; 3. aby študent dokázal využívať prostriedky na evanjelizáciu.¹⁸⁸

Dňa 8. novembra 2003 sa z dvoch teologických inštitútov, ktoré pôvodne patrili pod RK CMBF UK a Inštitútu náboženských vied v Ružomberku inaugurovala Teologická fakulta Katolíckej univerzity v Ružomberku.¹⁸⁹ Študijný program týkajúci sa masmediálnej komunikácie je na oboch teologických inštitútoch veľmi podobný ako na RK CMBF UK.

¹⁸⁴ KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUZOMBERKU - TEOLOGICKÁ FAKULTA SO SÍDLOM V KOSICIACH: *Katolícka univerzita v Ružomberku - Teologická fakulta so sídlom v Kosiciach*. <http://www.ktfke.sk/toISO-8859-1/index2.html> (28.6.2004).

¹⁸⁵ TEOLOGICKÁ FAKULTA TRNAVSKEJ UNIVERZITY: *Teologická fakulta Trnavskej univerzity*. <http://www.tftu.sk/> (23.6.2004).

¹⁸⁶ GRÉCKOKATOLÍCKA BOHOSLOVECKÁ FAKULTA PREŠOVskej UNIVERZITY: *Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta*. <http://www.unipo.sk/PU/GBF/gbf.htm> (30.6.2004)

¹⁸⁷ KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUZOMBERKU: *Akreditácia*. <http://www.ku.sk/doc/akreditacia.pdf> (22.6.2004).

¹⁸⁸ Porov. UK RKCMBF: *Študijný program – akademický rok 2003/2004*. Bratislava : UK RKCMBF, 2003, s. 130 – 133.

¹⁸⁹ KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUZOMBERKU - TEOLOGICKÁ FAKULTA SO SÍDLOM V KOSICIACH: *Pozvánka na slávnostnú inauguráciu Teologickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku*. <http://www.ktfke.sk/toCP1250/diar/aktual.html> (28.6.2004).

Na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity v Bratislave sa predmety týkajúce sa masmédií vyučujú v troch odboroch: Formácia a vedenie spoločenstiev, Náuka o rodine a Katolícka teológia. V rámci štúdia Formácia a vedenie spoločenstiev je zaradený v treťom ročníku predmet Prezentácia na verejnosti, ktorý sa vyučuje jeden semester. Bakalárske štúdium Náuka o rodine má v prvom ročníku zahrnuté aj dva semestre z predmetu Predmet Moderné informačné a komunikačné technológie. Počas štúdia Katolíckej teológie je nutné v šiestom ročníku absolvovať Špeciálnu pastorálnu teológiu a povinne voliteľným je predmet Spirituality v dialógu, ktorý sa vyučuje dva semestre v piatom ročníku a jeden v šiestom.¹⁹⁰

Na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity je zriadená Katedra kresťanskej edukácie a spoločenskej komunikácie.¹⁹¹

3.3. Katolíccy šwieccy a media

Katolícky laici a masmédiá

Združenie Network Slovakia združuje katolíckych laikov aktívnych v médiách a je schválené Konferenciou biskupov Slovenska. Je zároveň občianskym združením s cieľom združiť mladých katolíckych novinárov. Rôznymi aktivitami chce podporovať a prehľbovať osobnostné, duchovné, teoretické aj praktické žurnalistické kvality svojich členov. Svojim členom ponúka vzájomné poznanie sa a budovanie kontaktov, vzdelávanie, ako aj možnosti praxe v domácich i zahraničných katolíckych médiách a duchovnú a morálnu podporu. Network Slovakia má podnázov Spoločenstvo mladých katolíkov aktívnych v médiách. Funguje šesť rokov ako slovenská vetva Medzinárodnej únie katolíckej tlače so sídlom v Ženeve.¹⁹²

¹⁹⁰ Porov. THEOLOGICKÁ FAKULTA TRNAVSKEJ UNIVERZITY: *Teologická fakulta Trnavskej univerzity*. <http://www.tftu.sk/> (23.6.2004).

¹⁹¹ Porov. GBF PU: *Dlhodobý zámer Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity na obdobie rokov 2003 – 2008 s výhľadom do roku 2010*. In http://www.unipo.sk/PU/GBF/dlhodoby_zamer.doc (25.6.2004).

¹⁹² Porov. <http://www.rcc.sk/>

V slovenských médiách pracujú aj ďalší katolícky laici, ktorí nepatria do Network Slovakia. Aj oni vnášajú do svojej práce kresťanského ducha.

Nasledujúce riadky nám predstavujú činnosť katolíckych laikov prostredníctvom tlačových správ, ktoré vydáva prostredníctvom internetu TK KBS.

3.3.1. Spotkania zastępców chrześcijańskich mediów

Stretnutia zástupcov kresťanských médií

O stretnutí katolíckych vydavateľov Slovenska informovala TK KBS prostredníctvom tlačovej správy č. 2004031711 zo 17. marca 2004. Toto stretnutie sa konalo v dňoch 12.-15. marca 2004 v Liptovskom Jáne. Zúčastnili sa na ňom zástupcovia takmer všetkých vydavateľstiev. Podujatie duchovne viedol Branislav Bukovský. Zároveň priblížil najaktuálnejšie dokumenty svätej stolice týkajúce sa médií. Predseda Spolku sv. Vojtecha Vendelín Pleva a šéfredaktor Katolíckych Novín Marián Gavenda predstavili projekt mediálnej formácie, ktorá v poslednom čase absentuje vo všeobecnej príprave duchovenstva a rehoľníkov. Stretnutie sa nieslo v duchu: „nezastupiteľnosť tlačeného slova a nenahraditeľnosť knihy“. Oni sú prostriedkami pre vzdelávanie v duchovnej i náboženskej oblasti. Práve tento fakt by mal byť pre všetkých vydavateľov stimulom vydávať kvalitnú a obsahovo hodnotnú literatúru. Všetci zúčastnení si uvedomili fakt, že je potrebná vzájomná spolupráca vydavateľov, duchovenstva a pedagógov. Práve oni môžu zohrať nezastupiteľnú úlohu pri vhodnej forme odporúčania náboženskej literatúry veriacim. Na Slovensku sa vo všeobecnosti číta oveľa menej ako tomu bolo pred rokom 1990 a nielen náboženská literatúra, preto je potrebný návrat k znovuobjaveniu hodnoty knihy a jej nenásilnej propagácii.¹⁹³

Network Slovakia – Spoločenstvo mladých katolíkov aktívnych v médiách zorganizovalo v Marianke 29. mája 2004 priateľské stretnutie

¹⁹³ TK KBS: *Stretnutie katolíckych vydavateľov Slovenska.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004031711> (11.6.2004).

bratislavských žurnalistov. Stretnutie neformálneho charakteru bolo určené pre všetkých ľudí aktívnych v mediálnej oblasti a uskutočnilo sa pri príležitosti Svetového dňa masmédií.¹⁹⁴

Význačný reprezentant poľských katolíckych médií prof. Tadeusz Zasepa, vďaka ktorému desiatky mladých slovenských žurnalistov mohli na akademickej pôde Trnavskej univerzity načerpať hodnotné a fundované mediálne vzdelanie, zavítal pondelok 10. mája 2004 do Bratislavy. V tlačovom centre Bratislavsko – trnavskej arcidiecézy sa oboznámil s prípravnými akciami na Púť národov do Mariazellu, ktorá bude vyvrcholením Stredoeurópskych katolíckych dní. Profesor ocenil aktivity slovenských veriacich, napríklad aj prítomného odborného asistenta na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave Augustína Slaninku, CM ktorý povedie cyklistickú púť bohoslovcov do Mariazellu. Taktiež ocenil prácu Dr. Aleny Erdziakovej pri vydávaní časopisu *Forum scientiae et sapientiae*. Pracovná návšteva priniesla nové podnety pre zintenzívnenie mediálnej práce v Bratislavsko- trnavskej arcidiecéze, ba i na celom Slovensku.¹⁹⁵

3.3.2. *Kobiety w masmediach*

Ženy v masmédiách

Zaujímavá tlačová správa sa objavila na interntovej stránke TK KBS 23. marca 2004. Informovala o prezentácia knihy *Voices of Courage (Hlasy odvahy)*, ktorá sa konala v evanjelizačnom centre Quo vadis v Bratislave 26. marca 2003. Kniha je dielom dvoch významných žien pôsobiacich v masmédiách Angely Ann Zukowskej a Frances Forde Pludeovej. Autorky publikácie zvolili zaujímavý prístup: oslovili ženy na všetkých svetadieloch, ktoré si dali neľahkú úlohu šíriť evanjelium prostredníctvom masmédií.

¹⁹⁴ TK KBS: *Žurnalisti: Stretnutie pri príležitosti Mediálnej nedele.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004051309> (11.6.2004).

¹⁹⁵ TK KBS: *Stretnutie s prof. Tadeuszom Zasepom.*

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004051415> (11.6.2004).

Z týchto svedectiev vznikla bohatá mozaika skúseností, ktorých spoločným menovateľom je priebojnosť veriacich žien, ktoré postupne v rôznych médiách zosilňovali svoje hlasy a hrdinsky čelili problémom etiky v žurnalistike. Spočiatku častokrát nemali vzdelanie, ale postupne sa rozvíjali odborne aj v oblasti teológie a filozofie, stali sa literárne činné a zapojili sa do práce medzinárodných organizácií.

Medzi týmito ženami ako jediná z postkomunistických krajín strednej a východnej Európy oslovili aj Ing. Máriu Krížovú, aby prispela do publikácie svojim svedectvom a skúsenosťami. Bývalá redaktorka Bratislavských listov a Rodinného spoločenstva priblížila prítomným obsah svojho príspevku, v ktorom opísala životné skúsenosti ženy brániacej svoje vyznanie za komunizmu. Nezabudla využiť príležitosť a v úvode oboznámila svet súčasne aj so Slovenskom, s jeho cyrilometodskou tradíciou a kultúrou. Zdôraznila, že prvoradou úlohou ženy je materstvo, čo vyplýva z plánu Stvoriteľa. Cieľ publikácie vidí v povzbudení žien najmä mladých, aby dostali odvahu zladit' toto svoje poslanie so šírením evanjelia najmä v masmédiách, a aby si uvedomili, aká dôležitá je táto úloha v súčasnosti.

Poslankyňa za KDH Mária Demeterová ocenila 25 rokov spolupráce s Ing. Krížovou, jej odbornosť a hlbokú životnú filozofiu, ktorú ocenili aj autorky publikácie, keď ju ako jediná z našich krajín vyzvali prispieť do publikácie svojím prínosom. Marián Červený, ktorý dokončuje doktorskú prácu na tému *Žena v živote spoločnosti a v živote Cirkvi*, sa v príhovore sústredil najmä na postavenie ženy v živote spoločnosti. Zdôraznil, že východiskovým bodom pohľadu na ženu je osobnosť Ježiša Krista, ktorý nerobí rozdiel medzi mužom a ženou a zručil predsudky voči ženám, ktoré panovali medzi Izraelitmi. Pripomenul, že žena dosiahla veľkú dôstojnosť v Božej Matke Márii a túto dôstojnosť nadobudla vďaka Kristovi aj Mária Magdaléna, ktorá našla nielen správnu životnú cestu, ale v Ježišovi objavila aj odpoveď na zmysel a cieľ nášho bytia.¹⁹⁶

¹⁹⁶ Porov. TK KBS: *Ženy v masmédiách - hlasy odvahy*.

<http://www.tkkbs.sk/view.php?cislocikanku=2003032806> (11.6.2004).

3.3.3. *Pomoc przy produkcji mediów prasowych*

Pomoc pri výrobe tlačových médií

Od 27. augusta do 1. septembra 2003 sa v priestoroch Katolíckej univerzity v Ružomberku uskutočnil už šiesty ročník letného seminára, ktorý pripravuje zduženie mladých katolíckych novinárov Network Slovakia. Tento seminár býva určený tvorcom farských časopisov a záujemcom o žurnalistiku. Tematicky sa venoval manažmentu farských časopisov od vytvorenia redakčného tímu po technickú realizáciu, časovému manažmentu, právnickým stránkam vydávania časopisu a pohľadu kňaza na časopis vo farnosti. Počas ďalších dní účastníci pracovali pod vedením odborníkov zo Slovenska a Nemecka v štylistickej, grafickej a fotografickej sekcii.¹⁹⁷ O svoje skúsenosti sa s účastníkmi podelia tvorcovia zabehnutých farských periodík, správca farnosti v Markušovciach Ján Duda a šéfredaktorka vydavateľstva Lúč Anna Kolková.¹⁹⁸ V programe bol aj spoločensko-športový oddych a duchovná obnova.

Ďalšia tlačová správa TK KBS s titulkom *Mladí novinári ponúkajú vzdelávacie semináre* informovala o výročnom členskom zhromaždení združenia mladých katolíckych novinárov Network Slovakia, ktoré sa uskutočnilo 13. marca 2004 v Bratislave. Účastníci zvolili na ďalšie dvojročné funkčné obdobie nové vedenie; staronovou predsedníčkou sa stala redaktorka Katolíckych novín Terézia Kolková. Okrem Letného seminára pre záujemcov o žurnalistiku na pôde Katolíckej univerzity v Ružomberku sa majú v roku 2004 uskutočniť aj ďalšie podujatia. Pod hlavičkou Networku Slovakia a eRka sa v apríli uskutoční seminár o médiách v treťom svete s prednášajúcim z Indie, na hudobnom festivale Lumen 2004 v Trnave majú zástupcovia združenia viesť mediálny workshop. Približne do troch mesiacov by Network

¹⁹⁷ Porov. TK KBS: *MÉDIÁ: Ponuka pre tvorcov farských časopisov*.
<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003061113> (11.6.2004).

¹⁹⁸ TK KBS: *Seminár o farských časopisoch*.
<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2003082015> (11.6.2004).

Slovakia chcel v spolupráci s redakciou bývalého študentského mesačníka
Nové dimenzie založiť prvý kresťanský internetový magazín na Slovensku.¹⁹⁹

¹⁹⁹ TK KBS: *Mladí novináři pomáhají vzdělávací semináře.*
<http://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=2004031514> (11.6.2004).

4. Dialalność duszpasterska Zgromadzenia Księży misjonarzy i media masowe

Pastoračná činnosť Misijnej spoločnosti a masmédiá

Po predstavení historických faktov o Misijnej spoločnosti na Slovensku, náuky Cirkvi o masmédiách, vymedzení masmediálneho priestoru, v ktorom sa nachádza Cirkev na Slovensku, sa táto kapitola chce venovať priamemu vzťahu medzi životom a činnosťou Misijnej spoločnosti a princípmi, ktorými sa masmédiá riadia. Tento prístup bude predstavený najskôr z pohľadu teologických princíпов, potom z pohľadu pastoračných aktivít a nakoniec z pohľadu konkrétnej prítomnosti v masmédiách a ich využitia v evanjelizácii.

4.1. Teologia duchowości wincentyńskiej a teologia masmedialnego gloszenia

Teológia vincentskej spirituality a teológia masmediálneho ohlasovania

Teológia je veda, ktorá sa pri skúmaní ľudského života, sveta a hodnôt riadi Božím zjavením a schopnosťami rozumu poznať pravdu. Tento prístup umožňuje všímať si každú oblasť života človeka a každú fyzickú i metafyzickú skutočnosť vo svete. Popri klasických teologických odboroch, medzi ktoré patrí aj teológia rôznych spiritualít, sa v posledných desaťročiach rozvinuli aj nové, medzi ktoré patrí teologický prístup k masmédiám.

V tejto podkapitole sa pokúsime o analýzu, ktorá môže vnieť nové rozmery pre duchovný život členov Misijnej spoločnosti.

4.1.1. Naśladowanie Chrystusa głoszącego ewangelię ubogim

Nasledovať Krista ohlasujúceho ewanjelium chudobným

Konštitúcie Misijnej spoločnosti, ktoré Posvätná Kongregácia pre rehoľníkov a sekulárne inštitúty preskúmala a dňa 29. júna 1984

potvrdila²⁰⁰ hovoria, že si „ju Boh povolal k práci na ohlasovaní evanjelia chudobným. Z istého hľadiska môže o sebe s celou Cirkvou tvrdiť, že úloha ohlasovať Evanjelium je jej vlastnou milosťou i povolaním, a najvernejšie vyjadruje jej charakter.“²⁰¹ Sv. Vincent kontemploval Krista – misionára. Tento Ježiš Kristus je pravidlom Misijnej spoločnosti a vytvára centrum jej života a činnosti. On je pre sv. Vincenta jediným motívom konania a mocou, ktorá umožňuje túto činnosť.²⁰² Inkarnovať evanjelium do života znamená pripodobňovať sa vzoru, akým je Kristus.²⁰³

„Kristus sa v čase svojho pozemského života dal poznať ako dokonalý Ohlasovateľ - vzor dokonalej komunikácie.“²⁰⁴ Aby jeho ohlasovanie bolo čo najúčinnějšíe: 1. prijal prirodzenosť tých, ktorí raz mali prijať jeho posolstvo a jemu vlastným spôsobom naplnil všetko svoje kázanie a celý svoj pozemský život; 2. bol stále prítomný medzi svojím ľudom; 3. Božie posolstvo hlásal úprimným a prístupným spôsobom, celé, bez kompromisu, účinne a vytrvalo; 4. prijal taký spôsob reči a myslenia, ktorý bol vlastný ľudu jeho doby, krajiny a jeho položeniu. Kristove ohlasovanie - komunikácia - je niečo viac, než odovzdávanie myšlienok alebo prejavov srdca; podľa svojej povahy je to predovšetkým dávanie sa z lásky. Preto je Kristovo ohlasovanie - komunikácia *Duch a život*.²⁰⁵

Členovia Misijnej spoločnosti, ktorí chcú nasledovať Krista – dokonalého Ohlasovateľa, nemajú sa báť nechať Kristovi otvorené dvere masmédií, aby jeho dobrú zvesť bolo počuť zo striech sveta.²⁰⁶

²⁰⁰ Mc CULLEN R., *Zverejňujúci dekrét*. In MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA: *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*. Bratislava, 1995, s. 77

²⁰¹ MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA: *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*, s. 87

²⁰² Porov. BOMBA, W.: *Slovník duchovosti wincentyňskéj – tom 1*. In NOVAK, V.: *Vincenínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003, s. 48.

²⁰³ NOVAK, V.: *Vincenínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003, s. 48.

²⁰⁴ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*. Trnava : SSV, 1999, s. 13.

²⁰⁵ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*. Trnava : SSV, 1999, s. 13 - 14.

²⁰⁶ Porov. JÁN PAVOL II.: Posolstvo pri príležitosti 35. setového dňa spoločenských komunikačných prostriedkov. In PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ

Svätý Vincent bol presvedčený, že Misijná spoločnosť nemá svoju misiu chápať len ako duchovnú službu. Kňazi aj bratia sa mali starať o chorých, o nájdené deti, o mentálne postihnutých a o najopustenejších. Tak majú evanjelizovať slovami a skutkami, lebo toto sú aj dve dimenzie Ježišovej misie.²⁰⁷ Tento konkrétny rozmer služby, tak ako nám ho predstavuje evanjelium, nemôže byť nahradený virtuálnou realitou kybernetického priestoru.²⁰⁸ To všetko je len prostriedok pre evanjelizáciu. Dôležité je, aby každá ľudská bytosť raz osobne od Krista počula tieto slová: „bol som hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som pocestný a pritúlili ste ma; bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne.“ (Mt 25, 35 – 36)

4.1.2. Naśladowanie Chrystusa zjednoczonego ze swoim Ojcem i Duchem Świętym w modlitwie
Nasledovať Krista spojeného so svojim Otcem a Duchom Svätým v modlitbe

Ježiš Kristus, tak ako nám ho predstavujú evanjeliá bol neustále prítomný medzi ľuďmi. A predsa ho bolo možné vidieť, ako „strávil celú noc v modlitbe s Bohom.“ (Lk 6, 12). O tomto momente sv. Vincent uvažoval veľmi často. V jednom svojom liste Vincent píše, že Ježišova psychológia sa uberá presne určenými smermi: „nábožná úcta k Otcovi a kresťanská láska k ľuďom.“ Ježiš bol počas svojej misionárskej činnosti stále spojený s Otcom.²⁰⁹ Sv. Vincent bol presvedčený, že podľa príkladu Krista sa treba

PROSTRIEDKY: *Cirkev a internet - Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002, s. 18.

²⁰⁷ MALONEY, R.: *Cesta k chudobným*. In NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003, s. 49.

²⁰⁸ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Cirkev a internet - Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002, s. 21.

²⁰⁹ Porov. BOMBA, W.: *Słownik duchowości wincentyńskiej – tom I*. In NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003, s. 51.

starat' o jednotu kontemplácie a činnosti. Hovorieval: „Dajte mi muža modlitby a bude schopný urobiť hocijaké dobro.“²¹⁰

„Pre moderného človeka je modlenie drámou. Je roztržitý, vyrušovaný, zahŕňaný informáciami, ktorým sa ťažko môže ubrániť. Prichádzajú mu priamo do domu a sú také presvedčivé, prívetivé, nápadne farbisté, optimistické. Ako prvé im podľahnú deti. Televízia nahradila výchovný prínos rodičov. Deti sú dobré, pokojné nepobehujú po dome, nerozbijú krištáľovú vázu v obývačke. Zároveň ich však zasahuje svojou nákazou jemný, neviditeľný jed. Reklama ich naučila obliekať sa značkovo. Rodina nie je miestom, kde si osvojujú názory a spôsoby správania sa. Malá obrazovka ich učí, ako sa majú obliekať, pohybovať, riadiť svoje telo a čomu majú veriť.

A ako je to so staršími ľuďmi? Kedykoľvek k nim človek príde, majú zapnutý televízor. Rozprávaš sa s nimi a uvedomuješ si, že ich pozornosť nie je zameraná na teba. Hovoria, že televízia im robí spoločnosť. Ale je to spoločnosť, ktorá sa stáva väzením. Mnohým nahradila telenovela každodennú omšu, či ruženec. Sú závislí na svete predstáv, z ktorého sa už nevymania.

Dnešný človek cíti modlitbu, uvedomuje si hlbokú potrebu komunikovať s Bohom, ale nevie ako.“²¹¹

Cirkev však zároveň vidí v masmédiách Boží dar.²¹² Zo svojej prirodzenosti sú práve oni „zamerané na vytváranie častých medziľudských kontaktov a následne na vytváranie zmyslu pre vzájomné puto. Týmto spôsobom človek, akoby vedený Božou rukou, sa spolu s ostatnými ľuďmi, svojimi bratmi podieľa na splnení dejinných Božích zámerov. Spolunažívanie a jednotu ľudstva, prvoradý cieľ akejkoľvek komunikácie, v súlade s kresťanskou vierou, nachádza svoj vzor a završenie vo večnom trojičnom spoločenstve Božom - Otca, Syna a Ducha Svätého, ktorí žijú jeden božský život.“²¹³

²¹⁰ Porov. NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003, s. 51.

²¹¹ MEZZADRI, L.: *Putovať s modlitbou a s láskou*. Bratislava : Charis, 2002, s. 9.

²¹² Porov. PIUS XII.: *Miranda prorsus*. In PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*. Trnava : SSV, 1999, s. 7.

²¹³ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*. Trnava : SSV, 1999, s. 11 - 12.

Modliť sa znamená komunikovať. Je zrejmé, že komunikácia patrí k podstate Cirkvi²¹⁴, k podstate životného štýlu misionárov sv. Vincenta a k podstate života ľudí, ktorým sa má ohlasovať Ježišovo evanjelium.

4.1.3. *Pięć cnót misjonarza a cechy mediów*

Päť čností misionára a vlastnosti médií

Vincent zdôrazňoval päť misionárskych čností, ktorými by sa mali vyznačovať kňazi a bratia Misijnej spoločnosti. Sú to: 1. jednoduchosť; 2. poníženosť; 3. láskavosť; 4. umŕtvovanie; 5. apoštolská horlivosť za spásu duší. Tieto čnosti sa majú stať akoby schopnosťami duše celej Spoločnosti, a aby nimi boli vždy oživované všetky práce.²¹⁵

Jednoduchosť. Podľa sv. Vincenta jednoduchosť spočíva v úprimnom vyjavení myšlienok tak, ako ich máme v srdci, v predstavení vecí tak, ako sa majú v skutočnosti, bez skrývania čohokoľvek. Ústa nemôžu vypovedať čosi iné, ako to, čo je v srdci. Misionár musí unikať každej dvojtvárnosti, predstieraniu a podvodom. Tak veľmi si sv. Vincent vážil jednoduchosť, že ju nazýval svojím evanjeliom.²¹⁶ Aká je zhoda medzi týmto „evanjeliom sv. Vincenta“ a masmédiami – prostriedkami spoločenskej komunikácie? Veď „základným zákonom každej komunikačnej činnosti je úprimnosť, overenosť a pravda. Na dôstojnú komunikačnú činnosť nestačí len dobrý úmysel a dobrá vôľa. Okrem toho je potrebné informovať o udalostiach a faktoch pravdivo, to znamená podávať ich pravdivý obraz zhodný s vnútornou pravdou o prenášaných faktoch a udalostiach. Záslužnosť a morálne dobro akejkoľvek spoločenskej komunikácie nezávisí len od témy, ktorou sa zaoberá, alebo od náuky, ktorá z nej vyplýva, ale aj od dôvodu, pre ktorý sa koná, od spôsobu

²¹⁴ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Cirkev a internet - Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002, s. 16 – 17.

²¹⁵ Porov. VINCENT DE PAUL: Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti. In MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA: *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*. Bratislava, 1995, s. 13.

²¹⁶ Porov. NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. Spišské Podhradie : RKCMBF, 2003, s. 57.

podania a komentovania, z jej súvislostí a okolností i od tých ľudí, ktorým je určená.²¹⁷

Poníženosť. Jednoduchosť bola pre sv. Vincenta čnosťou, ktorú miluje najviac, pokoru však považoval za základnú. Tieto dve čnosti považuje za nerozlučiteľné a zvláštnym spôsobom nevyhnutné pre misionárov – akoby značku ich kvality. Práve preto vyjadril presvedčenie, že „ak nemáme pokoru, nemáme nič.“²¹⁸ Jazyk masmédií a štýl, ktorým sa správajú však akoby často nezodpovedali poníženému, pokornému správaniu. Môže byť človek pracujúci v masmédiách ponížený? Ak: 1. chápe komunikáciu ako podelenie sa s pravdou a nie ako manipuláciu ľudí – bude aj ponížený; 2. ak sa cíti spoluúčastný na poznávaní pravdy ľuďmi, ktorým ju prináša a nepovažuje sa za majiteľa pravdy – bude aj ponížený; 3. ak si vie uznať chybu a keď ju urobí ospravedlní sa a urobí adekvátnu náhradu – bude aj ponížený; 4. ak je otvorený pravde, prijíma ju, váži si ju a uznáva, že nevie všetko – bude aj ponížený; 5. ak vedie dialóg tým spôsobom, aby lepšie poznal pravdu a nie aby dotlačil svojho partnera k vysloveniu svojej pravdy – bude ponížený; 6. ak si dokáže vážiť hodnoty a rešpektuje aj toho, kto vyznáva iné hodnoty – aj vtedy bude ponížený; 7. ak je vdáčný – bude ponížený.²¹⁹

Láskavosť. Podľa sv. Vincenta je to schopnosť, ktorá vie opanovať hnev. Znamená tiež úprimnosť, milosť a preukazovanie milej tváre blíznym, s ktorým sa stretávame. Ona dovoľuje znášať a opúšťať urážky; preukazovať úprimnosť. Vincent spája láskavosť s rozhodnosťou.²²⁰ Od jubilejného roku 2000 funguje projekt vinctenskej rodiny *Globalizácia milosrdnej lásky*.²²¹ Jedným z cieľov tohto projektu je budovať solidaritu s najbiednejšími. „Služba človeku, výstavbe ľudskej spoločnosti opretá o solidaritu,

²¹⁷ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*. Trnava : SSV, 1999, s. 18.

²¹⁸ Porov. NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. s. 60.

²¹⁹ Porov. SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. Spišské Podhradie : UK RK CMBF Bratislava 2000, s. 106.

²²⁰ Porov. NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. s. 58 - 59.

²²¹ CONGREGATIO MISSIONIS: *The Globalization of Charity: the Fight Against Hunger*. <http://www.famvin.org/en/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=13> (30.6.2004).

spravodlivosť a lásku, a vyslovenie pravdy o ľudskom živote a jeho konečnom naplnení v Bohu boli, sú a budú jadrom etiky v spoločenskej komunikácii.²²² Tak sa môže táto komunikácia „výnimočným spôsobom pričiniť o vzájomné pochopenie, žičlivosť a zmierlivosť, vzájomnú pomoc i naozajstnú spoluprácu medzi ľuďmi. Tieto ciele sú totožné s cieľmi Božieho ľudu, ktorý ich zároveň prijíma aj uskutočňuje.“²²³

Umŕtvovanie. Sv. Vincent správne pochopil dôležitosť umŕtvovania, lebo uveril Ježišovým slovám: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba.“ (Mt 16, 24) Preto má byť aj v praktizovaní tejto čnosti v tomto vzorom Ježiš Kristus, ktorý zaprel sám seba, aby splnil vôľu Otca.²²⁴ Človek po dedičnom hriechu dokáže zneužiť aj najkrajšie a najvznešenejšie Božie dary. Masmédiá – Božie dary - vytvorili mediálnu kultúru, do ktorej sú ponorení dnešní ľudia.²²⁵ Popri mnohých ohrozeniach, ktoré plynú z používania masmédií, je potrebné vo výchove, sebvýchove zaprieť samého seba. Tak človek bude schopný nepodľahnúť ohrozeniam, ale Božie dary využije v súlade s Božou Prozreteľnosťou. Masmédiá „nie sú nijaké slepé sily prírody, ktoré by boli mimo ľudskej kontroly. Lebo aj keď mávajú komunikačné podujatia niekedy nepredvídateľné následky, vždy závisí od ľudského rozhodnutia, či sa použijú s dobrým alebo zlým zámerom a dobrým alebo zlým spôsobom.“²²⁶

Apoštolská horlivosť za spásu duší. Vincentove slová: „Nestačí milovať Boha, ak ho môj blížny nemiluje“ vystihujú to, čo rozumie pod výrazom „mať horlivosť za spásu duší.“ Ide tu akoby o vášň pre Krista, pre evanjelium, vášň pre chudobných, pre ohlasovanie evanjelia, a aby sa

²²² PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: Etika reklamy. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 12. zväzok, Trnava : SSV, 1997. s. 49 - 50.

²²³ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Communio et progressio*. Trnava : SSV, 1999, s. 19.

²²⁴ Porov. NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. s. 62.

²²⁵ Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: *Cirkev a internet - Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 31. zväzok, Trnava : SSV, 2002, s. 19.

²²⁶ PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: Etika reklamy. In *Pápežské listy a vatikánske dokumenty*. 12. zväzok, Trnava : SSV, 1997. s. 7.

evanjelium stalo účinným.²²⁷ Nejde tu o hocijakú horlivosť, ale o horlivosť za spásu duší. Aj vzťah k masmédiám môže byť poznačený horlivosťou, má však mať na zreteli najvyšší zákon Cirkvi: spásu duší. (porov. CIC 1752) Láska je vynachádzavá a nájde si spôsob ako sa odovzdať – to je princíp, ktorý má viesť každú snahu využiť masmédiá, ktoré prekonávajú priestor a čas.

4.2. Duszpasterska dzialalność i principy masmedialnego oddziaływania

Pastoračné pôsobenie Misijnej spoločnosti a princípy masmediálneho pôsobenia

Základné druhy apoštolskej činnosti Misijnej spoločnosti sú vyjadrené v jej vlastných Konštitúciách. Konštitúcie spomínajú päť základných okruhov pôsobenia: ľudové misie, výchova v kňazských seminároch, zahraničné misie, duchovné vedenie Dcéer kresťanskej lásky a konkrétna pomoc opusteným.²²⁸ V januári roku 2004 Misijná spoločnosť na Slovensku opísala svoju činnosť takto: 1. základné činnosti; 2. pastoračia skupín; 3. formácia; 4. činnosť na školách; 5. iné.

Medzi *základné činnosti* patrí: 1. vedenie ľudových misií; 2. duchovné cvičenia; 3. zahraničné misie; 4. správy farností; 5. správa kostola (kaplnky bez farnosti); 6. duchovná správa DKL; 7. sviatosť zmierenia a duchovné vedenie DKL.

Pastoračia skupín sa týka nasledovných aktivít: 1. spoločné pastoračné projekty s DKL a satmárkami; 2. pastoračia iných reholí; 3. spolupráca s AIC – Panie kresťanskej lásky; 4. spolupráca s Konferenciami sv. Vinceta de Paul; 5. spolupráca s Mariánskymi družinami; 6. práca so spoločenstvami dospelých; 7. práca s mládežníckymi skupinami; 8. práca s dospelými Rómami; 9. práca s rómskou mládežou; 10. práca s miništrantmi; 11.

²²⁷ Porov. ZONTÁK, S. Vincentínska spiritualita. In NOVAK, V.: *Vincentínska spiritualita v službách ľudskej prirodzenosti*. s. 55.

²²⁸ MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCETA DE PAUL: *Konštitúcie Misijnej spoločnosti*. Bratislava, 1995, s. 89 – 90.

preventívno – výchovná práca s mladšími bezdomovcami; 12. pastorácia v nemocnici; 13. pastorácia vo väznici; 14. pastorácia v študentských kolégiách; 15. pastorácia univerzitnej mládeže; 16. pastorácia v domovoch dôchodcov; 17. práca so zdravotne postihnutými.

Formácia sa týka: 1. formácia bohoslovcov Misijnej spoločnosti; 2. formácia kandidátov Misijnej spoločnosti; 3. duchovné obnovy pre aspirantov; 4. postgraduálne štúdium.

Činnosťou na školách sa myslí: 1. vyučovanie na UK RKCMBF; 2. formácia v diecéznych seminároch; 3. vyučovanie v seminári DKL; 4. vyučovanie náboženstva na strednej škole; 5. vyučovanie náboženstva na základnej škole; 6. pastorácia a zodpovednosť za cirkevnú školu; vyučovanie náboženstva na iných školách.

Medzi *inými činnosťami* sa spomínajú: 1. práce pre KBS; 2. spolupráca s masmédiami; 3. kultúrna činnosť.²²⁹

„Nová evanjelizácia je prvoradou povinnosťou v živote a účinkovaní Cirkvi.“²³⁰ A nová evanjelizácia môže využívať aj nové spôsoby ako prehovoriť k ľuďom, ako sa k nim dostať. Masmédiá tieto nové spôsoby v hojnej miere ponúkajú. Podľa dokumentov Cirkvi vďaka masmédiám je možné: 1. šíriť vzdelanosť; 2. umožniť všeobecný pokrok k dostupnosti informácií; 3. komunikáciou posilňovať vedomie všet'udského spoločenstva; 4. rýchle odovzdávanie správ; 5. rozširovať možnosť účasti na kultúre a zábave; 6. pomáhať jednotlivcom v rozličných úlohách alebo rozhodnutiach; 7. šíriť pravdu a demaskovať zlo; 8. viesť skutočne slobodný dialóg; 9. posilňovať hospodársky a politický rozvoj; 10. pomôcť pri prehľbovaní viery.²³¹

²²⁹ Porov. PROVINCIALÁT MISIJNEJ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA DE PAUL:: *Informačný katalóg Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul 2004*. Bratislava : Misijná spoločnosť, 2004, s. 20 – 21.

²³⁰ BISKUPSKÁ SYNODA: Ježiš Kristus, ktorý žije vo svojej Cirkvi, prameň nádeje pre Európu. In BINDAS, S.: *Miesto a úloha ľudových misií v Cirkvi*. Spišské Podhradie : UK RKCMBF, 2001. s. 7.

²³¹ Porov. HALČÁK, M.: *Elektronické médiá ako priestor na ohlasovanie evanjelia podľa dokumentov magistéria*, Bratislava : Trnavská univerzita, 2004, s. 22 – 30.

Masmédiá sú prostriedkami spoločenskej komunikácie. So slovom komunikácia súvisí aj výraz dialóg. Tento dialóg vyžaduje od Cirkvi (aj od Misijnej spoločnosti), aby sa usilovala o pochopenie médií – ich cieľov, postupov, vnútorných štruktúr foriem a žánrov.²³²

4.2.1. *Misje ludowe i zagraniczne – możliwość bycia pomiędzy ludźmi*

Ludové a zahraničné misie ako možnosť byť priamo medzi ľuďmi

„Jedno z hlavných poslaní Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul sú ľudové misie. O to, že misijná myšlienka v Cirkvi je stále živá svedčia aj mnohé cirkevné dokumenty, ako aj fakt, že ešte väčšia časť ľudstva nepozná Krista. V poslednej dobe sa do popredia dostáva myšlienka o novej evanjelizácii.“²³³

Misijná spoločnosť začala svoju obnovenú činnosť ľudových misií v Jubilejnom roku 2000. Za pár rokov činnosti získali kňazi neoceniteľné skúsenosti. Pri stretávaní s ľuďmi sa mohli veľmi ľahko presvedčiť ako je dnešný človek „veľmi náchylný dôverovať vede a rozumu, pokladá ich za jediné formy, z ktorých sa odvodzuje zmysel a meradlá pre ľudský život. Na tomto základe sa pripisuje slobode absolútna a nepopierateľná hodnota. Viera sa pociťuje ako hrádza proti sile vedy a techniky a ako neprijateľné spútavanie slobody. Preto treba slovom a svedectvom dokazovať rozumnosť viery – pritom sa vyhýbať úteku do spirituality – a dávať na vedomie, že rozum a sloboda bez svetla viery nielenže neprinášajú vytúžené výsledky, ale sa premieňajú na hrozbu človeku i spoločnosti.“²³⁴

Hoci ľudové misie konajú mnohé rehoľné spoločenstvá, ľudové misie vedené kňazmi Misijnej spoločnosti majú svoje jedno veľké špecifikum, ktoré je duchovným dedičstvom od sv. Vincenta. Ľudové misie je istá forma

²³² Porov. FABIÁN, A.: Evanjelizácia v masmédiách podľa pastoračnej inštrukcie Aetatis Novae o spoločenskej komunikácii. In *Duchovný pastier*. Trnava : SSV, 1998, roč. 79, č. 4, s. 177.

²³³ BINDAS, S.: *Miesto a úloha ľudových misií v Cirkvi*. s. 7.

²³⁴ BISKUPSKÁ SYNODA: Ježiš Kristus, ktorý žije vo svojej Cirkvi, prameň nádeje pre Európu. In BINDAS, S.: *Miesto a úloha ľudových misií v Cirkvi*. Spišské Podhradie : UK RKCMBF, 2001. s. 73.

duchovných cvičení pre ľudí, s cieľom dobre ich prichystať ku generálnej spovedi z celého svojho života. „ Sú pre veriacich duchovnými cvičeniami, sú časom, kedy každý môže urobiť niečo pre svoj vzťah k Bohu a blížnemu, pre svoju večnosť.“²³⁵ Majú nielen za cieľ ohlásiť pravdy viery a náuku Cirkvi v spleti ponúkaných informácií a mienok, ale vytvoriť interpersonálne vzťahy. Osobné stretnutia, osobná komunikácia počas vykonania generálnej spovede sú tým najcennejším prínosom pre objavovanie vlastnej ľudskej dôstojnosti.²³⁶ Akoby sa potvrdzovala ľudská skúsenosť, že človek vo svojom vnútri túži po niekom, komu by mohol povedať, že hlboko ľutuje to, čo zlé v živote urobil.²³⁷

Počas misií konaných kňazmi Misijnej spoločnosti sa „na stavovských náukách pre ženy, mužov, mládež a deti ako aj na sv. omšiach pri návšteve chorých, škôl zúčastnilo množstvo veriacich, pre ktorých to bol čas milosti.“²³⁸ Konanie ľudových misií veľmi rešpektuje výber cieľovej skupiny, rešpektujúc očakávania stavov (muži, ženy, mládež, deti...). Podľa toho je sformovaná ponuka, aby sa jazykom vlastným danej skupine predložila pravda. Zároveň sa práve pri stretávaní s jednotlivými skupinami ľudí potvrdzuje prvenstvo Božej milosti.

Počas týždňa vo farnosti „nasledovali omše s misijnými kázňami, detské omše, stavovské nauky, návštevy chorých, ale hlavne čo bolo a je cieľom ľudových misií je vykonanie si generálnej spovede. Musíme povedať, že na týchto misiách sme zažili nie až tak nejaké vonkajšie a očarujúce divy, ale zázraky v spovedniciach. Sami na sebe sme cítili, že to je v prvom rade Pán Boh, ktorý dáva silu nám a zároveň aj týmto ľuďom stretnúť sa s Bohom.

²³⁵ KUCIK, J.: *Čo sú ľudové misie?* In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. XI., 2002, č. 7, s. 13.

²³⁶ Tu by bolo dobré spomenúť osobný archív kňazov vykonávajúcich ľudové misie, v ktorom sa nachádzajú listy od veriacich ľudí takmer každého stavu, pohlavia, veku, vzdelania a spoločenského postavenia, v ktorých opisujú svoje skúsenosti z ľudových misií a ovocie, ktoré v nich tieto misie zanechali.

²³⁷ KOREC, J. CH.: *O poslaní kňaza*. In STANČEK, L.: *Kňaz*. Spišské Podhradie : Kňazský seminár biskupa Jána Vojtašáka, 2004, s. 230.

²³⁸ NOGA, P.: *Ľudové farské misie*. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. XI., 2002, č. 5, s. 11.

Pocit'ovali sme, tak akosi bytostne, čo je to tá charizma, o ktorej sme sa učili, častokrát veľa počuli, ale tu sme ju mohli precítiť.²³⁹

Ide teda o sprostredkovanie osobného stretnutia človeka s Bohom cez ľudové misie, ktoré sú nazývané aj *časom milosti*. Nejde teda o týždeň množstva slov, kedy prídu kazatelia pekných myšlienok a pekných aforizmov. Ide o sprostredkovanie, o oživenie komunikácie medzi živými – ľuďmi so svojim Bohom. Ved' „nie je kresťanské ľahostajne sa dívať na manipuláciu s komunikáciou a dialógom v masmédiách“²⁴⁰

4.2.2. *Služba duchova siostrom szarytkom*

Duchovná služba Dcéram kresťanskej lásky

Od počiatku svojho vzniku poskytovali kňazi Misijnej spoločnosti duchovnú službu Dcéram kresťanskej lásky - vincentkám. Nešlo však len o službu pre sestry, ale aj o vzájomnú spoluprácu pri vykonávaní služby chudobným.

Kontakt misionárov s DKL má častokrát podobu istej osvety, robenia výberu z množstva informácií. Služba DKL ich často tak zaneprázdni, že sledovanie diania v spoločnosti, politike, kultúre, vede je u nich útržkovité. Práve počas osobných stretnutí je možné vniesť do toho množstva informácií istý poriadok, odhaliť prípadné manipulácie, ktoré sa na ľuďoch konajú. Nepochybne sa pri stretnutiach hľadá spôsob ako viesť slobodný dialóg, ktorý buduje ich osobnosti, komunitné vzťahy.

Nespočetné množstvo príhovorov, prednášok, katechéz, ktoré sestrám venuje zvlášť jeden delegovaný kňaz Misijnej spoločnosti – Direktor DKL prispieva k ich ľudskej i duchovnej formácii.

Umožnenie osobného kontaktu s Bohom počas duchovných obnov a duchovných cvičení je spôsob, akým misionári sv. Vincenta dovádzajú DKL ku komunikácii s Bohom Ježiša Krista. Povzbudeniami zasa dodávajú odvahu,

²³⁹ NOGA, P.: *Správy z ľudových misií*. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. X., 2001, č. 4, s. 19.

²⁴⁰ Porov. FABIÁN, A.: *Evanjelizácia v masmédiách podľa pastoračnej inštrukcie Aetatis Novae o spoločenskej komunikácii*. In *Duchovný pastier*. Trnava : SSV, 1998, roč. 79, č. 4, s. 178.

ako sa nebáť komunikovať, viesť dialóg aj s ľuďmi navzájom, čoho sa vyvarovať, aby komunikácia bola vzájomnou výmenou názorov, pochopením postojov toho druhého a hľadaním pravdy.

Jednou z najťažších úloh človeka ako takého je urobiť správne rozhodnutia. Kňazi Misijnej spoločnosti pri duchovnom sprevádzaní nenahrádzajú rozhodnutia sestier vincentiek. Ide skôr o poskytnutie dostatočného svetla a priestoru, aby sa každá zo sestier vo svojich rozhodnutiach ostala slobodná a zároveň poznala škálu možností a dôsledkov.

Dcéry kresťanskej lásky patria spolu s Misijnou spoločnosťou k najstarším vetvám veľkej vincentskej rodiny. Obidve majú priameho zakladateľa sv. Vincenta. Práve táto historická okolnosť ich akoby predurčila, aby ako Bohu zasvätené ženy a Bohu zasvätení muži budovali vzájomné porozumenie a úctu, ktoré boli po prvom hriechu ľudí v raji narušené. Následky neporozumenia medzi mužmi a ženami trvajú dodnes – do času globalizácie s obrovskými možnosťami komunikovania a budovania jednoty. Zachovať si vlastnú identitu a pritom budovať jednotu a vzájomne sa povzbudzovať je cieľ, ktorý majú mať obidve vetvy vincentskej rodiny pred sebou, keď chcú verne kráčať za Kristom – dokonalým ohlasovateľom.

4.2.3. *Formacja diecezjalnych kapłanów*

Formácia diecéznych kňazov

História potvrdzuje, že diecézni biskupi mali veľmi dobré skúsenosti s tým, keď zverili formáciu kandidátov na kňazstvo do starostlivosti kňazom Misijnej spoločnosti. Vystihnúť slovo formácia je možné pomocou latinského slova *forma* a znamená úplný obraz.²⁴¹ Teda budovať pravý obraz človeka v kandidátovi na kňazstvo je jednou z úloh, ku ktorým sa Misijná spoločnosť cíti byť povolaná.

Dnes je pravdou, že „moc médií siaha tak ďaleko, že ovplyvňuje nielen spôsob, ale aj obsah myslenia“ do tej miery, že médiá určujú to, o čom človek mnohokrát dlho rozjíma a čím sa rád zapodieva. To, čo v nich nie je,

²⁴¹ GALIS, T.: *Počiatočná formácia kandidátov kňazstva*. Badín : Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2002, s. 63.

akoby nebolo dôležité (kostol, modlitba, duchovný život). Pre dnešného mladého človeka, kandidáta na kňazstvo nevynímajúc, je náročné dozrieť v zrelú osobnosť. Ved' sa ponúka cesta nahradiť medziľudské vzťahy a identifikovať sa s fiktívnymi hrdinami.²⁴²

Opäť je tu jedna z dôležitých úloh pre kňazov Misijnej spoločnosti v dnešnom svete – pomáhať kandidátom kňazstva pracovať na sebe, sebaformovať sa (cez poznanie seba, prijatie seba a prekonanie seba), aby sa každý z nich stal pravým človekom, druhým Kristom – dokonalým ohlasovateľom.²⁴³

Vychovať vzdelaných kňazov, so schopnosťou robiť správny výber z ponúkaných informácií; kňazov schopných komunikovať a prezentovať pravdivý a prítlačivý obraz o Cirkvi a viere; kňazov citlivých na kultúru ľudí, ktorých majú pred sebou a zároveň šíriteľov kultúry; kňazov schopných vykonávať rozličné úlohy, a ktorí dokážu aj pomôcť ľuďom pri ich rozhodnutiach; ktorí šíria pravdu a demaskujú zlo; kňazov, ktorí prehlbujú vieru ľudí - to sú ciele, ktoré je potrebné mať pri procese formácie pred sebou.

4.2.4. *Opieka nad šwieckimi z rodiny wincentyňskej*

Starostlivosť o laikov vincentyňskej rodiny

Laikov, ktorí patria do vincentyňskej rodiny by sme mohli klasifikovať podľa viacerých kritérií: mládež a dospelí, členovia niektorého vincentyňského spoločenstva a členovia farnosti, ktorú spravujú misionári sv. Vincenta, podľa zamerania a priorít. „Vincentyňskou rodinou rozumieme tie spoločnosti či spoločenstvá, ktoré žijú a pracujú v duchu charizmy sv. Vincenta de Paul, t.j. v službe Bohu a chudobným. K vincentyňskej rodine sa rátajú nielen spoločenstvá, ktoré založil svätý Vincent so svojimi spolupracovníkmi za svojho života, ale aj tie, ktoré iniciovali iní zakladatelia inšpirovaní jeho dielom po jeho smrti až po dnešok.“²⁴⁴ „Termín vincentyňský je odvodený od

²⁴² Porov. FABIÁN, A.: Evanjelizácia v masmédiách podľa pastoračnej inštrukcie Aetatis Novae o spoločenskej komunikácii. In *Duchovný pastier*. Trnava : SSV, 1998, roč. 79, č. 4, s. 178.

²⁴³ Porov. GALIS, T.: *Počiatková formácia kandidátov kňazstva*. s. 76 – 81.

²⁴⁴ Maloney R.P., La dimension missionnaire de la Famille Vincentienne, s. 354-364 In: *Vincentiana*, roč.42, č.4-5, 1998, s. 355.

mena Vincent, čím sa má poukázať na jeho priamy vplyv pri vzniku ním inšpirovaných diel či vetiev.“ Hovoríme napríklad o vincentiskom laikáte, o vincentiských spolkoch, o vincentiskej rodine. Členovia Misijnej spoločnosti, ako priami nasledovníci sv. Vincenta v spoločnosti, ktorú on sám založil – sa nazývajú vincentíni. Členky Spoločnosti DKL, ako nasledovníčky sv. Vincenta v spoločnosti, ktorej sv. Vincent bol spoluzakladateľom – sa nazývajú vincentky.²⁴⁵

„Členov vincentiskej rodiny spája spolupatričnosť najmä pre spoločný pôvod, pastorálne poslanie, služby chudobnému po stránke hmotnej i duchovnej a napokon spoločný životný štýl – žitie v jednoduchosti, pokore a duchu praktickej lásky.“²⁴⁶

Najväčšie požiadavky na Misijnú spoločnosť zo strany členov vincentiskej rodiny sa týkajú formácie. Tak vznikla naliehavá úloha formácie ako rehoľníkov, tak aj laikov, mladých i dospelých a tá sa má uskutočňovať s cieľom, aby sa podieľali na evanjelizácii chudobných.²⁴⁷ Medzi ďalšie úlohy môžeme zaradiť: 1. vernosť pôvodnej vincentiskej charizme a spiritualite; 2. hľadanie konkrétnych spôsobov ako zapojiť dospelých i mládež, mužov i ženy do služby evanjelizácie chudobných; 3. pozvanie nových pokoncilových vincentiských združení, ktoré na Slovensku ešte nie sú; 4. podporovať a aj organizačne zabezpečovať spoluprácu medzi existujúcimi vetvami vincentiskej rodiny; 5. vzájomná komunikácia pri rozličných druhoch stretnutí, cez časopisy, ale aj modernú techniku – emaily a webovské stránky; 6. permanentná formácia laikov, k čomu treba organizovať formačné programy, plánovať kurzy o sociálnom učení Cirkvi, kurzy animátorov, plánovať krátkodobé študijné pobyty na Trnavskej univerzite a Katolíckej univerzite v Ružomberku; 7. chrániť sa nadradených klerikálnych prístupov; 8. vytvoriť priestor pre štúdium a analýzu špecifických foriem chudoby našej krajiny; 9. Vincentínska rodina na Slovensku by mala vytvoriť reálnu sieť organizácií

²⁴⁵ SLANINKA, A.: *Dušpastierska činnosť vincentiskej rodiny na Slovensku v XX. storočí*. Lublin : KUL, 2001, s.34.

²⁴⁶ SLANINKA, A.: *Dušpastierska činnosť vincentiskej rodiny na Slovensku v XX. storočí*. s.211

²⁴⁷ SLANINKA, A.: *Dušpastierska činnosť vincentiskej rodiny na Slovensku v XX. storočí*. s.212

bojujúcich proti nespravodlivých štruktúram, hladu, a chudobe; 10. je vítané každé pozitívne obohatenie, aby sa vincentínska rodina stala obrovskou silou v evanjelizácii a v službe chudobným.²⁴⁸

4.3. Opieka Zgromadzenia Księży misjonarzy nad szerzeniem wiary przez masmedia

Starostlivosť Misijnej spoločnosti o šírenie viery v masmédiách

Podstatou Misijnej spoločnosti sv. Vincenta je jej misionárskosť. Keby prestala byť misionárska, prestal by aj dôvod, prečo sa má nazývať Misijná spoločnosť. Sv. Vincent svoju pastoračnú činnosť vymedzil na tri druhy oblasti: misijné ohlasovanie, formácia, sústredenosť na chudobných. Na mieste sú otázky: Ako by asi v dnešných podmienkach využíval masmédiá pre svoju činnosť? Ako by asi vedel využiť poznatky o masmédiách vo vzťahu k dnešnému človeku? Ako by asi premenil oznamovacie prostriedky na „ústa chudobných“, ktorí sa domáhajú spravodlivosti? Hoci otázok je mnoho, nasledujúce riadky skúsia priblížiť ako kňazi a bratia inšpirovaní životom sv. Vincenta využívajú masmédiá dnes.

4.3.1. Wincentyńskie echo – pierwsze prasowe medium Zgromadzenia Księży misjonarzy

Vincentínske ozveny – prvé tlačové médium Misijnej spoločnosti

Po roku 1989 sa spolubratia uzhodli, že bude kvôli vzájomnej komunikácii veľmi potrebné vydávať nejakou formou časopis pre vnútornú potrebu. Prispievateľmi by mali byť spolubratia z jednotlivých domov provincie. Za redakciu v tom čase zodpovedal Miloš Szabo. Kvôli nedostatku prispievateľov však časopis viac nevychádzal ako vychádzal. V akademickom

²⁴⁸ SLANINKA, A.: *Dušpastierska činnosť vincentínskej rodiny na Slovensku v XX. storočí*. s. 212–215.

roku 1994/1995 uvažoval bohoslovec Misijnej spoločnosti Juraj Adamec pokračovať v diele vydávať časopis pre vnútornú potrebu. Spolu s ďalším bohoslovcem Ľubošom Kaščákom zostavili text v počítači, ktorý po vytlačení na papier A4 rozmnožili na kopírovacom stroji v seminári Misijnej spoločnosti. Tak vzniklo prvé číslo „občasníka“ *Vincentínske ozveny*. Táto myšlienka vydávať časopis sa realizovala nepravidelne. Vydalo sa vždy niekoľko kusov, ktoré boli zaslané do každého domu. Nakoľko vydávanie časopisu aj v takejto jednoduchej forme bolo časovo veľmi náročné a zaťažovalo bohoslovcov počas štúdií, vtedajší vizitátor²⁴⁹ sa rozhodol podporiť túto myšlienku tým, že časopis sa začne vydávať na provincialáte v Bratislave a bohoslovci môžu do neho prispievať.

Po presťahovaní do centra provincie Misijnej spoločnosti na Slovensku v Bratislave sa do časopisu pridala stála rubrika *Nuntia*. Ide o zahraničné správy zo života a činnosti Generálnej kúrie ako aj Misijnej spoločnosti na celom svete, ktoré mesačne vydáva práve Generálna kúria Misijnej spoločnosti v Ríme. Časopis bol veľmi často obohatený úvodným slovom vizitátora, prípadne generálneho otca. Najčastejšími prispievateľmi boli bohoslovci, ktorí informovali o živote v seminári, o svojom štúdiu, či voľnom čase. V časopise *Vincentínske ozveny* sa postupne objavovali aj skrátené štúdie slovenských i zahraničných kňazov a bratov Misijnej spoločnosti na tému teológia, pastorácia, história, vincentská rodina, duchovný život a nechýbali ani správy zo života Slovenskej provincie Misijnej spoločnosti, či dôležité dátumy najbližších akcií. Rozšíril sa aj počet odberateľov. Bol posielaný všetkým vetvám vincentskej rodiny, blízkym spolupracovníkom. Časopis nikdy nezískal štandardné číslo (ISBN, ISSN), aj keď sa o tom vážne uvažovalo. Pri nástupe internetu a emailovej pošty sa začalo uvažovať len o elektronickej forme šírenia časopisu. Časopis sa začal šíriť obidvoma formami – tlačenou i elektronicou.

Po niekoľko ročnom vydávaní časopisu *Vincentínske ozveny* sa v roku 2002 prestal vydávať a šíriť v Misijnej spoločnosti i medzi členmi vincentskej rodiny. Ostala len elektronickej forma šírenia *Nuntii* cez emaily.

²⁴⁹ Pomenovanie vizitátor je zaužívané v Misijnej spoločnosti pre provinciálneho predstaveného.

Keby sa mal zhodnotiť význam časopisu *Vincentínske ozveny* určite by to bolo v prvom rade o životaschopnosti provincialátu a členov Misijnej spoločnosti vydávať takýto druh časopisu. Často sa prejavil nedostatok prispievateľov, avšak redaktor Augustín Slaninka neustále vyzýval, aby sa nezanedbávali príspevky. Najčastejšími prispievateľmi boli bohoslovci, ktorí sa takpovediac „učili písať“ a tým sa pripravovali na prípadné budúce prispievanie do tlačených médií väčšieho významu. Nie je zanedbateľný ani fakt vnútornej informovanosti (ako o živote Misijnej spoločnosti a vinčentskej rodiny vo svete, tak na Slovensku), čím sa vytvárali vzťahy spolupatričnosti. Veľkým prínosom boli inšpirujúce články a príspevky s duchovným obsahom.

4.3.2. *Możliwości ewangelizowania za pośrednictwem mediów do 1989 roku*

Možnosti evanjelizovať prostredníctvom médií do roku 1989

Ako bolo spomenuté v prvej časti tejto práce, do roku 1989 bolo veľmi náročné šíriť evanjelium cez médiá. Vtedajšia štátna moc veľmi bojovala proti tlačenému slovu, ktoré duchovne formovalo ľudí pre život kresťanskej viery. Bolo dokonca nebezpečné, aby u niekoho našli tlač pochádzajúcu zo zahraničia, lebo v domácich podmienkach nebolo možné vytlačiť náboženskú literatúru.

Prístup do rádia a televízie bol nemožný ako pre duchovných, tak pre veriacich laikov.²⁵⁰

Najčastejším miestom ohlasovania sa stala kazateľnica.²⁵¹ Aj na tú však mali prístup len kňazi so štátnym súhlasom. Kňazi vysvätení v tajnosti túto možnosť nemali. Tí využívali každú možnosť prezentácie evanjelia počas

²⁵⁰ Veľmi pekne je táto problematika v celoslovenskom meradle opísaná v SPUCHLÁK, J.: *Služba a úloha Katolíckej cirkvi v spoločenských komunikačných prostriedkoch*. Spišské Podhradie : UK RK CMBF Bratislava 2000, s. 83 – 88.

²⁵¹ Tu by sme mohli spomenúť snáď každého z kňazov Misijnej spoločnosti, ktorí kázali, či už oficiálne, alebo v tajnosti. Nech je za všetkých spomenutý aspoň Lubomír Stanček, ktorý svoju kazateľskú činnosť doviedol v čase slobody po roku 1989 až na vedeckú úroveň.

množstva tajných stretnutí, ktoré boli organizované pre študentov, rodiny a rehoľné spoločenstvá, žijúce navonok civilný spôsob života.

Pri každom pozitívnom hodnotení masmédií sa na záver dodá, že žiadne médium nenahradí personálny kontakt živého človeka so živým človekom. A práve to bola jedna z vlastností, ktorú vyžívali aj misionári sv. Vincenta ako pastoračný prostriedok ohlasovania evanjelia: *byť medzi ľuďmi*.

Predsa však bol jedno veľmi účinné médium, ktorým bolo možné pastoračne pôsobiť. Bolo to využívanie farských oznamov, do ktorých bolo možné vložiť mnoho pastoračných pokynov pre život veriacich.²⁵²

Účinným prostriedkom, veľmi známym slovenskej tradícii bolo divadlo. Práve s touto formou evanjelizácie mali členovia Misijnej spoločnosti taktiež živú skúsenosť.²⁵³

4.3.3. *Obecnosť w mediach po 1989 roku*

Prítomnosť v médiách po roku 1989

Slobodné pôsobenie po roku 1989 otvorilo aj možnosť vstupu predstaviteľom Cirkvi i veriacim laikom do masmédií. Zároveň sa umožnilo šíriť evanjelium tlačeným slovom. Vzrástla potreba vzájomnej informovanosti aj vo vnútri Cirkvi. Rozšírenie internetu vytvorilo komunikácie ako aj možnosť spoluvytváranie virtuálneho sveta.

Tlač a publikačná činnosť. Do roku 1998 boli pre tlač pripravené: 8-krát *Katolícky kalendárík* s priliehavým textom a vincentkými informáciami, brožúrka *Sv. Vincent, Lujza, Ozanam*; tri vydania od Oilera *Nepoškrvená a jej medaila*; tri vydania od Glowatzkého *Pobádani k milosrdenstvu*; pohľadnice a obrázky sv. Vincenta; od Sylvestreho *Ján Gabriel Perboyre*; *Všeobecné pravidlá sv. Vincenta, Konštitúcie, Štatúty a Provinciálne normy*; *Biografia sv. Vincenta* od španielskeho spolubrata Jose Maria Romana; dve vydania *Budete mi svedkami* - spoluautorom je Augustín Slaninka; pre potrebu Misijnej spoločnosti *Inštrukcia o sľuboch* a *Vincentínsky modlitebník*;

²⁵² Porov. SLANINKA, A.: *Oznamy, Vrbové 1988/89*. Osobný archív Augustína Slaninku.

²⁵³ Veľmi aktívny v organizovaní divadiel bol Ľubomír Stanček.

Félixa Contassota *Sv. Vincent sprievodca predstavených; Konzultačný dokument 39 Generálneho zhromaždenia Misijnej spoločnosti v roku 1998; Záverečný dokument 39. Generálneho zhromaždenia a Kronika Generálneho zhromaždenia*. Zo španielčiny bola preložená kniha *Cesta sv. Vincenta a cesta naša*; každoročne sa vydáva *Informačná príručka slovenskej provincie Misijnej spoločnosti*.²⁵⁴ Ďalšia publikačná činnosť zahŕňa dielo Stanislava Zontáka *Vincentínska špiritualita*; od Ján Kovalíka *Ludové misie v duchu a tradícii CM; Jubileum zasväteného života; Zázračná medaila*; od Eugena Schindlera *Sv. Vincent otec chudobných*. Zo študijných seminárov Vincentskej rodiny vyšli zborníky prednášok: z roku 2000 *Súčasný formy chudoby a nové spôsoby kresťanskej pomoci*; z roku 2001 *Súčasný formy chudoby a milosrdná pomoc* a z roku 2002 *Človek v hraničných situáciách a milosrdenstvo*. Detské knižky *Vincent, Lujza a Katarína*. O duchovnosti sv. Vincenta *Putovať s modlitbou a láskou po stopách sv. Vincenta* od Mezzadriho a *Vincentova cesta a naša cesta* od Floresa a Orcaja.²⁵⁵

Lazarista Lubomír Stanček pripravil do roku 2004 pre tlač 30 homiletických príručiek v spolupráci s Kňazským seminárom biskupa Vojtašáka alebo s RK CMBF UK v Bratislave. Ďalej dokončil 17 vedeckých prác.²⁵⁶ Publikoval články vo viacerých časopisoch (*Duchovný pastier* a *Veľké Jubileum*), prednášky v zborníku referátov *Studia theologica Scepusiensia I. a II* a v zborníku sympózia s medzinárodnou časťou *Nová evanjelizácia IV., V., VI*.

Ďalší lazarista Anton Adam dokončil doktorskú prácu *K personalistickému chápaniu milosti*²⁵⁷ a Augustín Slaninka pre získanie

²⁵⁴ Porov. SLANINKA, A.: Príhovor vizitátora na Provinciálnom zhromaždení o stave slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. VIII., 1999, č. 7, s. 3. Porov. SLANINKA, A.: Záverečný príhovor vizitátora. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. XI., 2002, č. 3, s. 21 - 25.

²⁵⁵ Porov. SLANINKA, A.: Záverečný príhovor vizitátora. In *Vincentínske ozveny*. Bratislava, Roč. XI., 2002, č. 3, s. 23 - 24.

²⁵⁶ Porov. STANČEK, L.: *Kňaz*. Spišské Podhradie : Kňazský seminár biskupa Jána Vojtašáka, 2004.

²⁵⁷ Porov. SLANINKA, A.: *Príhovor vizitátora na Provinciálnom zhromaždení o stave slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*. s. 3 - 4.

licenciátu z teológie pripravil prácu *Dušpastierska činnosť vinčentskej rodiny na Slovensku v XX. storočí*.²⁵⁸

Stále sa pracuje na vydaní liturgickej knihy *Misál*, ktorý má obsahovať - vlastné omšové texty svätých a blahoslavených vinčentskej rodiny. Sú v ňom omšové texty pri skladaní sľubov, texty za zosnulých, piesne vďaky, slávnostné požehnania na záver ľudových misií a duchovných cvičení. Taktiež sú tam z lazaristického nemeckého misálu preložené spoločné modlitby veriacich. Obsahuje aj lekciónár na jednotlivé sviatky.²⁵⁹

Rádio. Viackrát boli kňazi Misijnej spoločnosti vo vysielaní rádia *Lumen*. V reláciách sa venovali témam misie, pastorácia Rómov, *Zasvätený život*²⁶⁰, Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul na Slovensku²⁶¹. Spomínanému rádiu viackrát poskytli aj tlačové správy zo života Misijnej spoločnosti.

V nedeľu 6. apríla 2003 vysielal *Slovenský rozhlas* sv. omšu z Kostola sv. Vincenta de Paul vo farnosti Bratislava - Prievoz.²⁶² O pár dní neskôr na Veľkonočnú nedeľu 20. apríla 2003 vysielal opäť Slovenský rozhlas sv. omšu z farského kostola sv. Vincenta de Paul. Hlavným celebrantom bol vojenský ordinár Mons. František Rábek.²⁶³ V spomínanom rozhlase máva duchovné zamyslenia aj Augustín Slaninka, v súčasnosti prednášajúci na UK RKCMBF v Bratislave a zároveň spirituál v Kňazskom seminári v Bratislave. V Slovenskom rozhlase na stanici Devín boli odvysielané aj rozhlasové pásma

²⁵⁸ SLANINKA, A.: *Dušpastierska činnosť vinčentskej rodiny na Slovensku v XX. storočí*. Lublin : KUL, 2001.

²⁵⁹ Porov. SLANINKA, A.: *Príhovor vizitátora na Provinciálnom zhromaždení o stave slovenskej provincie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul*. s. 3 - 4.

²⁶⁰ STARŠIA, J., HULIAKOVÁ, L., MARTINČEK, J.,: *Zasvätený život*. Diskusná relácia Od ucha k duchu odvysielaná v Rádiu Lumen 21.7.2001. Záznam na dvoch MG kazetách. Archív autora tejto práce.

²⁶¹ STARŠIA, J. MARTINČEK, J., MARTIŠ, M.,: *Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul na Slovensku*. Diskusná relácia Od ucha k duchu odvysielaná v Rádiu Lumen 25.5.2002. Záznam na dvoch CD nosičoch. Archív autora tejto práce.

²⁶² GARAJ, J.: *Farské oznamy na Štvrtú pôstnu nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2003. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.

²⁶³ GARAJ, J.: *Farské oznamy na Kvetnú nedeľu – Nedeľu utrpenia Pána*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2003. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.

o živote a mučeníckej smrti vincentínskeho misionára v Číne a o posviacke chrámu sv. Vincenta de Paul v Bratislave. Tieto rozhlasové pásma boli vydané aj MG a CD.²⁶⁴

Slovenská televízia priniesla svojim divákovi najmä duchovné relácie, v ktorých účinkovali kňazi Misijnej spoločnosti. V relácii *Pôst ako cesta*²⁶⁵ účinkoval Augustín Slaninka. *Duchovné slovo – Kristus Pán*²⁶⁶ predniesol Juraj Adamec. V priamom prenose bola aj *biskupská vysviacka* jedného z kňazov tejto Spoločnosti Mons. Milana Šášika²⁶⁷. Nový Kostol sv. Vincenta de Paul, ktorý je spravovaný kňazmi Misijnej spoločnosti sa stal zaujímavým nielen pre rádia, ale aj pre televízne kamery: *Posvätenie bohostánku v kostole sv. Vincenta de Paul v Bratislave*²⁶⁸, *Životopisná črta Mons. Milana Šášika*²⁶⁹, „V roku 1996 začala svoje vysielanie *Televízia Ružinov*, ktorá v tomto období patrí medzi jednu z najlepších podobného charakteru na Slovensku a okrem textových správ ponúka každý deň živé spravodajstvo a týždenne päť ďalších relácií.“²⁷⁰ Táto televízia priniesla o Misijnej spoločnosti nasledovné relácie: *Návšteva z Lublinskej univerzity*²⁷¹, *Návšteva generálneho*

²⁶⁴ Porov. SLANINKA, A.: Záverečný príhovor vizitátora. In *Vincentínske ozveny*. s. 24 - 25.

²⁶⁵ PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Pôst ako cesta*. Relácia odvysielaná na STV2 21.4.2002. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁶⁶ PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Duchovné slovo – Kristus Pán*. Relácia odvysielaná na STV2 24.11.2002. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁶⁷ PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Prenos biskupskej vysviacky z Vatikánu*. Sv. omša odvysielaná v priamom prenose na STV2 6.1.2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁶⁸ PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Posvätenie bohostánku v kostole sv. Vincenta de Paul v Bratislave*. Relácia Dobrá zvesť odvysielaná na STV1 12.1.2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁶⁹ PRODUCENTSKÉ CENTRUM DUCHOVNÉHO ŽIVOTA: *Životopisná črta Mons. Milana Šášika*. Relácia Dobrá zvesť odvysielaná na STV1 9.2.2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁷⁰ MESTSKÁ ČASŤ BRATISLAVA – RUŽINOV: *Kultúra*. <http://www.ba-ruzinov.sk/display.php?id=17> (30.6.2004).

²⁷¹ BARTOŠ, M.: *Návšteva z Lublinskej univerzity*. Relácia Stopy odvysielaná na TVR, dátum nie je zaznamenaný. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

*predstaveného Misijnej spoločnosti Roberta P. Malloney*²⁷², *Cirkev a tradície – procesia na Božie telo*²⁷³, *Verejné ocenenie občanov Ružinova*²⁷⁴, *Vianočné želanie*²⁷⁵, *Súrodenci Jendruhovci*²⁷⁶, *Veľký pôst*²⁷⁷, *Zaujímavosť z kostola*²⁷⁸.

Televízia TA3 natočila a odvysielala záznam zo slávenia Veľkonočnej vigílie v roku 2004.²⁷⁹

Zo strany kňazov Misijnej spoločnosti, ktorí sú v priamej pastorácii medzi ľuďmi odznela výzva veriacim, aby písali do televízie, čo by chceli vidieť, čo v televízii vyhovuje a čo nevyhovuje v náboženských reláciách, aj v ostatných. Táto výzva bola ovocím televíznej besedy *Druhý dych* zo č. novembra 2001, kde spolu besedovali arcibiskup Mons. Ján Sokol, Mons. Ján Formánek, bývalí športový komentátor Karol Polák a moderátor STV. Spolu sa zamýšľali nad tým, ako a kedy človek v živote chytí *druhý dych* a z príležitosti jubilea STV tiež nad tým, ako vylepšiť vysielanie.²⁸⁰

Prednášky a prezentácie vo farnosti sv. Vincenta de Paul v Bratislave – Prievoze. V sále Vincentínium sa 3. júna 2003 predniesol Augustín Slaninka

²⁷² BARTOŠ, M.: *Návšteva generálneho predstaveného Misijnej spoločnosti Roberta P. Malloney.*

Relácia Stopy odvysielaná na TVR v roku 2002, dátum nie je presne zaznamenaný. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁷³ BARTOŠ, M.: *Cirkev a tradície – procesia na Božie telo.* Relácia Stopy odvysielaná na TVR v roku 2002, dátum nie je presne zaznamenaný. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁷⁴ TVR: *Verejné ocenenie občanov Ružinova.* Relácia Týždeň v obraze odvysielaná na TVR 3.12.2002 a taktiež v relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 16.12. 2002. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁷⁵ TVR: *Vianočné želanie.* Relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 22.2. 2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁷⁶ TVR: *Súrodenci Jendruhovci.* Relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 8.3. 2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁷⁷ TVR: *Veľký pôst.* Relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 15.3. 2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁷⁸ TVR: *Zaujímavosť z kostola.* Relácia Svet Ružinova odvysielaná na TVR 23.3. 2003. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁷⁹ TA3: *Veľkonočná vigília.* Správy odvysielané na TA3 11.4. 2004. Záznam na videokazete. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁸⁰ GARAJ, J.: *Farské oznamy na tridsiatu druhú cezročnú nedeľu.* Farnosť Bratislava – Prievoz, 2001. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.

prednášku na tému *Filtre negatívneho vplyvu masmédií*.²⁸¹ Uskutočnila sa aj prezentácia knihy: *Hrdinské svedectvo mladosti o kandidátovi kňazstva Misijnej spoločnosti sv. Vincenta* od autorky Heleny Slávikovej.²⁸²

Na prvé výročie od posviacky farského kostola sv. Vincenta de Paul v Bratislave – Prievoze bol 16. septembra 2001 v spoločenskej sále Vincentínium premietnutý dokumentačný videozáznam z priebehu výstavby.²⁸³

Zaujímavý projekt sa uskutočňoval v spoločenskej sále Vincentínium do konca roku 2002. Išlo o tzv. Školu filmového diváka. Jej podstatou bolo spoločné premietnutie vybraného filmu a následná diskusia s odborníkmi o premietnutom filme.²⁸⁴

Ovocím úsilia vincentínskych laikov a mládeže sú CD, na ktorých sú nahraté: *Muzikál o sv. Vincentovi*²⁸⁵ a vianočné pásmo *Nechajme ho vstúpiť medzi nás...*²⁸⁶

Pastorácia väzňov, ktorú vykonávajú kňazi Misijnej spoločnosti sa aj vďaka študentom Misijného kňazského seminára sv. Vincenta de Paul v Bratislave stále známa verejnosti cez prezentáciu v tlačových²⁸⁷ i elektronických médiách. Práve tento druh pastorácie začal byť predmetom

²⁸¹ GARAJ, J.: *Farské oznamy na siedmu veľkonočnú nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2003. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.

²⁸² GARAJ, J.: *Farské oznamy na dvadsiatu druhú cezročnú nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2003. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.

²⁸³ GARAJ, J.: *Farské oznamy na dvadsiatu štvrtú cezročnú nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2001. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.

²⁸⁴ GARAJ, J.: *Farské oznamy na tridsiatu cezročnú nedeľu*. Farnosť Bratislava – Prievoz, 2002. Archív rímskokatolíckeho farského úradu v Bratislave – Prievoze.

²⁸⁵ BAGINOVÁ, M.: *Muzikál o sv. Vincentovi*. Zvuková nahrávka na CD. Bratislava : Misijná spoločnosť, 2002.

²⁸⁶ BAGINOVÁ, M.: *Nechajme ho vstúpiť medzi nás...* Zvuková nahrávka na CD. Bratislava : Misijná spoločnosť, 2002.

²⁸⁷ IGAZ, R.: Pred oltárom s gitarou. In *Život*. Týždenník z 3.2. 2003, č. 6, s. 16 – 17. HIMIČ, D.: Ježiško čas nevracia. In *Život*. Týždenník z 15. 12. 2003, č. 51, s. 10 – 12. MOCHNÁČ, M.: Zaujímavé podujatie vo väznici. In *Katolícke noviny*. roč. 118, 2003, č. 32, s. 20.

projektu *Cesty nádeje*, ktorý má byť zameraný na kultúrne podujatia vo väzniciach a koncert väzňov v kostole sv. Vincenta de Paul.²⁸⁸

Noviny venovali pozornosť aj spolupráci novicov Misijnej spoločnosti s hercami pri prezentácii ručných výrobkov mentálne postihnutých z Banskej Bystrice²⁸⁹ a karnevalu, ktorý tí istí novici zorganizovali pre starých ľudí z Domova dôchodcov v Banskej Bystrici.²⁹⁰

Misijná spoločnosť má aj svoju web stránku, ktorá je však stále vo fáze tvorenia.²⁹¹

²⁸⁸ LOVAŠ, K.: *Cesty nádeje – projekt*. Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul, 2004. Archív Misijnej spoločnosti.

²⁸⁹ WM (skratka mena a priezviska novinára): Komentár k fotografii o výstave diel mentálne postihnutých umelcov. In *Sme*. roč. 10, 2002, č. 81, s. 4. BENKO, V.: *Zimková odmietla hrať v reklame*. In *Nový čas*. roč. 12, 2002, č. 80, s. 10.

²⁹⁰ LOVAŠ, K. SPIŠÁK, R.: Fašiangy v Domove dôchodcov. In *Katolícke noviny*. roč. 117, 2002, č. 8, s. 2.

²⁹¹ Porov. MISIJNÁ SPOLOČNOSŤ SV. VINCENTA DE PAUL: *Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul*. <http://www.alfa-studio.sk/lazaristi/index.htm> (20.6.2004)

Zakończenie

Po napisaniu pracy uświadomiłem sobie, że jej trudność leżała w jej obszernym zakresie. Każdy z czterech rozdziałów mógłby być oddzielną pracą. Pomimo tego myślę, że udało się dojść do istoty każdego rozdziału. W pracy jest możliwe znalezienie opracowania historycznych związków życia Zgromadzenia Księży Misjonarzy, komentarz do dokumentów Kościoła na temat mass mediów, opisanie medialnej przestrzeni na Słowacji, w której Zgromadzenie się znajduje, jak też przedstawienie konkretnych działań w duszpasterstwie.

Celem, który chciałem przy pisaniu pracy osiągnąć było oświetlenie stosunku charyzmatu Zgromadzenia Księży Misjonarzy i możliwości, które mass media oferują w komunikacji z dzisiejszymi ludźmi. Myślę, że ten cel udało się osiągnąć, a swoją zawartością praca otworzyła drzwi dla jej dalszego wykorzystania. Wobec tego chciałbym teraz sformułować niektóre uwagi i spostrzeżenia.

1. Jeszcze przed paroma laty brakowało systematycznego poglądu na historię Zgromadzenia Księży Misjonarzy na Słowacji. Przy poszukiwaniu materiałów wskazujących na związek między Zgromadzeniem a wyzwaniem Kościoła wobec mass mediów w historycznym kontekście stwierdziłem, że istnieją już solidne systematyczne opracowania historii Zgromadzenia Księży Misjonarzy na Słowacji. Ta praca nie miała charakteru historycznego, ale ukazała fakty historyczne w nowym świetle - Zgromadzenie Księży Misjonarzy i owoce Soboru Watykańskiego II.

2. Przy poszukiwaniu dokumentów Kościoła na temat mass mediów znalazłem nowe, bardzo bogate źródło myśli. Jest to wykaz wypowiedzi Pawła VI i Jana Pawła II z okazji Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu. W języku słowackim nie spotkałem opracowania tych wypowiedzi, ani żadnych komentarzy. Myślę, że te wypowiedzi zasługują na szczególną uwagę i opracowanie ich w języku słowackim. Staną się w ten sposób bogatym źródłem inspiracji.

3. Przy rozważaniu o duszpasterskim i ewangelizacyjnym planie Katolickiego Kościoła na Słowacji na lata 2001 – 2006 w stosunku do mass

mediów wydaje się, że bardzo dużo zostało zrobione i liczne wymagania tego planu są wypełniane. Stało się tak między innymi dzięki osobistemu zaangażowaniu tych, którzy w ostatnich latach otrzymali wykształcenie w dziedzinie mass mediów. Pomimo realizowania wielu wymagań wydaje się, że dane cele nie wystarczą i jest potrzebne ustanowić nowe.

4. Oddzielnie chcę położyć nacisk na poziom wiedzy teologicznej, która w ostatnich latach praktycznie od zera zaczęła się obiecująco rozwijać. Wydaje się, że zostały położone solidne fundamenty na uniwersytetach, gdzie są formowani świeccy i klerycy.

5. Dopiero przy pisaniu tej pracy uświadomiłem sobie jak bliska jest istota charyzmatu św. Wincentego á Paulo z teologią komunikacji – teologią mass mediów. Chrystus – doskonały Głosiciel jest wspólnym wzorem. Ta świadomość może nie tylko ubogacić życie duchowe rodziny wincentyńskiej na Słowacji, ale może pomóc efektywnie skorzystać z nowych technologii, które umożliwiają komunikację w służbie ubogim na Słowacji.

6. Przy studiowaniu dyrektorów formacyjnych Zgromadzenia stwierdziłem, że praktycznie nie liczą się one z formacją w kierunku mass mediów. Właśnie dzięki tej pracy spróbuję zaproponować komisji formacyjnej zasady, którymi Zgromadzenie mogłoby się posługiwać przy formacji swoich kandydatów, nowicjuszy i seminarzystów, a także w trakcie formacji permanentnej.

7. Nie ujawniło się podczas ostatnich lat, jak członkowie Zgromadzenia Księży Misjonarzy byli obecni w mediach elektronicznych, jak się ich charyzmat i duchowość prezentowała w radiu i telewizji. Bardzo bogata jest też działalność publikacyjna. Niedociągnięcia widziałbym w funkcjonowaniu internetowej strony Zgromadzenia na Słowacji, jak też i w braku reprezentacyjnej broszury oraz ulotek informacyjnych, które mogłyby być proponowane podczas pierwszego kontaktu z ludźmi. Ewentualnie mogłyby być wykorzystywane też jako jedna z form duszpasterstwa powołań.

Będzie dobrze jeśli radości i nadzieje, smutki i niepokoje ludzi dzisiejszej doby, będą zarówno radościami i nadziejami, smutkami i niepokojami tych, którzy chcą naśladować Chrystusa głoszącego radosną nowinę ubogim. W zakończeniu tej pracy chciałbym wyrazić nadzieję, że w sercach tych, którzy w duchu charyzmatu św. Wincentego chcą działać tak,

jak czynił to Chrystus, znalazło swoje miejsce wszystko to co naprawdę ludzkie. Niech korzystanie ze środków społecznego przekazu pomoże pogłębić prawdziwą miłość między ludźmi.

Záver

Po dopísaní práce som si uvedomil, že jej náročnosť spočívala v šírke jej obsahu. Každá zo štyroch kapitol nemusela byť len kapitolou, ale samostatnou prácou. Napriek tomu myslím, že sa podarilo ísť ku podstate každej kapitoly. V práci je teda možné nájsť spracovanie historických súvislostí života Misijnej spoločnosti, komentár k dokumentom Cirkvi na tému masmédií, zmapovanie mediálneho priestoru na Slovensku, v ktorom sa Spoločnosť nachádza ako aj predstavenie konkrétnych aktivít v pastorácii.

Cieľ, ktorý som chcel pri písaní práce dosiahnuť bolo osvetliť vzťah charizmy Misijnej spoločnosti a možností, ktoré masmédiá ponúkajú v komunikácii s dnešnými ľuďmi. Myslím, že tento cieľ sa podarilo splniť a svojím obsahom práca pootvorila dvierka pre svoje ďalšie využitie. Preto by som teraz rád využil toto miesto na formulovanie niektorých úvah a postrehov.

1. Ešte pred pár rokmi chýbal systematický pohľad na históriu Misijnej spoločnosti na Slovensku. Pri hľadaní materiálov poukazujúcich na súvis medzi Misijnou spoločnosťou a výzvami Cirkvi k masmédiám v historickom kontexte som zistil, že existujú už solídne systematicky spracované dejiny Misijnej spoločnosti. Táto práca nebola historická, ale fakty dejín dala do nového vzťahu – Misijná spoločnosť a ovocie Druhého vatikánskeho koncilu.

2. Pri hľadaní cirkevných dokumentov na tému masmédií som objavil nový, veľmi bohatý zdroj myšlienok. Je ním zoznam príhovorov, ktoré mali pápeži Pavol VI. a Ján Pavol II. z príležitosti Svetových dní spoločenských oznamovacích prostriedkov. V slovenskom jazyku som sa nestretol so spracovaním týchto príhovorov, ani so žiadnymi komentármi. Myslím, že si tieto príhovory zaslúžia osobitnú pozornosť a spracovanie v slovenskom jazyku. Stanú sa tak bohatým zdrojom inšpirácie.

3. Pri uvažovaní o pastoračnom a evanjelizačnom pláne Katolíckej cirkvi na Slovensku na roky 2001 – 2006 vo vzťahu k masmédiám sa zdá, že veľmi veľa sa urobilo a mnohé z požiadaviek tohto plánu sú napĺňané. Stalo sa tak aj vďaka osobnému zaangažovaniu tých, ktorí za

posledné roky získali odbornosť v masmediálnej oblasti. Napriek napĺňaniu mnohých požiadaviek sa zdá, že stanovené ciele nestačia, ale treba si stanoviť nové.

4. Osobitne chcem vyzdvihnúť úroveň prístupu teologickej vedy, ktorá za posledné roky prakticky z nuly začala veľmi sľubne rozvíjať. Zdá sa, že sa položili dobré základy na univerzitách, kde sa formujú veriaci laici i klerici.

5. Až pri písaní tejto práce som si uvedomil, ako blízko má obsah charizmy sv. Vincenta de Paul s teológiou komunikácie – teológiou masmédií. Kristus – dokonalý Ohlasovateľ je spoločným vzorom. Toto vedomie môže nielen obohatiť duchovný život širokej Vincentskej rodiny na Slovensku, ale môže pomôcť účinne využívať nové technológie umožňujúce komunikáciu pre službu chudobným na Slovensku.

6. Pri štúdiu formačných direktórií Misijnej spoločnosti som zistil, že s formáciou vo vzťahu k masmédiám sa prakticky neráta. Práve vďaka tejto práci sa pokúsim navrhnúť formačnej komisii zásady, ktorými by sa Misijná spoločnosť mohla riadiť pri formácii svojich kandidátov, novicov i bohoslovcov ako aj v permanentnej formácii.

7. Ani sa nezdalo počas minulých rokov, ako boli členovia Misijnej spoločnosti prítomní v elektronických médiách, ako sa charizma a duchovnosť predstavila cez televíziu a rozhlas. Veľmi bohatá je aj tlačená publikačná činnosť. Nedostatky by som videl v nedobre fungujúcej internetovej stránke Misijnej spoločnosti na Slovensku ako aj v absencii prezentačnej brožúrky – letáku, ktoré by mohli byť ponúknuté pri prvých kontaktoch s ľuďmi. Prípadne by mohli byť využívané aj ako jedna z foriem pastorácie povolání.

Bude dobré ak radosti a nádeje, žalosti a úzkosti ľudí dnešnej doby, budú zároveň radosťami a nádejami, žalosťami a úzkosťami tých ktorí chcú nasledovať Krista ohlasujúceho radostnú zvesť chudobným. Rád by som v závere vyslovil nádej, aby v srdciach tých, ktorí v duchu charizmy sv. Vincenta chcú konať to, čo konal Kristus našlo svoje miesto, všetko čo je ľudské. Nech využívanie prostriedkov spoločenskej komunikácie napomáha šíreniu pravej ľudskosti medzi ľuďmi.